

E NEAS

SYLVII

DE

DUO BUS

MANTI

S
T

52

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

(15)
S. E. 715.^{2.}

Ex Bibliothecâ
quam 16000. Voll. constantem
huic Abbatiæ S. Genovefæ Paris.
Testamento legavit Car. Mauric.
LE TELLIER Archiep. Remensis.
Obiit anno 1617.

populo florentino

Dogii florentini

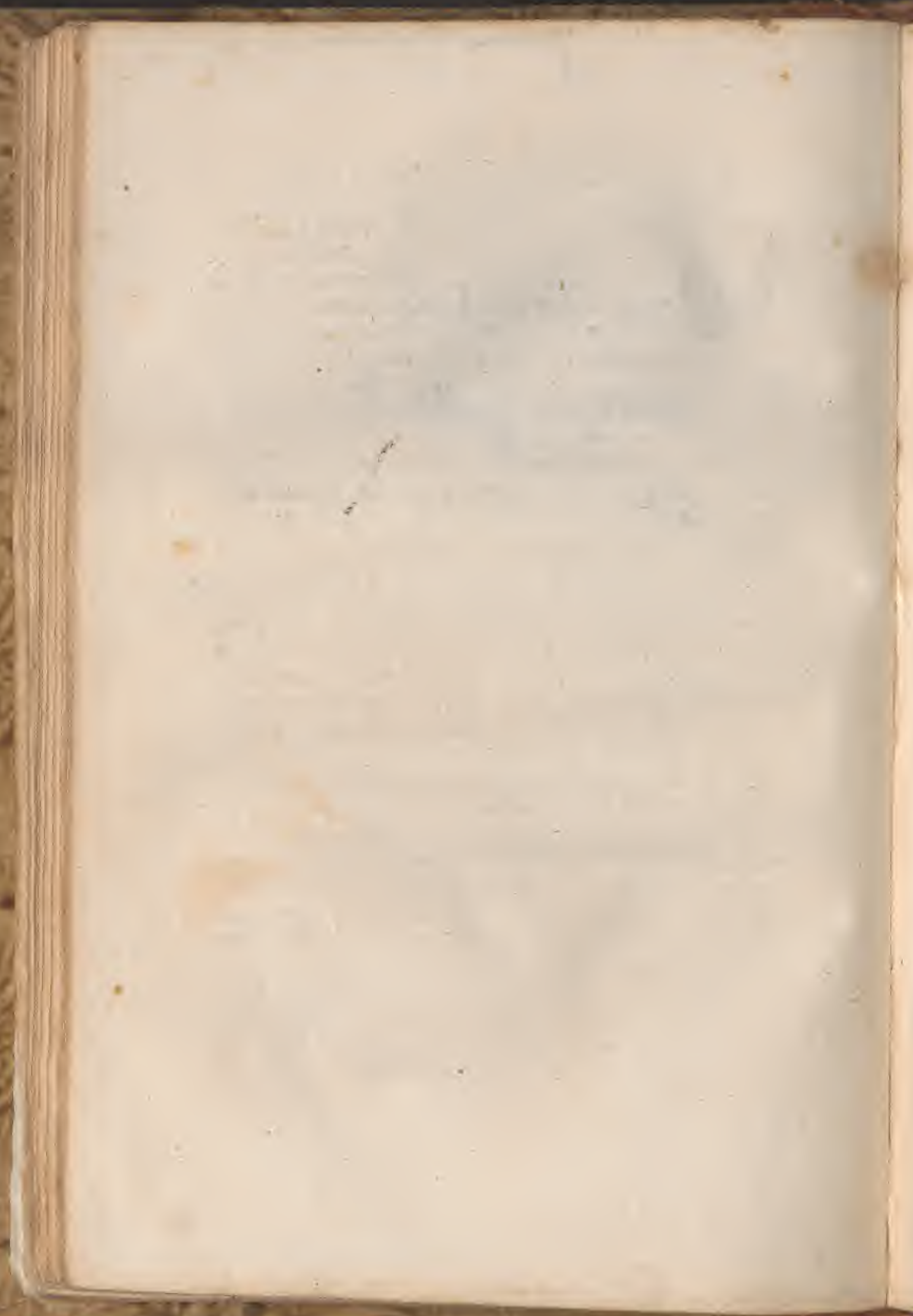
Secretarii apostolici

facotiarum Libere

Libere

Libera mea, testimonium conscribitur.

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

POGII FLORENTINI ORATORIS CLARISSIMI
FACETIARVM LIBER INCIPIT FELICITER.

MULTOS FUTVROS ESSE ARBITROR:
qui has nostras confabulationes: tum ut res le-
ues & uiro graui indignas repræhendât: tum in
ornatiorem dicendi modû: & maiorem eloquen-
tiam requirant. Quibus ego si respondeam le-
gisse me nostros maiores prudentissimos ac do-
ctissimos uiros facetiis iocis: & fabulis delectatos: nō repræhē-
sionē sed laudem meruisse: satis mihi factū ad illorū existima-
tionē putabo. Nam qui mihi turpe esse putē, hac in re: quādo
quidē hac ī cæteris nequeo: illorū imitationē sequi: & hoc idē
tēpus quod reliqui in circulis & cœtu hominū cōfabulando
cōterunt in scribendi cura cōsumere: præsertim cū neq; labor
inhonestus sit: & legētes aliqua iocūditate possit afficere. Ho-
nestū est enī ac ferme necessariū: certe quod sapientes lauda-
runt mentē nostrā uariis cogitationib⁹ ac molestiis oppræssā.
Recreari quandoq; a cōtinuis curis & eā aliquo iocandi gene-
re ad hylaritatem remissionēq; conuerti. Eloquentiam uero
in rebus infimis uel in iis in quibus ad uerbum uel facetiæ ex-
primendæ sunt: uel aliorum dicta referenda quærere homi-
nis nimīū curiosi esse uidetur. Sūt enim quædā quæ ornatius
nequeant describi: cū ita recēsenda sint quēadmodū ea pro-
tulerunt hii qui in fabulationibus cōiiciuntur. Existimabunt
aliqui forsan hanc meā excusationē ab ingenii culpa esse pro-
fectā: quibus ego quoq; assentio: modo ipsi eadē ornatius po-
litiuſq; describāt quod ut faciant exhortor: quo lingua latina
etiā leuioribus in rebus hac nostra ætate fiat opulentior. Pro-
derit enī & ad eloquētiam & doctrinā ea scribēdi exhortatio.
Ego quidē experiri uolui: an multa quæ latinæ dici difficulter
existimantur nō absurde scribi posse uiderētur: ī quibus cum
nullus ornatus: nulla amplitudo sermonis adhiberi queat: sa-
tis erit ingenio nostro si nō in cōcione omnino uidebuntur a
me referri: uerū faceſſant ab istarū confabulationū lectione:
sic enim eas appellari uolo qui nimis rigidi censores aut acres

existimatores rerū existunt. A faceris enim & humanis sicut
Lucilius a consentinis & tarentinis legi cupio. Quod si qui ru-
stiores erunt non recuso quin sentiant quod uolunt: modo
scriptorem ne culpent qui ad leuationem animi hoc & ad in-
genii exercitium scripsit.

De Caierano paupere nauclero.

C Aietani qui e plebe sunt: ut plurimū nauigio uictum
quærūt. Nauclerus ex eis admodū pauper: cū ad uaria
loca lucri causa: relicta domi uxore iuuenula & tenui
supellectile nauigasset: post quintū ferme annū rediit e nauis
uestigio ad uisendā uxorē: quæ interim uiri reditū desperās
cū alio consueuerat domū proficiscitur. Ingressus cū eam ma-
iori ex parte instauratā in meliusq; auctā uidisset admiratus
uxorē quæsiuit quomodo domūcula antea informis esset p-
polita. Respondit statim mulier sibi in ea re eius qui omnib;
fert opem dei gratiā & auxiliū affuisse. Benedicatur iquit uir
deus pro tāto hoc beneficio erga nos suo: uidens insuper cu-
bile lectūq; ornatiore reliquamq; supellectile mundā ultra q̄
ferret uxoris cōditio: quom percōratus esset unde illa quoq;
prouenissent & dei indulgentiā illa sibi subministrasse asseue-
rauit: gratias itē uir deo egit qui tā liberalis in se fuisset: eodē
modo & aliis quibusdā quæ noua domi & insueta uidebātur
cōspectus: cū largitoris dei munificentiā affuisse diceret. Virq;
ipse tam profusam erga se dei gratiā admiraretur superuenit
scitulus puer trienio maior blandiēs ut mos est puerorū ma-
tri: cōspicanti hunc marito sciscitantiq; quisnā puer esset suū
etiā uxor respondit. Stupēti quærentiq; uiro unde se absente
puer prouenisset dei quoq; in eo acquirēdo sibi astitisse gra-
tiā mulier affirmauit: tunc uir indignatus diuinā gratiā etiā i
procreandis filiis sibi adeo exuberasse. Malas iam inquit gra-
tias deo habeo agoq; qui tot cogitationes suscepit de rebus
meis. Visum est homini deū nimīū curiosum fuisse: qui etiam
de comparandis se absente liberis cogitarit.

De Medico qui dementes & insanos curabat.

P Lures colloquebātur de supuacua cura ne dicā stulti-
tia corū qui canes ac accipitres ad aucupiū alunt: tum

paulus quidā florentinus recte hos inquit risit stultus medio
lanensis. cū narrari fabulā posceremus fuit inquit olim ciuis
mediolani dementiū & insanorū medicus qui ad se delatos in
fra certū tēps sanādos suscipiebat. Erat autē curatio hmōi: habe
bat domi areā & ī ea lacunā aquæ fetidæ atq; obscenæ in quā
nudos ad palū ligabat eos qui insani adducebantur. aliquos
usq; ad genua: quosdā īguinetenus: nōnullos p̄fundius p̄
insaniæ modo: ac eos tā diu aqua atq; in edia macerabat quo
ad uiderent̄ sani. Allatus est inter cæteros quidā quē usq; ad
femur in aquā posuit: qui post quīdecim dies cœpit respicere
ac curatorē rogare ut ex aqua reduceret. Ille hominē exemita
cruciatu: ea tamē conditiōe ne aream egrederetur: cui cū die
bus aliquot paruisset ut uniuersā domū p̄bularret: ita ut ex
teriorē ianuam nō egrederetur: permisit reliquis sociis q; plu
res erant in aqua relictis paruit diligenter medici mandatis.
Stans uero aliquando sup̄ hostiū: neq; enī egredi audebat ti
more lacunæ aduenientē equestre iuuenē cū accipit re & duo
bus canibus: ex his qui sagaces dicuntur ad se uocauit rei mo
tus nouitate neq; enim q̄ ante in insania uiderat tenebat me
moria: eū accessisset iuuenis heus tu inqt ille ausculta oro me
paucis: ac si libet responde: hoc quo uehens quid est & quam
obré illud teneo. Equus est inquit & aucupii gratia: tum dein
ceps hoc uero quod manu gestas quid uocatur & qua in re il
lo uteris. Accipiter respondit & aucupio aptus quēquedula
rum aut perdicū: tū alter hi qui te comitatur qui sūt aye & qd
psunt tibi. Canes ait & aucupio accomodati ad inuestigādas
aues: he autē aues quarū capiendarum causa tot res paras: cu
ius sunt precii si in unū conferas totius anni capturā parū qd
nescio cum respondisset & q; sex aureos nō excederent. subdit
homo que nā est equi canūq; & accipitris impensa: quinquagin
ta aureorum affirmauit: tū admiratus stulticiā equestris iuue
nis. ho ho inquit abi hinc otius oro atq; adeo aduola ātequā
medicus domū redeat: nam si hic te cōpererit ueluti insanissi
mū omniū qui uiuant in lacunā suā cōiiciet curandū cū cere
ris mentecaptis atq; ultra oēs usq; ad mentum in aquā sum
mā collocabit: ostendit aucupii porro studiū sūmam esse amē

tiam: nisi aliquando & ab opulētis & exercicii causa fiat.

De Bonacii pigritantis disputatione.

b Onacius adolescens facetus ex familia Gualconū dū
essemus cōstātie ac modū tarde surgebat lecto cum
socii eā tarditatē culparent: quidue tā diu in lecto age
ret percontarentur: subridēs respōdit: litigantes disceptantes
q̄ ausculto. Adfunt enī mane mihi euestigio cū expergiscor
due habitu muliebri sollicitudo uidelicet & pigricia quarum
altera surgere hortat: & aliquid opis agere neq̄ diē lecto tere
re: altera priorē increpās quiescendū, asserit: & p̄pter frigoris
uim in calore lecti p̄manendū indulgēdūq̄ corpis quieti neq̄
semp laborib⁹ uacādū prior insup rōnes suas tuef ita ut cum
diuti⁹ disputēt atq̄ altercētur: ego tāq̄ equus iudex nullā i p̄tē
declinās audio disputātes expectās quoad sint snīa cōcordes
hoc fit ut surgam tardius expectans litigii finem.

De iudeo nōnullorū suasu xp̄iano factō.

i Vdeum cū multi hortarētur ad xp̄i fidē egre ille bona
sua dimittebat surdebāt & plures ut ea daret pauperi
bus qm̄ scdm̄ euāgelicā snīam que esset uerissima cen
tuplū esset: recepturus p̄suasus radē ad fidē cōuersus ē: distri
butus iter paupes egenos, & mēdicos bonis īde p̄ mēsem hos
pitio exceptus ē honorifice a diuersis xp̄ianis cum ei oēs blan
direntur & laudarētur factū: ille tñ qui p̄cario uiueret expe
ctabat ī diē centupli p̄missionē: & tñ multos societas cibandi
hoīs cepisset iāq̄ rarus in uitator repiretur cepit hō ad modū
egere ita ut ei necesse esset diuerrere ad hospitale quoddam ī
quo morbo correptus ad extremū uite deuenit: cū sanguis p̄
posteriora efflueret: desperās itaq̄ salutē & simul diffusus pol
licitationis centupli ex anxietate quadā aerē querēs, egressus
est lectū ad successum uentris in pratuū propinquū ubi cū cō
stitisset quesitis post egestionē ad tergendū an in herbis inue
nit īuolutū lineū refertū lapidib⁹ p̄ciosis quare dictor factus
adhibitis medicis cōualuit atq̄ domo empta & possessiōibus
uixit postmodū in summa rerum opulētia. Cum ergo dicere
tur ab omnibus: ecce nōne uerum prediximus tibi deum cētū
plum redditurum. Reddidit inquit ille sed tñ prius ut usq̄ ad

interitum caccare sanguinem pmisit: dictū contra eos qui tar
di in beneficio dando aut reddendo existunt.

De homine infulso qui existimauit duos cunnos in uxore.

h Omo nostris rusticanus & haud multū prudens: certe
in coitu mulierū rudis: sumpta uxore cū illa aliquā in
lco renes uerso uirum uoluēs nates in eius gremio po
suisset erecto telo uxore casu cognouit: admiratusq; postmo
dū & rogās mulierē: an duos cunnos haberet: cū illa annuisset
ho ho inquit unus mihi satis est alter uero superfluus: tum ca
lida uxor que a sacerdote parochiano diligebatur: possum⁹
inquit ex hoc altero elemosinā facere: demus eū ecclesie & sa
cerdoti nostro cui hec res erit gratissima & tibi nihil oberit cū
unus sufficiat tibi: assentit uir uxori & in grām sacerdotis &
ut se onere superfluo leuaret. Igitur eo uocato ad cenā causa
q; exposita cum sumpto cibo lectū unum tres ingrederentur
ita ut mulier media esset: uir anteriori pte: posteriori alter ex
dono uteretur: sacerdos famelicus cōcupitiq; cibi auidus por
agreditur aciē sibi cōmissam qua ī re uxor quoq; submuru
rās strepitū queñdā edebat: tunc uir timens ne ptes suas agre
deretur: serua inquit amice inter nos cōuenta & tua portōne
utere meā intactā relinquens: huic sacerdos: det mihi gratiam
deus inquit nam tua puifactō ut bōis tm ecclesie uti possim:
his uerbis acquiescēs stult⁹ ille qd ecclesie cōcesserat libere uti
iussit.

De uidua accensa libidine cum paupere.

i Pocritarum genus pessimum est omnium qui uiuant
cum de his semel in cetu me presente exortus sermo
esset: dicereturq; oīa ipocritis redundare: qui cum di
gnitatum atq; honorū ambitioē ardeant tñ simulādo ac dissi
mulādo agunt ut nō spōte sed inuiti ac superiorū pcepto ho
nores assequi uideantur: tum quidā ex astantibus dixit eos si
miles paulo cuidā beato qui habitabat pisis un⁹ ex eis qui uul
go apostoli uocātur quorū est cōsuetudo sedere ad hostiū do
mus nihil petentes. Cū ut nobis exponeret quis: is fuisset ro
garemus: paulus inquit qui ppter uite sanctimoniā: btūs uul
go cognominabatur: sedit aliquando cuiusdam uidue ad ho
stium que sibi cibum pbebat in elemosynā: illa conspicata se

pius uirū: erat enim formosus exarsit in paulum ciboq; dato
rogauit ut postridie rediret se curaturā ut bene pranderet: cū
frequens domū mulieris accessisset ille tandē rogauit hoīem
ut intus accederet ad sumendū cibum annuit hic & cū opipe
re uentrē cibo potuq; farsisset: mulier libidinis īpatiēns uirū
amplectit̄ osculaturq; asserens nō inde habiturū priusq; se co
gnoscat ille reluctāti similis ac detestans mulieris fruentē cu
piditatē: cum illa obscenius instaret tandē cedēs uidue impor
tunitati postea q̄ inquit tātum malū patrare cupis: testor deū
tuū opus erit ego p̄cul a culpa absūm: tu ipsa inquit cape hāc
maledictā carnē: iā enim uirga erecta erat & ipsamet utere ut
libet: ego enim eā hodie minime tangā ita inuitus mulierem
subegit: licet p̄pter abstinentiam nō rangeret carnē suā totum
peccatum tribuens mulieri.

De equestre palleato.

i Bam semel ad pontificis palatiū transibat quidam e
nostris palleatis equester & forsan implici⁹ curis hūc
quispiā cū detecto capite reuereretur: nō animaduer
tit ep̄s: at ille supbia aut arrogantia factū existimās hic inquit
asini sui medietatē nequaq; reliq; domi: totū enī secū defert
significans eum esse asinum qui se reuerētibus nō respōderet.

Dictum Suchari.

p Erambulantes aliquando urbem uir facetissimus om
nium qui uiuerent Sucharus: egoq; peruenimus ad
locum ubi celebrabantur nuptie postridie quā sponsa
domum uenerat: stetimus paululū animi relaxādi grā respi
cientes una psallentes: uiros ac mulieres: tū subridens zucha
rus isti inquit matrimoniū cōsumarunt: ego iā patrimoniū cō
sumpsi facete in seipm dixit: q̄ uēditis paternis bōis p̄rimoniū
oē cōmedendo laudēdoq; cōsumpserat. De prætoꝛe.

q Vidā iturus florentiā p̄toꝛ: qua die urbē introiit habu
it de more in maiori templo coram prioribus ciuitatis
sermonē longum sane & molestū: nā ordiri in suā cō
médationē cœpit se fuisse antea romæ senatorem ubi quicq; d
ab se itemq; ab reliquis in suā laudē honorēq; dictum factūue
extiterat plixio sermone explicauit. Exitum deinceps ex urbe

comitatumque recessit: primo die sutrium contulisse se dixit & quæ ibi se acta erant singulatim: tum dietim quo in loco hospitio fuisset ac quicquid ab eo gestum quaque de re esset narravit: plures hore hac in oratione transierant: & nondum pervenerat senas: cum omnibus sermonis odiosi longitudo infensa eēt neque finis fieret dicendi. Videretur autē ille uniuersum diē in his fabulis consumpturus cum iā nox appropinquaret: tum unus ex astribus iocabundus ad aurē p̄toris accedēs: dñe inquit hora iā tarda ē sustinetis iter oportet: nā nisi hodie florentiā intraueritis cum hodiernus dies sit uobis constitutus adueniendum: officium hoc amittetis: hoc intellecto stultus homo ac loquax tandem retulit se florentiam uenisse.

De muliere quæ uirum defraudauit.

Etrus quidam contribulus meus: olim mihi narrauit fabulam ridendam & uersutia dignā muliebri. Is re habebat cū foemina nupta agricolæ haud multum prudenti & is foris in agro sepius ob pecuniā debitam p̄noctabat. Cum aliquñ amicus intrasset ad mulierē uir inspiratus rediit in crepusculo tum illa subito collocato subtrus lectum adultero in maritum uersa grauit̄ illum increpauit: quod redisset: asserens uelle eum degere in carcerib⁹: modo inquit p̄toris satellites ad te capiendum uniuersā domum p̄scrutati sunt: ut te abriperent ad carcerē cum dicerem te foris dormire solitum abierunt cōminantes se paulopost reuersuros. Quærebat homo p̄territus abeundi modum. sed iā portæ opidi clausæ erāt tum mulier quod agis in foelix si capis actum ē. Cum ille uxoris cōsiliū tremens quæreret: illa ad dolum p̄mpta ascēde inquit ad hoc columbarium: eris ibi hac noctæ ego hostium extra concludā & remouebo scalas ne quis te ibi eē suspicari queat. Ille uxoris paruit cōsilio Ea obserato hostio ut uiro facultas egrediendi nō esset amotis scalis hoīem ex ergastulo eduxit: qui simulans lictores p̄toris iterum aduēisse magna excitata turba muliere quoque p̄ uiro loquente ingentē latentē timorē incussit: sedato tamē tumulto in lectum p̄tecti ea nocte ueneri operam dederunt: uir delituit inter stercora & columbos.

De sacerdote solennitatem palmarum ignorante.

Ellum oppidum est in nostris appennini moribus ad modum rusticanum: in eo habitabat sacerdos rudior atque indoctior incolis: huic cum ignota essent tempora annique uarietates: nequaquam dixit quadragesima populo suo. Venit hic ad terram nouam ad mercatum sublato ante solennitatem palmarum conspectisque sacerdotibus oliuarum ramos ac palmulas in die sequentem parantibus admirans quid nam id sibi uellet: cognouit tunc erratum suum & quadragesima nulla obseruatione suorum transisse. Reuersus in oppidum & ipse ramos palmasque in posterum diem parauit qui aduocata plebicula hodie inquit est dies quo rami oliuarum palmarumque dari ex consuetudine debet: octaua die pascha erit: hac tamen hebdomoda agenda est penitentia: neque longum habemus hoc anno ieiunium: cuius rei causam hanc cognoscite. Carnis priuilegium hoc anno fuit tardum ac lentum quod propter frigora & difficultatem itinerum hos montes nequiuit superare: ideoque & quadragesima adeo tardo ac fessu gradu accessit ut iam nihil amplius quam hebdomoda una secum ferat: reliquis in uia relictis: hoc ergo modico tempore quo uobiscum mensura est: confitemini & penitentiam agite omnes.

De rusticis nunciis interrogatis an uellent crucifixum uiuum uel mortuum ab opifice.

X hoc quidem oppido missi sunt quidam aretium ad emendum lignum crucifixum qui in eorum ecclesia posuerunt deducti ad hominum rerum opificem quendam cum rudes & ueluti stipites essent opifex risus materiam auditis hominibus querens: uiuum ne an mortuum crucifixum uellent postulauit: illi sumpto paulo tempore ad consultandum secreto colloqui: demum responderunt se uiuum malle nam si eo modo suo populo non placeret se illum euestigio occisuros.

Dictum coci duci mediolanensi habitum.

Vx mediolani senior princeps in omnibus rebus elegantie singularis: habebat cocum egregium quem usque ad gallos ad perdiscenda obsonia miserat: bello quodam ingens cum florentinis dux habuit: cum ei aliquando non satis prosperus nuncius aduenisset admodum turbauit ducis mentem oblatis postmodum ad mensam epulis saporibus nescio quos cum dux improbasset: epulas insuper ut non rite conditas esset aspernatum accitum cocum ueluti ignarum artis asperere increpauit: tum ille ut erat liberi

or in loquendo. Si florentini inquit tibi gustū atq; appetitū auferunt que mea est culpa: & cibi enim mei sapidi sūt & summa arte cōpositi: sed te nimiū concalesciunt & appetitū auferunt florentini: risit ille ut erat humanissimus coci facetam in respondendo libertatem.

Eiusdem coci dictum ad prelibatum principem.

i Dem cocus bello insup uigente iocatus ad mensā ducis: cū uideret eū anxiiū atq; afflictiū curis nō mirū esse iquit illū torqueri nā duo impossibilia dux conatur: unū ne habeat cōfinia: alterū ut pingue reddat: frāciscū barba uarē hominē opulentū sumaq; cupiditate flagrantē: hoc dico pstringens & dominādi appetitū ducis i moderatū & francisci immensam opum atq; ambitionis cupiditatem.

Petitio eiusdem coci ad eundem principem.

S ipse cum multi peterent uaria beneficii loco summo opere in cena ducē rogauit ut se asinū faceret miratu f dux quid sibi ea postulatio uellet: cur se asinū q̄ hoī em mallet. Atqui oēs uideo inquit ille: quos in sublime extulisti: quib⁹ honores & magistrat⁹ dedisti supbia & fastu elatos atq; insolētes euasisse asin⁹. Itaq; ego quoq; asinus a te fieri cupio

De Iannoto uicecomite.

a Ntonius luscus uir facetissim⁹ ac doctissimus: cū ei notus quidam litteras apud pōtificem expediendas obtulisset atq; ipse certo in loco corrigere atq; emendā iussisset. Ille autē postridie litteras easdem retulisset ueluti emendatas inspectis litteris tu me inquit. Iannotū uicecomitē forsan putasti: cū quereremus quid nā hoc sibi dictum uellet Iannotus ait olim pretor fuit noster Vicentinus homo bonus sed corpore & ingenio crasso. Is sepius aduocato secretario mandabat scribi epistolam ad ducem Mediolani seniore[m] quarum particulam: quandam ipse dictitabat que spectabat ad ceremonias uerborum reliqua committebat secretario seniori qui afferebat epistolam postmodum scriptam eam. Iannotus legendam sumens statimque epistolam ueluti inconditam atq; ineptam increpans non bene est aiebat pergeatq; emenda. Secretarius qui patroni sui stulticiam nosset:

& mores paulo post reuertens at eadē eplām nihilo mutatam ferens & correxisse se & rescripsisse dicebat quam cū ille tanq̄ lecturus in manus sumeret inspecta paulū epistola nūc bene se habet inquit: uade & obsigna atq̄ ad ducē destina hoc omnibus epistolis suis facere consuevit.

De furore quodā uicecomitis per uiam comparationis.

c Ommiserat olim Martinus pontifex Antonio Iusco litteras quasdā cōficiendas: quas cū postmodum egisset iussit pontifex illas legendas quoq̄ deferri ad quōsdā amicū nostrū ī quo plurimū fidebat. Ille autē q̄ paulū eēt in cena cōcalectus a uino lras penitus improbauit & aliū ī modū cōponi iussit: tunc antonius Bartholomeo de bardis q̄ aderat: faciam inquit in litteris meis quod olim sutor in farfitio quod appellant Ioannis galeacii uicecomitis. Cras antequā edat uel bibat redibo & littere bene erunt: deinde percōtanti quid nam hoc esset Bartholomeo Ioannes Galeacius uicecomes inquit Antonius pater senioris ducis mediolani erat uir magnus pinguis suū iubebat quem acriter redarguēs aiebat fecisse illum & corpulentus. Is cū sepi⁹ multo cibo & potu uētrē farfisset post cenā cū iret cubitū uocari ad se sutorem sibi farficiū nimis artum: mādabatq̄ ampliari ne sibi eēt molestū factū erit aiebat sutor ut iubes cras optime erit: deinde acceptam uestem piciebat ad p̄ticā: nihil inmutans cū dicerent ceteri cur nō amplias uestē hanc que nimiū uentrē domini urget: hic cras inqt cū dominus post gestionē surrexerit ac ierit caccatū uestis erit amplissima: mane portabat farfitium quo ille induto nunc bene est dicebat: nullo in loco me offendit. eodē mō antonius epistolā suā digesto uino placiturā dixit.

Querimonia spoliū causa ad facinum canem facta.

a Pud facinum canem qui fuit uir crudelis ac dux precipuus in hac nostri temporis militia quærebat quidam se spoliatum clamide in uia a quodam suo milite: huñc intuens facinus uestitum tunica bona quesuit an illam cum spoliaretur gestasset: cum ille annueret. Abi inquit hic quem dicis te spoliasse nequaquam ex meis militibus nā nullus meus unquam tibi tam bonam tunicam reliquisset.

Exhortatio Cardinalis ad armigeros pontificis.

c Cardinalis hispaniensis bello quod eo auctore gestum est in piceno aduersus pontificis hostes: cum aliquando ad aciem uentum esset in qua uicere aut uinci eos qui pontificem sequebantur necesse erat: hortabatur milites ad pugnam pluribus uerbis asserens qui in eo proelio cecidissent cum deo & angelis transituros. peccatorum enim omnium ueniam propositam occumbentibus affirmabat quo morti se alacrius offerret. His exhortationibus usus. excedebat pugna: tunc unus ex astantibus militibus. cur tu inquit non & ad hoc praedium una nobiscum accedis: At ille tempus praedii nondum est mihi inquit quonia non dum esurio.

Patriarche Responsio.

p Patriarcha Hierosolymitanus qui cancellariam apostolicam regebat: convocatis aliquando in urbe certam ob causam discutiedam aduocatis: nonnullos nescio quid uerbis acriter castigauit: huic cum unus praeteris thomas biracus liberi respondisset uersus in eum patriarcha inquit malum caput habes at ille ut erat homo promptus ad lacessendum ac profacetus recte inquit ac uere loqueris: nihil enim uerius potest dici nam si bonum caput haberet satis meliori loco res nostrae essent neque hac opus esset conuersia: te igitur ipsum culpas ait Patriarcha: tunc ille non me inquit sed caput reprehendo: facete in ipsum qui aduocatis omnibus praerat patriarcham lusit qui duro paulum capite existimabatur.

De Urbano Pontifice vi.

a Leter Urbanum olim summum pontificem sextum leuiter perstrinxit. nam cum ille nescio quid acriter a pontifice contenderet malo capite es inquit Urbanus. Tum ille hoc idem inquit & de te uulgi dicunt homines pater sancte.

De Sacerdote qui loco ornatus capones episcopo portat.

e Piscopus aretinus Angelus nomine: quem nouimus aliquando convocauit ad synodum sacerdotes suos precipiens ut qui aliqua cum dignitate essent cum cappis & cortis: sunt enim haec uestes sacerdotales ad synodum proficiscerent. Quidam presbiter cui haec uestimenta deerant moestus domi erat ignorans unde nam ea sibi pararet. hunc cogitandum uultu dimisso conspicata ancilla quam domi nutrebat cum quaesisset meroris causam dixit sibi cum cappis

& cottis scdm episcopi edictū eundū ad sinodū esse. Argui ī
quit o bone uir nō recte uim mādati huius cognouisti: nō enī
cappas & cottas sed cappos coctos ep̄s postulat qui tibi sunt
deferēdi: apprahēditq; sacerdos muliebri cōsiliū & secū capo
nes coctos deferēs optime ab ep̄o fuit suscept⁹: qui p̄ risū retu
lit hūc sacerdotē solū recti⁹ q̄ ceteros edicti snī am cognouisse

De amico qui ægre ferebat multos sibi præferri doctrina:
& probitate inferiores.

In curia romana ut plurimū fortuna dominatur: cum
i perraro locus sit uel ingenio uel uirtuti sed ambitioe
& importunitate paratur omnia ut de nūmis sileā: qui
ubiq; terrarū imperare uidetur: amicus quidam qui ægre fere
bat præferri sibi multos doctrina & p̄bitate inferiores: quære
batur apud angelottū cardinalē facti Marci nullā haberi suæ
uirtutis rōnem: seq; postponi his q̄ nulla in re sibi pares essent.
sua insup studia cōmemorauit: & in discendo labores: tū pm
ptus ad laceffenda curiæ uicia cardinalis: hic scientia inquit &
doctrina nihil profūt sed perge & aliquod tps ad ediscendum
uaca si uis pontifici acceptus esse. De muliere frenetica.

Ulier ex meo municipio cū uideretur frenetica duce
m batur a uiro & genere pximis ad fatidicā quandā cu
ius ope curaretur: cū arnū fluiū trāsitur mulierē su
pra dorsum hoī s ualidioris imposuissent: coepit illa euestigio
nates mouere similes coeūti ac magna uoce clamans ego in
quit sepius uerba iterans uellē futuri q̄bus uocibus cam exps
sit morbi: qui ferebat foeminā adeo ē in risum effusus ut una
cū ea in aquā caderet: tunc ridentes oēs cū insanix medelā co
gnouissent nō esse opus incantatioibus asserunt: sed coitu ad
fanitatē restituendā: & in uirū uersi tu inquit optimus uxo
ris curator eris. Redeuntibus igitur illis cū uir uxore cogno
uisset mēs pristina rediit: hæc ad mulierū insaniam ē medela.

De muliere supra padum astante.

Emeretricibus ferebatur nauicula ferrariā una cū
d certis curialibus duæ mulieres ex his quæ seruiūt indi
gentibus. Tum mulier quædam supra padum astant
foeminas conspicata insuper: o stulti inquit an putabatis me

retrices uobis ferrarie de futuras cū certe plures inueniuntur
hic meretrices q̄ uenetiis p̄be mulieres. De abbate septimi.

a Bbas septimi homo corpulētus & pinguis uespero flo-
rentiā p̄ficiscēs interrogauit rusticū obuiū an portā se
ingredi existimaret: intellexit abbas an putaret se per
uenturū in urbē antequā clauderētur porte. Ille uero in pingue
dinē iocatus atq̄ inquit currus feni nedū tu portam introiret

Ciuis constantie soror cuius grauida erat.

n Obilis ep̄s ex britāniis ad ostendendum q̄ tunc multi
requirebant concilii constantiensis libertatem in ma-
gno praelatorū conuentu hoc attulit testimoniū: fuis-
se ait constantie ciuē cuius soror innupta grauida facta erat.
cum fratri tumor uentris innotuisset accepto gladio quid id
esset aut unde id p̄disset quasi uis p̄cussori similis. Tum iuue-
nis exterrita id esse ait concilii opus: seq̄ ex concilio prægnan-
tē hoc intellecto frater concilii metu ac reuerentia sororē ipu-
nitā reliquit. Cū ceteri aliarū rerū libertatē q̄rerēt ille p̄tulit li-
cetiā futuendi.

Sigismondi imperatoris dictum.

f Sigismondus quoq̄ imperator cuidam coram eo querē-
ti constantiæ libertatem non esse: atqui inquit nisi hic
summa esset libertas tu tam libere minime loquereris:
libere enim loqui magne libertatis est signum.

Dictum sacerdotis Laurentii Romani.

q Va die Angelotus romanus factus ē a p̄tifice Euge-
nio cardinalis: quidā laurētius sacerdos urban⁹ domū
rediit hilatis applaudēs totusq̄ ī risū ac letitiā effusus
cū rogarēt uicini quidnā sibi obtigisset noui q̄ tā let⁹ & alacris
esset: bene iquit ē magna ī spe sum posteaq̄ demētes atq̄ ī sa-
ni cardinales fieri cōeperunt cū Angelotus amentior me sit
cardinalem me quoq̄ esse futurum.

Confabulatio Nicolai anagnini.

i N hac ferme sentētiā Nicolaus anagninus iocat⁹ est ī
pontificē Eugeniū quē dicebat plurimū stultis & insi-
piētibus fauere: nā cū essem⁹ cōplures uariis de rebus
ut sit in palacio cōfabulātes: quidā iniquitatē fortunæ maxi-
me accusabāt: quærebāturq̄ eā reb⁹ suis admodū aduersam.

Tum nicolaus uir doctissimus: sed ingenio incōstanti & pro-
caci lingua: nullus est omnium qui uiuāt inquit cui magis q̄
mihī fortuna fuerit inimica: nā cum hoc tempore sit stultitiæ
regnū: in deūq̄ omnes fere amentes atq̄ insanos. Angelorū
quoq̄ nouimus inter eos ad amplas dignitates atq̄ officia ex
tollī. Ego solus relictus sum ex omniū demētiū numero: cui
nihil cōceditur hoc mihi solius accidit malignitate fortunæ.

De Prodigio.

m Onstra hoc anno plura diuersis in locis natura edidit.
In agro senagaliensi in piceno: Bos quædā serpentē pe-
perit mire magnitudinis capite erat grossiori q̄ sit ui-
tuli: collo longo ad mensurā ulne: corpore cani similis terete:
& longiore hunc editū cū bos conuersa: respexisset magnoq̄
mugitu edito exterrita aufugere uellet: erectus serpens subito
posterioribus cruribus cauda circumdatis ad ubera os admo-
uit: tamdiu fugēs quoad lac inerat uberibus: deinde boue re-
licta ad syluas uicinas aufugit. Vbera postmodū & ea crurū
pars quā serpens cauda tetigerat ueluti adusta nigraq̄ diutius
pmanferunt: hoc pastores nam in armento bos erat: se uidisse
affirmarunt. Bouem quoq̄ postea uitulum peperisse: idq̄ ex
litteris ferrariam nuntiatum.

Dictum Magistri Hugonis Senensis.

u In signis Hugo senensis medicorū nr̄i tēporis mihi quo-
q̄ retulit natū ferariæ cattū bicipitē seq̄ id cōspexisse.

De Monstro.

i In agro quoq̄ paduano mēse Iunū cōstat natū esse ui-
tulū duobus capitibus unito corpore posteriorib⁹ an-
terioribusq̄ cruribus duplicatis. Ita tamen ut essent cō-
iuncta: hoc monstrum quidam ad quæstum circumferebant:
multiq̄ id uidisse affirmabant.

De Monstro.

i Illud insup constat allatā esse ferariā imaginem marini
monstri nup in littore dalmatico inuēti: corpore erat
humano umbilicotenens: deinceps piscis ita ut inferior
pars quæ in piscē desinebat esset bifurcata: barba erat proluxa
duobus tanq̄ cornibus sup auriculas eminentibus: grossiorib⁹

mammis ore lato manibus quattuor tm̄ digitos habētibus a manibus usq; ad ascellam atq; ad imum uentrē: ale pisciū pro tendebantur quibus adnabat. Captū hoc pacto ferebant: Erāt q̄ plures femine iuxta littus lauantes lineos pannos ad unam earū accedens piscis: cibi ut aiunt causa mulierē manibus comprehendit ad se trahere conatus: illa reluctās & erat aqua modica magno clamore auxiliū ceterarū implorauit. Accurrētes quinq; numero monstrū neq; enim ī aqua regredi poterat fistibus & lapidibus perimūt qđ in littus abstractū haud paruū terrorē aspicientibus p̄buit: erat corporis magnitudo paulo lōgior ampliorq; forma hominis: hanc lignēā ad nos ferrariā usq; delatā cōspexi cibi gratia mulierē cōprehensam argumento fuere pueri nōnulli qui cū diuersis tēporibus ad littus lauādi causa accessissent: nusq; postea comperti sunt quos postmodū ab eo monstro captosq; crediderunt.

Facetia histrionis ad bonifacium papam.

b Bonifacius pontifex nonus natione fuit Neapolitanus ex familia tomacellorū: appellātur aut̄ uulgari sermone tomacelli cibus factus exiecore sui sic admodū contrito atq; in modū pili inuoluto interiore pinguedie porci: cōtulit bonifacius se perusiū scđo sui pontificatus anno: aderāt aut̄ secū fratres & affines ex ea domo per multi qui ad eum ut fit confluxerant honorū ac lucri cupiditate. Ingresso Bonifacio urbē sequebatur turba primorū inter quos fratres erant & ceteri ex ea familia quidā cupidiores noscendorū hoīum que rebant qui nam essent qui sequerētur: dicebat; unus itē alter: hic est andreas tomacellus: deinde hic loānes tomacellus cum plures deinde tomacellus nominatim recēsēdos. Tum quidā facet⁹ hoīe p̄ magnū nempe fuit iecur istud inquit ex quo tot tomacelli pdierūt & tam iūgentes.

De sacerdote qui caniculum sepeliuit.

e Ras sacerdos in tuscia quidam rusticanus sed admodū opulentus hic caniculū sibi carū cū mortu⁹ esset sepeliuit in cimiterio. Sensit hoc ep̄s & in eius pecuniā animū intendens: sacerdotem ueluti maximi criminis rerum ad se puniēdū uocat: sacerdos qui animū ep̄i satis nouerat: quin

b

quaginta aureos secū deferens ad ep̄m deuenit qui sepulturā
canis grauer accusans: iussit ad carceres sacerdotē duci: hic
uir sagax: o pater inquit si nosceres qua prudentia caniculus
fuit non mirareris si sepulturā inter homines meruit. Fuit enī
plusq̄ ingenio humano: tū in uita tum precipue ī morte: quid
nam hoc ē ait ep̄s: testamentū inquit sacerdos in fine uite cō
dens: sciensq̄ egestatē tuā tibi quinquaginta aureos ex testō
reliquit quos mecū tulit. Tum ep̄s & testamentū & sepulturā
cōprobans: accepta pecunia sacerdotem absoluit.

De tirāno qui homini pecunioso cās iniustas iniecit.

Omo admodū pecuniosus erat in piceno in opido Cī
gulo nomine: audiuit hoc tirānus loci atq̄ ad eripien
dos nūmos animum adiciens quesīuit occasionē cri
minis qua illi pecunias auferret: uocato ad se uiro dixit illum
crimine lese maiestatis reū teneri: cū nihil contra eius statum
aut dignitatem se factū contenderet perstabat tirānus asse
rens illum capite esse mulctandū: homo insons quidnā tandē
egisset cū postularet. Hostes inquit meos ac rebelles qui con
tra me conspirarūt domi absconditos tenuisti: sensit tandem
ille suis nūmis insidias parari. Malēs igitur uite quā pecuniis
parcere. Verū est inquit qd̄ ais mi domine: sed destina mecū sa
tellites tuos ego hostes illos ac rebelles tibi statim comprehen
sos dabo. Missos itaq̄ liētores domū ad arculā, in qua pecunia
erat secū duxit: eaq̄ aperta capite hos inquit euestigio: hi sūt
enī nō solū domini sed mei quoq̄ hostes acerrimi ac rebelles:
quibus delatis ad tirannum homo penam omnem euasit.

De religioso qui sermonem habuit.

Pidum est in montibus nostris: in quo multi ex uariis
o locis ad diem festum conuenerāt: erat enim celebritas
sancti Stephani religiosus quidā erat habiturus de mo
re sermonē ad populū cum hora esset diei tarda sacerdotes au
tem esurirēt uererenturq̄ longitudinē sermonis. Ascenden
tiq̄ suggestū religioso unus & item alter ut paucis loqueret̄
in aurem hortati sunt. Ille se exorari facile passus ac prelocut̄
quedā put consueuerunt: fratres mei inquit āno preterito cū
hoc in loco uobis astantibus uerba facere de sanctitate uita &

miraculis huius sancti nostri: nihil pretermisi eorum quae illo uel audiui uel scripta in sacris libris reperiuntur: que oia uos credo memoria tenere: postmodum uero tum nihil noui fecisse nihilque amplius de eo scriptum reperi: signo igitur crucis facto dicite confiteor & reliqua quae sequuntur & ita abiit.

Facetissimum consilium Minacii ad rusticum.

r Rusticus cum castaneam arborem ad excutiendos fructus ascendisset decidens ex ea costam pectoris effregit: ad hunc consulendum accessit minacius quidam homo per facetus: qui interloquendum daturum se normam illi dixit: qua seruata nunquam ex arbore caderet: uelle hoc antea inquit eger consuluisse: attamen & in futurum poterit prodesse: tum Minacius facileper inquit ne sis celerior in descensu quam in ascensu: sed ea quae ascendis tarditate descendas hoc pacto nunquam precipite te ages.

Eiusdem Minacii responsio.

i Dem Minacius cum aliquando nonnullos nummos & uestes ad talos egenus enim erat lusisset: flens ad hostium taberne cuiuspiam sedebat: uidens merentem flentemque amicus quid nam est tibi inquit nihil minacius ait cur nam ergo si nihil habes ploras hoc solum quia nihil habeo inquit. admiratus ille quare ergo si nihil habes ait lacrimas ob hanc ipsam causam respondit: quoniam nihil est mihi: alter nihil sibi esse causam cur ploraret intelligebat: alter nihil sibi reliquum superesse a ludo plorabat.

De paupere monoculo qui frumentum empturus erat.

t Empore quo florentie summe aliquando erat anno neque charitas accessit pauper luscus ad forum quedam sextaria frumenti ut dicebat empturus: rogauit hunc in foro percontantem precium quidem alter superueniens: quanti sextarium frumenti uenderetur hominis oculo inquit constat: designans his uerbis annone charitate hoc audiens scitulus qui aderat puer cur tu ergo ait tam grande sacculum portasti cum non amplius quam unum sextarium possis emere.

Vir qui mulieri dum egrota esset ueniam postulauit.

c Consolabatur uxorem uir que aduersa ualitudine diem suum obibat: memorans omnia boni mariti officia sibi in uita prestitisse: ueniamque postulans si quid

b z

unq̄ aduersus eam iniquē egisset: neq̄ iter cetera se ait omisisse
unq̄ quī debitum thoro preberet eo excepto tpe quo illa non
recte ualeret: ne coitu fatigaretur: tū mulier licet morbo gra-
uis hoc inquit: per fidē nūq̄ parcā neque remittā tibi: nullo enī
tēpore adeo inualida atq̄ infirma extiti quin cōmode possem
resupina iacere: danda est igitur uiris opera ne hoc uenie ge-
nus ab uxoribus implorent cum rite negari possit.

De adolescentula que uirū de paruo priapo accusauit.

a Dolescens nobilis & forma insignis duxit uxorem fili-
am Nerii de paccis equitis florentini inter ceteros sue
etatis egregii & prestātis uiri post aliquot dies ut mor-
ris est adolescentula ad patrē reuertitur nō alacris aut iocun-
da ut cerere solēt: sed mesta ac uultu languido intuens terrā:
aduocatā in cubiculo clanculū rogat mater nunquid res sint
satis salue ut uultis flēns iuuencula respondit: nō enim uiro
me desponsastis ait: sed ei uirilia desunt: nihil enī aut parum
habet eius partis ppter quā fiunt matrimonia: dolēs admodū
fortunā filie mater rē cum uiro cōmunicat: deinde re ut fit in-
ter consanguineos mulieresq̄ que ad cōuiuū aderāt: uulga-
ta mestitia doloreq̄ oīs impletur domus cū nō nuptā sed suf-
focata adolescentulā egregiā forma dicerēt. Supuenit post
modū uir cuius gratia cōuiuū parabatur & cū omnes uultu
merenti afflictoque cōspiceret: miratus rei nouitatē quidnā
nouī accedisset rogabat: nullus erat qui causam doloris aude-
ret palam facere: unus tādē liberior ait dixisse puellam mā-
cū esse illū in uirili sexu: tum iuuenis alacer nequaq̄ hec erit cā-
que aut nos conturbet aut conuiuū disperdet cito hoc pur-
gabitur crimē. Cū in mensa oēs sederent uiri pariter ac mulie-
ris: sumptis iā fere cibus surgēs adolescēs patres inquit sentio
me culpari in ea re cuius uos testes esse an uera sit uolo: deīde
educto egregie forme priapo: uestibus enim curtis tūc uteba-
tur: ac supra mensam posito omnes ad rei nouitatē magnitu-
dinēque cōuertit: & an culpandus esset quesuit: maior ps mu-
lierū ut uiris suis talis copia inesset optabat uiri per multi se
ab illo tali suppellectile superari sentiebant: qui omnes ī ado-
lescentulā cōuersi grauiter illos stulticiam increpabant: alius

aliud quid obiurgans: tum illa quid iurgatis: quid me reprehēditis inquit: a fellus noster quē ruri nuper cōspexi bestia est & adeo extēso brachio oblongum membrū habet: hic uir meus qui hō est non habet eius medietatē. Credidit simplex puella hominibus longius q̄ bestiis eiusmodi membrū inesse debere.

De predicatore q̄ potius decē uirgīes q̄ unā nuptā eligebat.

p Redicabat tiburē frater parū cōsideratus ad populū aggrauans multis uerbis ac detestans adulteriū: dixit q̄ inter cetera adeo esse graue peccatū ut mallet decē uirgīes cognoscere q̄ unicā mulierem nuptā hoc etiam multi qui aderant elegissent.

De paulo qui ignorantibus nōnullis luxuriam cōmouit.

a Lter paulus noīe quē ipse noui: cum Secie urbe campānie in quadā contione luxuriā detestaretur: nōnullos adeo lasciuos atq̄ intemperantes dicebat ut ad elicendā maiore ex coitu uoluptatē: natibus uxoris puluinū subiicerent: hoc adeo nōnullos qui id ignorabant cōmouit ut paulo post uerum esse experirentur.

De confessore.

m Vlier adolescens que id mihi postea retulit p̄fecta est aliquādo ad confitendum peccata sua prout fit tempore quadragēsimae. Cum interloquendū se uiro non seruasse fidem respondisset: confessor qui frater erat libidine incensus: protento palio priapum erectū in manu adolescentule posuit: suadēs ut sui misereretur. Illa rubore p̄fusa abiēs: matri que haud procul erat roganti quidnam sibi tantus rubor uellet narrauit confessoris suasionem.

De medico & cetera. Responsio mulieris.

i Nterrogata semel a uiro mulier: que nām causa esset: cur cum coitus uoluptatis ita particeps esset femīa sicut & uir: tamen homines citius appeterent sequerenturq̄ mulieres q̄ ille uiros: tum illa summa cum ratione hoc institutum est inquit ut potius nos requiramus a uiris. Constat enim paratas ac promptas nos ad cōcubitum semper esse uos non item frustra ergo uiri peterentur a nobis cum essent imparati. Scita facetaq̄ responsio.

b 5

De medico qui tempore belli Bernardo pacem nominauit.
Ello quod primum florentini cū duce Mediolani posterioriore habuerunt lege sanxitū est capitale esse si quis de agēda pace uerba fecisset. Bernardus manecti ciuis facetissimus erat ī foro ueteri: nescio quid empturus: accessit ad eum frater quadā ex his mendicis circumforaneis: qui ī triuis astantes aliquid sibi a transeuntibus dari in necessarios usus petunt: ac quippiā petiturus primis uerbis pax tibi inquit tuu Bernardus quid pacem tu nomīasti an nescis capitale eē si quis de pace loquatur: ab eo inquit: ne quis me huius culpe affinem putet: hoc dicto recedens a nebulonis illius molestia se exemit.

Fabula domini. F. philelphi.

Rat sermo inter socios: que pena esset statuēda ī uxores impudicas. Bonifacius salutatus ea qua bononiensis amicus suus minatus est se uxorem suā affecturum existimabat. Sciscitantibus nobis penā bononiensis inquit uir haud magno existimandus habet uxorem satis liberalē & mihi quandoq; obsequentē: cū accessissem domū aliquando noctu foris stans: audiui eos acriter collitigantes: increpabat enī uir uxore: accusans impudiciā eius. Illa ut moris est talium: negando se tuebatur: tū uir interclamandū Iohanna Iohāna ait: ego te neq; uerberabo neq; percutiam: sed intantū te futuā quoad plenā domū filiis reddā: atq; ita solam te cū natis relinquā postmodū & abibo: risimus oēs genūsupplicii adeo exquisitum quo stultus ille ulturū se uxoris flagitia putauit.

Cardinalis burdugalensis de histrione.

Gregorius duodecimus anteq; pontifex crearetur in cōclauī & postea quoq; plurima se facturum pollicitus est pro scismate quod tunc in ecclesia uigebat tollendo: atq; adeo aliquibus diebus in eo quod promiserat permāsit ut etiam pontificatui se cessurum si opus esset sponderet: postmodū uero dulcedine ductus dignitatis iuramenta & promissiones omnes irritas fecit: nihil seruās eorū que antea pollicebatur: hoc egresserens cardinalis burdugalensis uir grauis & concilii singularis mecum de hisce rebus aliquando loquēs

hic inquit nobis effecit q̄ histrio bononiensis se afferens uolaturum. Cū referari mihi fabulam rogarem: histrio fuit nuper bononie ait qui proposito palam edicto se uolaturū ex turri quadam que est uersus pontem sancti Raphaelis miliari amplius extra urbem predixit: congregato ad diem constitutum omni ferme bononiensi populo sole & fame usq̄ ad occasum solis homines ludendo macerauit: pendebant oēs animi suspensi ad aspectum turris uolatū hominis expectantes. Cū ille interim in turris cacumine ostenderetur alasq̄ quateret uolaturō similis: seq̄ deorsum proiecturum fingeret: erat magna ad hec signa populi acclamatio patulo ore turrim aspicientes tum histrio post solis tandem occasum ne nihil actum uideretur: uersis ad eos renibus culum populo ostentauit. Ita elusi omnes in edia & tedio confecti in urbem noctu redierunt. Eodem modo noster inquit qui post tot ostentationes tandē nobis posteriora ostendendo fatiffecit.

Responsio Redolphi ad B.

r Edolphi camarinensis dictum prudens refertur: obsidebatur ciuitas bononiensis a Bernaboue ex familia uicecomitum domini Mediolani: erat autem ad custodiam ciuitatis dux positus a pontifice redolphus uir bello & pace egregius qui se intra menia continebat ob ciuitatis tutelam leui semel per excursores cōmisso prelio a quo redolphus aberat captus eques ad Bernabouem ductus est. Interrogabat ille inter cetera: cur nō egrederetur ad bellū redolphus eques cum unam aut alteram causam attulisset: tandem dimissus rediit in ciuitatem: tum Redolphus sciscitans quid in castris hostium ageretur & que uerba Bernabouis ad eum fuissent: cum intellexisset responsionem equitis eguessum suum excusantē non bene inquit respondisti: uade dic Ber.

u Redolphus ait se ideo urbem non egredi: sic tu ingrediaris. Iri nonnulli camarinenses extra urbem exercitii causa sagitando tempus terebant. Cum quispiā sagittam incautius emisisset astātem procul redolfum leuiter uulnerauit: capto illo cum uarie de pena inferenda sententia dicerentur: & ut quisque accerrime sentiret: item se maxime

principi gratificaturum putaret: unus censuit manum illi esse
amputandam ne amplius arcu uteretur: redolphus liberum
hominem dimitti iussit dicens illam futuram fuisse utilem se-
rentiam si id ante acceptum uulnus consilium dedisset plena
prudentie & humanitatis responsio.

Fabula Mancini.

m Ancinus uir rusticus opidanus meus frumeto ad figi-
gnum castrum a sellis uehendo exercebatur: quos ille
compluris ad uecturam sumebat. Cū ille semel a mer-
cato rediens fessus e uia ascendisset asinum quendā prestanti-
orem computatis in uia asinis qui p̄ibāt: domo appropinquās
eoꝝ quo uehebatur minime adnumerato uisū est ei unū de
eē turbatus igitur ac reliquis asinis uxori quos restitueret cō-
modatis confestī eodē asino quo ferebatur ad mercatū septē
milibus passuum retrocedit: querēsꝝ a singulis obuiis: an asi-
num quēpiam amissum reperissent: cū omnes negarēt domū
noctu merens & dolens iacturā asini rediit tādē etiā ab uxo-
re admonitus: cū descēndisset illum quem tanto studio & do-
lore asinum quesierat esse cognouit.

Alia responsio redolphi ad G.

i Dem bello quod florentini cum Gregorio decimo pō-
tifice gesserunt diuersas partes secutus nunc uni nūc
alteri herebat: interrogatus a quodā cur adeo mutās
ita sepe se cōmutaret: quoniam inquit in eodem latere diuti⁹
iacere non possum.

De eodē quō a florentinis p̄ proditore depictus est.

f Lorentinis postmodū pditiōis habitus reus publicis ī
locis urbis ut pditor depictus fuit. Cū uero haud mul-
to post sentiret mitti oratores ad se florētinos de pace
acturos qua die ad se uenturi erant thalamum ingressus clau-
sis fenestris igne accenso: erat autē mensis augusti sese pellice
is uestibus cooperiri ī lectulo iussit uocatis deinde oratorib⁹
querentibus quo nā morbo laboraret: frigore respōdit quod
tādiu in eorū muris etiam noctu ad aerem discoopertus con-
traxisset hoc dicto illorum iussit picturam que postea ex pacto
deleta est.

De illo qui aratrum super humerum portauit.

a Lter pierus nomine admodū incultus cū usq; ad me-
ridiem arasset fessis bobus & ipse labore fatigatus: re-
diturus in opidū aratrum super asellum alligat: dein
de asellum pmissis bobus ascendit qui cum nimio onere gra-
uatus sub pondere deficeret: sentit tandem Pierus asellum ire
non posse: tum descendens atq; aratrū super humerū suū po-
nens rursus asellū ascēdit inquit nunc recte ambulare potes
non enī tu sed ego aratrū fero.

Responsio elegans dantis poete florentini.

d Antes Alligerius poeta noster florentiñus aliquādiu
sustentatus est uerone: opibus canis ueteris principis
de la scala admodū liberalis. Erat aut & alter penes ca-
nem florentinus ignobilis: indoctus imprudens: nulli rei pre-
terq; ad iocum risūq; aptus: cuius ineptie ne dicam facetic: ca-
nē ppulerant ad se ditandum. Cū illū ueluti beluā insulsam
dantes uir doctissimus sapiens ac modestus: ut equū erat cō-
temneret: quid est inquit ille q; tu cū habearis sapiēs ac doctif-
simus tñ pauper es & egenus: ego aut stultus & ignarus ducēf-
presto: tū Dantes quando ego reperiā dominū: inquit mihi si-
milē & meis moribus conformē sicuti tu tuis & ipse similiter
meditabit. Grauis sapiensq; responsio sēper enī domini eorū
consuetudine qui sibi sunt similes delectantur.

Eiusdē poete faceta responsio.

h Vic ipsi inter seniorē aliquādo tūiorēq; canes prandē-
ti cū ministri utriusq; dedita opera ante pedes dantis
ad eū laceffendū ossa oculte subiecissent: remota men-
sa uersi omnes ī solū datē mirabātur cur ate ipm solūmō ossa
cōspicerēt: tū ille ut erat ad respondendū p̄mptus minime
īquit mirū si canes ossa sua comederūt: ego aut non sū canis.

De muliere obstinata que uirū pediculosum uocauit.

c Olloquebamur aliquando de pertinacia mulierū ita
qñq; perstāt animo indurato: ut se mori malint q̄ cede-
re ex snīa tū unus: mulier quedā e nostris īquit admo-
dū uiro contraria: semper uerbis eius obiurgando refragaba-
tur perstans in eo quod ceperat: ita ut superior esse uellet: ha-

bita semel cum uiro graui altercatione maritum pediculosū uocauit. Ille ut uerbum id retractaret uxor: uerberibus contēdebat pugnis cedens ac calcibus quo magis cedebatur eo plus illa pediculosū appellabat: uir tandem uerberando lassus: ut uxoris pertinaciā superaret per funem in aque puteū dimisit: suffocaturum se dicens nisi uerbis eiusmodi abstineret: mulier instautius perseuerabat etiam in aqua mentū usq; constituta: uerbum illud continuās: tum uir ne amplius loqui posset in puteum demersit temptans si eā mortis periculo a uerborū pertinacia posset auertere: at illa loquēdi facultate adempta etiam dum suffocaretur quod loqui nequibat: nā manibus digitis exprimebat super caput erectis atq; unguis utriusq; pollicis cōiūctis saltē qđ potuit gestu uiro pediculos obiciebat: unguibus enī eorū digitorū pediculi a femis occidi cōsueuerūt.

De eo qui uxore in flumine peremptam querebat.

a Lter uxore que in flumine perierat querens aduersus aquā pficiscebatur: tum quidā admiratus cū deorsum scđm aque cursum illā queri admoneret: nequaquā hoc mō reperietur inquit. Ita enī dum uixit difficilis ac morosa fuit reliquorūq; moribus cōtraria ut nūq; nisi cōtrario & aduerso flumine etiā post mortē ambulasset.

De rustico qui nobilem se fieri querebat.

p Etebat a duce aurelianensi sub rusticis moribus & uita incultus quidā qui ei seruebat ut se nobilem faceret: id fit apud gallos: emptis possessionibus ex quibus solis ruri uitā nobiles ducant: tū dux qui naturā hominis callebat: diuitē iquit te facillime posse facere: nobilem nūq; possem.

De Guilermo qui habebat priapeā suppellectilē formosam

e Rat in opido nostro terre noue uir nomine guilermus faber lignarius: priapea suppellectile satis copiosus: diuulgauerat hoc uxor inter uicinas: ea mortua duxit a'iam uxore iuuentulā simplicē antoniā nomine que despōsata presenserat ex uicinis ingens uiri telum: qua ergo nocte primo cum uiro concubuit tremebunda nolebat herere uiro: neq; coitum pati sensit uir tandem quid timeret adolescentula consolatusq; illam uerū esse quod audierat ait: sed duas se

mentulas habere paruam ac maiorem quādam: ne te ergo offendam ait utar hac nocte parua que tibi minime nocebit: postea maiore si tibi uidebitur cōsentiens puella obsecuta est uiro absq; clamore aut nocumento aliquo post mēse uero facta liberior atq; audentior: cū noctu uiro suo blandiretur: mi uir inquit si libet maiore iam illo socio utaris: licet risit uir: cū semi asellus in ea re uideretur bonū uxoris appetitū hoc postea narrantem audiui in aliorum ceru.

Responsio unius mulieris pisane.

Am bacharia mulier pisana fuit p̄mpta ad respondēdū. Accedens histrio quidam ad illudendū ei: p̄pucium inquit asini uos salutat: tum illa euestigio hohe iquit sañe unus ex suis nūciis uideris quo faceto dicto abiit.

Dictū matrone que uestes adultere ad fenestras conspexit.

m. Vlier adultera exanderat mane ad fenestras uarii generis uestimenta ab adultero data: matrona ante domum transiens conspectis tot uestibus sicut aranea telas ita hec inquit uestes suas culo effecit: pudendorū artificium omnibus ostentans.

Monitio cuiusdam.

r. Ogabat quidam contribulem meum uirum facetum tempore uindemie: ut sibi uasa quedam uinaria mutuo concederet. Tum ille inquit do uxori expensas p̄ uniuersum annū ut ea i carnis priuio uti possim. Monuit hoc dicto non esse postulandas ab aliis eas res quarum usus esset eis necessarius.

Dictum perusini ad uxorem.

p. Erusini habentur uiri: faceti ac perurbani rogauit maritum uxor Petrucia nomine ad diem festum postridie profectura ut sibi calceos novos emeret: annuit uir eius & simul iussit antequam domo abiret mane gallinam in prandio coqui uxor cum cibum parasset domus hostium egressa: conspectoq; simul quem summe adamabat iuene domum regreditur: dato signo ut se intus cum uir abesset sequeretur: & ne longior mora esset ascensis scalis se ad terram prostrauit ita ut ex hostio posset conspici super imposito au

tem iuvene clunes eius cruribus ac pedibus amplexa: cōcupi-
to operi intendebat: uir interim existimans uxorem ad festiui-
tatem iam pfectā & simul tardius rediturā: sociū rogauit ad
prandiū dicens uxore prandio esse fallendā: cū domū pgerent
uir prius ingreditur: uisacq; apud sc̄alas uxore supra iuuenem
pedes cōmouente: hohe petrucia inquit per culū dei ut mos ē
illis iurādi: si hoc mō ābulaueris nūq̄ illos calceos consumes.

Perfacetum dictum cuiusdam adolescentis.

q Verebatur rusticana mulier anserulos suos nō se bene
habere fascinos uerbis cuiusdā uicine que cum illos
collaudasset: nequaq̄ postea addidisset: de^o eos bñdicat
put uulgo dici solet: hec cū adolescēs audisset nunc causā ui-
deo inquit cur mihi mentula egrius se habuit his diebus ad
modū debilitata: nā cū eam quispiam laudasset nequaq̄ addi-
dit eiusmōi benedictionē quo factū est ut fascinatā putē cum
postmodū nunq̄ erexit caput bñ dic ergo eam te rogo ait quo
priors recuperet uires.

De uiro stolido qui simulantē uocē credidit seipsum esse.

p Ater cuiusdam amici nostri cognoscebat mulierē uiro
insulso ac balbucietī nuptam: semel cū noctu ad eam
accederet: credens uirum abesse: hostiū palā pulsauit:
simulans uiri uocē: ac sibi apiri hostium peciit: uir aut stolidus
domi existens audita illius uoce. Iohāna api. Iohāna introduc
illum inquit nam uidetur idē qui ego esse.

De rustico qui anserem uenalem deferebat.

r Usticum adolescentem qui florentie anserem defere-
bat uenale: conspicatā mulier que sibi faceta uidebat
ridendi hoīs gratia rogauit quanti anserē faceret. At
ille quod facillime inquit persoluas: quid ē iquit mulier: uni-
co ait ille coitu: iocaris r̄spōdit mulier sed domū īgrederet &
de precio conueniemus. Ingressus domū cū perstaret in sentē-
tia mulier precio annuit: uerum cum superioris partes egisset
petito anserē rusticus se negat daturū: non enim se mulierem
subagitasse sed se ab ea compressum dixit. Igitur reintegrata
pugna munere sessoris fungitur adolescens. Iterum ex con-
uentu mulier cum anserem postulasset: renuit adolescens

pari rōne se cū illa esse asserens: non enim se preciū peritum ac-
cepisse sed repulisse iniuriā illatā: nam se prius a muliere sub-
actum: cum longior p̄gredereetur contentio superueniens uir
sciscitatur que nam hec sit controuersia: cupiebā inquit uxor
tibi cenā oppipere parare nisi hic maledictus impediret: cōue-
nerat enim mecū in uiginti solidis nunc postq̄ introiit domū
mutata est sn̄ia duos amplius requirit: eya inquit uir tā par-
ua res impedit cenā nostrā: accipe inquit q̄dlibet: ita 'precium
abstulit & concubitus uxoris.

De auaro qui urinam degustauit.

C Vrialis unus e nostris note auaricie sepe mensā familie
accedebat dū comederent degustās uinū ansatis aqua
tū esset: simulabat aut se id agere ut bono uino uterē-
tur: hoc cum aī aduertissent nōnulli tandē cōmunicato confi-
lio recentē quandoq̄ urinā p̄ uīo in mēsa supposuere: qua ho-
ra uenturū hominē suspicabantur: accessit ille more suo & cū
urinā bibisset nauseans ac semi eructans magno clamore ab-
cessit minatus multa illis qui hec comēti essent: illi uero risu
cenā finierūt: hoc eius rei machinator: mihi postmodū retulit
multo cū risu. De quodā pastore simulatim confitenti.

P Astor ouium ex ea regni neapolitani ora que olim la-
trociniis operam dabat: semel confessorē adiit sua pec-
cata dicturus: cū ad sacerdotis genua p̄cubisset par-
ce mihi iquit ille lacrimās pater mi: qm̄ grauius deliqui cū iu-
beret dicere quid esset: atq̄ ille sepius id uerbū iterasset tanq̄
qui nefarium admisisset scelus: tandē hortatu sacerdotis ait
se cum caseū faceret ieiunii tēpore: expressura lactis guttas:
quasdam quas non spuisset i os desiliisse: tū sacerdos qui mo-
res illius patrie nosset subridens: cū dixisset grauius illum de-
liquisse qui quadragesimā nō seruasset: quesiiuit nūquid aliis
obnoxius esset peccatis. Abnuente pastore rogauit num cum
aliis pastoribus quemquē peregrinū ut mos est illius regiōis
transeuntē spoliasset aut peremisset: sepius inquit utraq̄ in re
cum reliquis sū uersatus: sed istud ait apud nos ita est consue-
tum ut nulla conscientia fiat: cū utrūq̄ graue facinus cōfes-
sor asseueraret ille ut rem lenē latrociniis & hominū cedē quā

apud eos usu pbarentur existimans solius lactis ueniam pete-
bat: res pessima consuetudo peccadi: que etiã illa errata leuia
reddit que sunt grauissima.

e St in opido terre noue certa constituta pena is qui lu-
serint ad talos: quidam notus meus in ludo deprehē-
sus contracta pena in carcerem trusus fuit: cum pete-
retur ab eo cur ibi reclusus esset: hic noster pretor inquit quia
quod meum erat lusi me in carcerem posuit: quidnam hic age-
ret si lusissem suum.

De patre filium ebrium redarguente.

p Ater cum filii ebrietatem sepius ne quicq̃ redarguisset
consp̃cto semel in uia ebrio rectis uerēdis turpiter ia-
cente pueris: quoq̃ p̃ multis qui circūstabant ridenti-
bus atq̃ illudentibus filiū ad tā uerecūdum spectaculū uoca-
uit: existimās hoc exemplo ab ebrietate deterreri eū posse. Ille
aūt uiso ebrio: rogo pater inquit ubi est id uinū quo iste ebri⁹
factus est ut ego etiam eius uini dulcedinem degustem non
ebrii turpitudine absterritus: sed uini cupiditate commotus.

De adolescente perusino.

Isbinam quoq̃ perusinum adolescentem nobilem at-
q̃ admodum dissolutum cum opprobrio ceteris ex ea
familia esse: se uocauit semel. Simon ceculus cognat⁹
eius senex magne auctoritatis atq̃ admodum prudēs & cum
rationibus multis adolescentem ad meliorem uitam hortat⁹
esset detestans uicia: uirtutes uero collaudans: postq̃ tandem
perorauit Simon inquit ille: compositē atq̃ ornate admodū
sicuti uirum eloquentem decet fecisti uerba uerum centies iã
pulchriores orationes in hanc sententiam audiui & tamen ni-
hil eorum que dicebantur unq̃ facere uolui: nihil amplius su-
perior exemplo q̃ hic uerbis profuit.

De duce Andegauensi quam preciosam suppellectilem re-
dolfo ostendit.

e Rat sermo aliquando in cetu doctorum uirorum re-
prehendentium inanem eorum curam: qui multū stu-
dii opereq̃ in querendis emendisq̃ preciosis lapidibus
ponūt: hic quidem recte inquit redolfus ex camerio ducis an-

degauenſis cum ad regnum neapolitanũ profiſceretur ſtul-
ticiam monſtrauit. Cum enim redolfus ad eum uiſendum in
caſtra ueniſſet: oſtendit ei dux admodum precioſam ſuppelle-
ctilem interq; cetera margaritas: zaphiros: carbunculos: & ce-
teros lapides magno qui in precio habentur. His conſpectis
queſiuit redolfus quanto lapides illi exiſtimarentur: & quid
utilitatis afferrent magnum quid eſtimari dux reſpondit: ſed
nihil aſſerre lucri: tum redolfus oſtendam tibi inquit duos la-
pides decem florenorum: qui mihi annuatim ducentos red-
dunt: ac deinde cum ducem hec admirantem ad molédinum
quod ipſe conſtitui fecerat duxiſſet: duos molares lapides ei
oſtendit: dicens illos eſſe qui ſuorum precioſorum utilitatem
uirtutemq; ſuperarent.

De eodem redolfo.

h Ic ipſe cuidam camerinenſi qui uiſendi cauſa orbem
peragrarare cupiebat: iuſſit uſq; maceratam opidum pro-
ficiſci: quod ille cum effeciſſet: orbem inquit terrarum
uniuerſum conſpexiſti: nihil eſſe aliud aſſerens mundum hũc
q̄ colles: conualles: montes planicie culta atq; inculta loca: ne-
mora & ſiluas: que omnia eo loci ſpacio continentur.

Facetiſſimum dictum cuiuſdam peruſini.

e Rat peruſino cuidam dolium uini ſapidi & bõĩ admo-
dum paruum ad eum pro uino cum quidam puerum
cum uaſe maiuſculo deſtinaiſſet: ſumpto in manibus
uaſe atq; ad nares admoto hohe inquit uas iſtud admodum
fetet: n̄ unq̄ in hoc uinum meum iſfundam: uade atq; ad eum
qui te miſit iſtud reporta.

Contentio duarum meretricum de tela linea.

d Ve romane mulieres quas noui diuerſa etate forma:
iuerunt domum curialis cuiuſdam e noſtris uolupta-
tis ac premiĩ cauſa. Is cum pulchriorem bis cognouiſ-
ſet: alteram ſemel attigit: tum ne ſe ſpretam putaret: tum ut
iterum rediret cum ſocia abeuntibus telam lineam dono de-
dit: non diſcernens quanta eſſet futura cuiuſque portio.

In diuisione clancula contentio orta est inter feminas altera
duas partes secundum opus exactum altera medietatem secū
dum personas postulante diuerse utrinque uarieque rationes af
ferebantur: cū una maiorem se laborē perpeſſam eſſe: reliqua
parem fuiſſe contenderet: ex uerbis ad uerbera deueniunt: ac
ungiū capillorūque certamen primo uicini i de etiam mariti cō
currunt: diſcidiū cauſam ignorantes: utraq; ſibi uerborū con
tumeliam illatam aſſerente: uiris ſue cuiuſque uxoris cauſā tuē
tibus mulierū pugna ad uiros deſcendit: uestibus & lapidibus
acta res eſt donec concurrentium interuentus preliū diremit.
Viri diſſenſionis cauſam ignorātes inimicitiam ſeruant, reclu
ſi in caueis more romano pānus eſt apud quendā obrem indi
ſcuſſam nondum diuiſus ſed occulte a mulieribus de diuiden
do agitur queritur a doctoribus quid ſit iuris.

De gallo & uulpe.

Suriens quōndam uulpes ad decipiēdas gallinas: que
gallo duce arborem excelsiorē quo ſibi aditus nō erat
aſcenderant ad gallum blande acceſſit: quem comiter
cum ſalutaſſet: quid in excelſo agis inquit: nunquid non au
diſti noua hec recentia tam ſalutaria nobis nequaquā gallus: tū
reſpondiſſet: atqui prenūcia huc acceſſi ait: ad communican
dum recū alacritatem animalium omniū concilium celebra
tum eſt: in quo pacē perpetuā omniū animatiū inter ſe firma
runt: ita ut omni ſublato timore nulli ab altero inſidiē aut in
iurie amplius fieri queant: ſed pace & concordia oēs fruantur
licet abire unicuique uel ſoli quo uelit ſecurre: deſcēdite igitur
& hunc feſtū agamus diem. Nota uulpis fallacia gallus bonū
inquit aſſers nunciū & mihi gratū ac ſimul collum altiſ pro
tendeſ: pſpecturoque longius & admiranti ſimilis in pedes ſe
erexit: tū quidnā aſpicis uulpes cū dixiſſet: duos iquit magno
curſu ore patulo adueniantes canes tū tremebūda uulpes ua
lete inquit: mihi fuga expedit anteque illi adueniant & ſimul ce
pit abire. Hic gallus quo nā fugis: aut quid times ait: ſiquidē
pace conſtituta nihil eſt timendū: dubito inquit uulpes an ca
nes iſti audierint decretū pacis hoc pacto dolo illuſus ē dolus.

Facetum dictum.

u Ir in dicendo liberior cū quid audatius loquēs in pala-
tio pontificis: gestu locoq; dissolutiori uteretur: quid
agis inquit socius quidā stultus quidē diceris tum ille
hoc inquit permagni lucri loco ponerem: nō enim alio pacto
possum carus esse hiis qui nunc regnant: cū stultorum hoc re-
pus existat: atq; hii soli patiantur rerum.

Disceptatio inter Florentinum & Venetum.

u Enetis fedus erat cū duce Mediolani ad decēnium: in-
terim primo iter florētinos ducēq; orto bello: cū florē-
tinorū res deteriori loco uiderētur. Veneti ducē haud
quā hostile quid timentē adorti: rupto federe Brixia occupā-
runt ueriti ne si dux superior esset, omnis belli molles in se uer-
teretur: florentino uenetoq; postmodū de hac re disceptatib;
cū Venetus diceret nobis libertatē debetis: nā nostra opera li-
beri estis: hoc nequaquā uerū est inquit, ad retundendā illius
petulantiam: florentinus non enim nos liberos esse effecistis:
sed nos uos reddimus proditores.

Comparatio Antonii Lusci.

Iriacus anconitanus homo uerbosus & nimiū loquax
deplorabat aliquādo astātibus nobis casum atq; euer-
sionē imperii romani: inq; ea re uehementius angi ui-
debatur: tū Antonius luscus uix doctissimus qui in cetu ade-
rat ridēs hominis stultā curā: hic p̄similis est iquit uiro medio-
lanensi: qui die festo cū audisset unū ex grege cantorū: qui ge-
sta herorū ad plebē decantant recitantē mortē rolādi: qui. dcc.
iam ferme annis i prelio occubuit: cepit acriter flere atq; inde
cū uxor domū reuersum ac mestū ac gementē uidisset: rog. i-
setq; quid nā accidisset noui: heu mea uxor iquit, defunct⁹ sū-
mi uir uxor ait: quid tibi aduersi euenit: solare atq; ad cenā ue-
ni. At ille cum in gemitu perseueraret neq; cibum uellet sume-
re: tandem instantius meroris cām pcontāti mulieri: an nescis
respondit que noua hodie audiui que nam mi uir uxor iquit
mortuus est Rolandus qui solus tuebatur xpianos. Solata ē
mulier insullam mestitiam uiri & uix tandē ad cenam potuit
illum perducere.

De cantore qui predixit se mortem hecitoris recitaturum.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

f Vbiunxit alter similis fabellam stultitie quidā inquit
uicinus meus hō simplex audiebat quempiam ex eius
modi cantoribus: qui in fine sermonis ad illiciendam
audientiū plebem pdixit se postridie mortem hectoris recita-
turū: hic noster anteq̄ cantor abiret p̄cio redemit ne tā cito he-
ctorem uirū bello utilem interficeret: ille mortē postero die di-
stulit: alter uero sepius preciū dedit sequentibus diebus p̄ uite
dilatōe: & cū pecunie defuissent tandē mortē eius multo fletu
ac dolore narrauit.

De muliere que se uiro semimortuam ostendit.

Arda opidum est in montibus nostris sitū in eo cū uir
simplex uxore cū altero coeunte deprehēdisset: illa sta-
tim se semimortuā simulauit p̄sternēs se ad terram si-
milis defuncte: accedens uir proprius ac mortuā credens cepit
illachrymās brachia uxoris fricare: tū illa sub apertis oculis tā-
q̄ ad se paululū reuersa: cū petisset uir quid nā accidisset: se ni-
mio timore p̄cussam dixit: & cū eam consolari stultus cepisset
ac si quid uellet petere iussisset: uolo inquit illa iures te nihil
uidisse statim cū id iurasset mulieri ualitudo restituta est.

Faceta iocatio militis florentini.

Ossus de ricciis eques florentinus magni uir animi ac
seuerus uxorem habuit Telda nomine uetulā & mi-
nime formosam hic cepit in ancillā quā domi habebat
oculos conuicere: & cū illā sepius molestasset illa ad patronā rē-
derulit: suavit ut assentiretur ac certo i loco subobsuro horā
rossio assignaret in quē p̄ ancilla se telda clā contulit. Accedēs
ad locū rossus ac uxore p̄ ancilla diutius tractās tandē demis-
sa mētula nihil agere potuit: tū exclamās uxor: eia iqt eques
merdose si hic ancilla exritisset rēte cū ea rē habere potuisses: tū
miles ohe telda mi p̄ deū iquit hic meus socius prudentior ad
modū ē q̄ ego: nā postq̄ te p̄ ancilla ignarus attigi: statī ille malā
carnē te esse cognouit ac p̄pterea retrocedēs me destituit.

De milite qui uxorem habebat litigiosam.

h Abebat florentinus eques admodū nobilis uxore liti-
giosam ac p̄uersā que quotidie ad religiosū confesso-
rem uelut aiunt deuorū suū querelas uiri & uicia de-

ferebat: hic equitē reprehendebat: obiurgabatur aliquādo uerba admonitus uxoris: & ut pacem inter eos poneret: rogauit uirū ad confessionē peccatorū qua facta nō dubitabat conuēturā inter eos concordia paruit eques & cum religiosus eum sua peccata explicare iussisset nequaquā ē opus inquit quicquid enim unquā commisi & multo plura etiam ab uxore sepius tibi recitata extiterunt.

De temerario qui asinos curabat.

f Vit nuper florentie homo confidēs ac temerarius nulli arti deditus. Is cū legisset apud medicū quēdā nomē & uirtutē certarū pilularū que ad uarios morbos conferre dicebantur: existimauit homo ridiculus se his solis pillulis defacili medicū euasurū. Cōfecto earū magno numero urbem egressus cepit uagari p̄ opida & uillas medicine artē professus: ad oēm autē egritudinē has pillulas accomodabat: earū quę cura aliqui casu ualitudinē recuperarunt. Cū huius fama percreuisset stulti apud stultos quidā qui asinū suū amiserat rogauit hoīem: nunquid remediū ad recipiendū asinū haberet assensit ille & ei sex pillulas deglutiēdas dedit quibus sumptis abiens postero die cū asinū quereret cogentibus pillulis de uia discessit laxandi uentris grā: & in arundinetū forte diuertit ibi reperto asino pascēte medici scientiā & pillulas ad celū laudibus extulit: ad hūc postmodū ueluti alterū Esculapiū magnus fiebat rusticorū cōcursus: qui audierāt medici medelas etiā ad recipiendos asinos accomodatas.

Comparatio petri eghi.

i N seditione quadā ciuitatis florentie qua ciues pro statu rerū inter se certabant cū quidā alterius factiōis ab aduersariis magno tumultu occideretur: unus ex his qui lōge aberāt gladios exertos cōspiciēs atque hoīes cōcursantes p̄contatus ē a circūstantibus quid nā ibi ageretur: tū unus noīe petr⁹ de ghis illic iquit magistratus ciuitatis atque officia diuiduntur: nolo iquit ille res quę tā caro constāt: atque euestigio recessit.

De medico.

Vm cenarent mecū contribules nonnulli homines ad facetias p̄mpte multa ridenda intercenandum dice-

bantur: inter que unus subridens Cechinus: inquit medicus
aretinus accersitus ad curandū quandā formosam adolescen-
tulā: que saliendo contorserat genu in componendo: cum &
tibiā femiē & coxam palbam ac mollē aliq̄diu tractasset: ere-
cta est mentula maiorē in modū ita ut sub ligaculo contineri
nequiret: tum suspirans cū assurrexisset: atq̄ illa quid p̄ ea cu-
ra sibi dari uellet quesisset: nihil sibi deberi respondit: quesita
causa pares enī in opere inquit sumus: ego enī tibi membrū
cōtorsum direxi: tu mihi item aliud erexisti.

Locatio ueneti qui equū suum non cognouerat.

I Oquetibus nō nullis doctis uiris de insulsitate stulti-
tiaq̄ multorū narrauit Antonius luscus uir facetissi-
mus: cū olim ab roma uincentiā pficisceretur: addidit
se se in suā societate uenetū quēdā: qui perraro ut uidebatur
equitasset: qui cū senis diuertisset ad hospicium: in quo & alii
p̄multi cū equis erant: maneq̄ ad iter se quisq̄ pararet: solus
uenerus sedebat ad fores ociosus atq̄ ocreatus: admiratus lu-
scus hominis negligentia ac tarditatem: qui cū ceteri ferme ī
equis essent: ipse solus quiesceret: admonito: ut si secū pficisci
uellet equū ascēderet: causam more percuntabatur: tum il-
le atqui inquit tecū ire cupio sed equū meū minime inter ali-
os recognosco. Igit̄ expecto quoad reliqui equitarint: ut qui
equus solus in stabulo remanserit sciam eē meū. Cognito ho-
minis stupore Antonius paulū cōmoratus est quoad stultus
ac stipes ille unicum relictum equū caperet pro suo.

Dictum caroli Bononiensis.

Os est loquendi cū quēpiam p̄ nobis contemnere uo-
lumus ut dicamus ego te centies in die oppignoratū
relinquerē apud caupoñulā tabernā Razello bononi-
ensi uiro p̄mpto ad respondendū quidā interiurgandum hoc
idem in cetu hominum obiecit extollens prudentiam suā ra-
zellum uero despiciens: tum razellus hoc tibi inquit facillime
concedo: cito enim res magni precii & bone dari pignori pos-
sunt. Ac uero tu ita nequā uilis & abiecte conditionis es: ut si
quis te per omnes fori tabernas & caupones circumferret: ne-
mo te nec pro ereo quidem nūmo uelle accipere: hoc dicto &

circūstantibus risum mouit & dicacitatem hominis dicacitate compressit.

De feneratorē sene delinquēte ferius timore perdēdi parta.

Ortabatur feneratorē iam senē amicus ut desisteret a fenore & anime sue salutē consulens & corporis quieti pluribusq; suadebat uerbis ut se ab ea molestia simul & infamia uite uendicaret: tū ille ut suades īquit hanc artem desinam nā noīa mea iam ira male respondent ut necesse sit uel inuito hoc exercitium relinquere non cōscientia peccati: sed timore amittendi parta se fenus relicturum professus.

De Meretrice sene mendicante.

Um hoc in corona recitaretur: similis hic fuit cōtribulis meus ait peruetule & nomen retulit meretrici: que iam etate confecta stipē in elemosynā petens: benefacite aiebat ei que peccatū reliquit & artē meretriciā īcrepita ab hoīe noto q; mendicaret quid uis agā īquit: iam nemo me amplius requirit: necessitate ergo nō uoluntate ait ille peccatum relinquis: cum peccandi nulla adsit facultas.

De Doctore imperito.

Um secretarii essent aliquando cū pontifice & martiano & sermo de facetiis incidisset retulit ille fuisse doctore bononiensem: qui cū ab legato quid instātius peteret: fatuus ac demens ab eo appellatus est: hoc audito quando inquit me demētē esse cognouisti: ad hec legatus cū id ipis dixisset: non recte inquit alter arbitraris: tūc enim fatuus fui cum te ignarū legū doctore iuris ciuili feci. Erat enī doctor legatus & parum doctus hoc dicto ignorantia legati ostendit

Dictum episcopi electensis.

Lter ep̄s. s. electensis: romani cuiuspiā dictū retulit: cū cardinali neapolitano hoī stolido atq; indocto redeūti a pontifice: romanus ciuis obuiaffet cardinalis uero quia mos suus erat continuo ut rideret: petuit a socio: quānā ob causam cardinalē putaret ridere qui cū id se nescire respōdisset atqui inquit stulticiam pontificis ridet qui se adeo immeritum cardinalem fecit.

Dictum facetum cuiusdam abbatis.

Ubdidit & alius duo facete ab oratoribus hi duo ab-
bates ordinis sancti benedicti erant concilii constanti-
sis dicta qui cum ad petrum de luna antea apud hispa-
nos & gallos pontificem nomine concilii uenissent: atque is illis con-
spectis duos coruos se adire dixisset minime mirum uideri debe-
re alter respondit si corui ad eiectum cadauer accederent ex-
probrans ei quod a concilio danatus pro cadauere haberetur.

Dictum facetum.

Dem in altercatione qua super iure pontificatus cum
ipso habebant: cum petrus dixisset hic est archa noe desi-
gnans apud se ius esse apostolice sedis: & in archa noe
inquit belue fuerunt per multe.

Mirabilia per librarum dicta.

Librarius meus loanes nomine: qui nuper ex ea qua uocatur
britania redierat retulit mihi in cena ad octauam idus
octobris penultimo Martini anno quedam miracula que
se uidisse asserbat: homo doctus & minime mendax primus est sa-
guine inter ligeri biturigas a pictones pluuisse: ex qua pluua sa-
guine perfusos lapides uideri: hoc quoniam accidisse sepius historie per-
derunt: minus mirandum uidetur: quod sequitur nequam credidisse: ni-
si asseueratis iniurandum accessisset. In festo petri & pauli apo-
stolorum: quod est in mense iunii: ait quosdam messorum in patria sua
cum pridie nescio quod feni in agro reliquisset: contempto die ne fenum
amitteretur: rediisse ad metendum id quod unica hora effici potuis-
set. Sed dei iudicio messorum diutius uagatos esse per agrum me-
tentes: neque aliud quicquam die noctuque agentes absque cibo & sono ne-
que uero pluribus diebus aut illos agrum exire: aut alios ad illos
ut sciscitarentur quidnam id sibi uellet accedere potuisse: cum mul-
ti circumstantes fatuos illos esse existimantes uidisse se illos metentes
librarius asseruit: quod uero illis: postea acciderit nescire se dixit.

Mirabile iudicium ex contemptu sanctorum.

Ille alter ex senatoribus meis roletus nomine patria rotho-
magensis se haud dissimile miraculum uidisse ex contem-
ptu sanctorum dei affirmavit esse ait iuxta castellum ci-
uitatis parruchia quandam dicatam beato Gothardo cuius so-
lennis cum esset dies parochiani omnes ingens de more festum cum

processione & pompa agebant: adolescentula uero alterius par
rochie cum illos derideret nomēq; sancti sperneret & eorū ce
remonias se in eius contemptū filaturā dixit: ac deinceps colū
sumpsisse & fufū: hec aut subito manibus & digitis magno cū
dolore hesissent: ita ut auelli nequirēt. Adolescentula uero mu
ta esset facta: nutu nā uoce nō poterat dolorē & causā signifi
cabat: tandem accurrente hominū multitudine ductā ad alta
re sancti quem cōtempserat atq; ibi uoto suscepto & restitutā
uocē & colū fufumq; e manibus cecidisse hec in sua parrochia
accidisse dixit ita idubie ut nihi incredulo aliquam fidem fa
cere uideretur.

Facerum de sene quodā qui asinum portauit super se.

d Icebatur inter secretarios pontificis: eos qui ad uulgi
opinionē uenirēt miserrima premi seruitute: cū haud
quā possibile esset cū diuersa sentirent placere omni
bus: diuersis diuersa pbantibus: tum quidā ad eā sniam fabu
lā retulit quā nuper in alamaia scriptā pictāq; uidisse: senem
ait fuisse qui cū adolescentulo filio pcedente absq; onere asel
lo quē uēditurus erat ad mercatū pficiscebatur: ptereuntib⁹
uiam: quidā in agris opus facientes senem culparunt q; asellū
nihil ferentem neq; pater neq; filius ascendisset sed uacuum
onere sineret: cum alter senectute alter etate tenera uehiculo
egeret: tum senex adolescentē asino iposuit: ipse pedibus iter
faciens: hoc alii conspicientes increparunt stultitiam senis q;
adolescente qui ualidior esset sup asinum posito ipsa etate cō
fectus pedes asellum sequeretur. Inmutato consilio atq; ado
lescente deposito: ipse asinum ascendit: apulum uero progres
sus audiuit alios se culpantes quod paruulum filium 'nulla
ratione etatis habita tanquam seruum post se traheret ipse
asello qui pater erat insidens: his uerbis permotus: filium asel
lo secum superimposuit hoc pacto: iter sequens interrogatus
inde ab aliis an suus esset asellus: cum annuisset castigatus
est uerbis q; eius tanquam alieni nullam curam haberet mini
me apti ad tantum onus: cum satis 'unius ad ferendum esse
debuisset: hic homo perturbatus tot uariis sententiis: cum
neque uacuo asello: neque ambobus: neque altero su

perimpositis absq̃ columnia p̃gredi posset: tandem a sellū pe-
dibus iunctis ligauit atq̃ baculo suspensū suo filiūq̃ collo sua
perpositū ad mercatū deferre cepit oībus p̃pter nouitatē spe-
ctaculi ad risum effusis: ac stulticiā amborū maxime uero pa-
tris increpātibus: indignatus ille supra ripā fluminis consistēs
ligatū asinū in flumē deiecit atq̃ ita amisso asino domū redit
ita bonus uir dum omnibus parere cupit: nemini satisfaciens
asellum perdidit.

Hominis Maxima imperitia:

r Ecitabantur aliquando littere corā prioribus florenti-
nis narrātes quedam de hoīe non satis reipublice ac-
cepto. Cum uero nomen illius sepius referri in litteris
necesse fuisset accidit ut noī illi adderetur p̃fatum ut dicam
Paulū: tū unus ex adstātibus l̃arum rudis existimans uerbū
illud honorificū esse: & magnā aliquam laudē in p̃fati noīe
coītineri ac si sapiētissimū aut prudentissimū scripsisset: statī
uociferare cepit rem indignā esse ut homo improbus hostis pa-
trie p̃fatus appellaretur.

Alia hominis imperitia.

f Imilis huic contribulis meus Matheozius noīe: hō ru-
sticus risum multis cōmouit: nā die festo in cōuiuio sa-
cerdotū cui p̃parando ipse nōnulliq̃ alii p̃fuerant:
cū post cibū gratie sacerdotibus: plures enī ex longinquo cō-
uenerant agēde essent: hic cui negocium de mandatū erat ad-
modū senex uerba faciens: patres mei siquid defuit uobis in-
quit ignoscite: non fecimus qđ debuimus: sed p̃ modo facul-
tatis nostre tractauimus uos secundum uestrā ignorantia p̃-
rauit hō rudis qui aliquod uerbū resonās querebat: se id p̃ sū-
ma laude dixisse: ac si prudentiam aut sapiam dixisset.

De Quodam sene barbato.

u Ir doctissimus atq̃ humanissimus oīum Antonius lu-
scus retulit nobis interloquendū post cōuiuium rem
ridendam. Est cōis loquendi modus cū quis uētris cre-
pitum edidit ut circūstātes ad barbā eius qui nihil cuiq̃ debet
dicant. Senex quidā uincētie barba admodū p̃lixa uocatus
a creditore in iudicium coram p̃sīde ciuitatis. Is Ugulottus

biancardus fuit uir doctus atq; seuerus cū multis uerbis iacta
bundus clamitaret se nullius ulla in re debitorem esse repetēs
sepius nihil cuiq; se debere facere huic otius. Ugulottus ait at
q; hanc tuā fetidam barbā que nos malo odore cōturbat amo
ue. Cum ille stupidus quamobrem feteret adeo grauius po
stulasset: referta est inquit ugulottus omnibus bōbis que usq;
ab hoībus edita sunt: cū ad barbā eius qui nullum habet de
bitum reiciantur hoc dicto perfacete elusit hominis iactantiā
ridentibus qui aderant omnibus.

Comparatio quedā Caroli bononiensis de quodā notario.

c Vm cenaremus in palacio pōtificis nōnulli iter quos
& secretarii erant: orto sermone de eorum ignorantia
quorū doctrina oīs ac scīa pendet ex scriptis formulis
neq; earū causas afferunt sed tantū dicunt: sic scriptum supe
riores stilo reliquisse Carolus bononiensis uir admodū festi
nus hi simillimi sūt inquit notarii cuiusdam & nomen retulit
conciuis mei ad quē cū duo accessissent contractus uenditiōis
inter eos conficiendi gratiā atq; ille sumpto calamo scribere ī
cipiens: quesisset eorū nomina & alter loānes, Philippus alter
sibi nomen esse dixissent. Respondit euestigio notarius id in
strumentū: ita enim appellant: cōfici inter se nō posse: queren
tibus illis cām: nisi inquit uenditor Conradus emptor uero ti
cius uocetur: hec enī sola noīa in formulis suis didicerat: roga
ri aut iure consistere hic cōtractus nequit: cū uero se noīa mu
tare non posse dicerēt: ille in snīa perstaret: quoniā ita formu
le sue continerent hoīes missos fecit cū nō auderet noīa īmu
tare: abierūt illi ad aliū relicto hoīe insulso qui se crimē falsi
subire existimauit si scripta ī formulis suis noīa cōmutasset.

De Doctore florentino ad reginam destinato qui concubi
tum postulauit.

i Ncidit etiam sermo interiocandū de stultitia nōnul
lorū qui oratores mittuntur ad principes: cumq; ali
qui nominati essent: ridens antonius luscus nunquid
nā audistis temeritatē florentini tui me ītuens: quē populus
florentinus ad lohannā reginā quondā neapolitanā destīauit
Franciscus is nomine fuit doctōr legū licet admodū indoctus

qui cum regine mandata quedam exposuisset postridieque ad eam reuerti iussus, audisset interim reginam haud aspernari uiros presertim forma conspicuos, ad reginam rediit multisque ultro citroque dictis, tandem se cum ea secretiora quaedam loqui uelle dixit, tum regina cum hominem in remotius conclaue aduocasset existimans aliquid esse occultius quod communicandum cum pluribus non esset, stultus ille qui sibi de propria forma plurimum persuaserat, reginam concubitus postulauit, tum illa nihilo immutata uultum hominis inspiciens comiter nunquid ait hoc tibi florentinum mandatis quoque dedere, tacetem atque erubescentem oratorem ut huius rei mandatum afferret dicens abire ab se absque indignatione iussit.

De hoie qui diabolū in imagine mulieris cognouit.

u Ir doctissimus Cincius romanus mihi sepius retulit rem haud contemnendam quam uicinus suus minime insulsus homo sibi accidisse narrabat ea est huiusmodi. Surrexerat is aliquando ad lune splendorem existimans circa diluculum esse cum nox esset in tempesta ut proficisceretur ad uineam suam prout est mos romanis uineas diligenter colere. Egressus porta ostiensis: excitis enim custodibus ut ea aperiretur rogat: mulierem conspexit se precedentem existimans uero aliquam esse que deuotionis gratia sanctum paulum uisitaret: cum exarsisset in libidinem gradum properauit ut eam consequeretur & quam sola esset id facilius se assequi putabat. Cum ad eam appropinquasset ad semitam erecta uia diuertit: hic homo celerius ambulauit ueritus ne mulieris occasione oblatam amitteret: progressus paulum in diuerticulum mulierem comprehendit tacentem ad terram strauit cognouitque: quo facto illa subito euauit relicto fetore sulfureo homo in terra herbida se esse sentiens: paulum absterritus surrexit domumque rediit: demonis eam illusionem fuisse omnes arbitrabantur.

Alia fabula per Angelorum dicta.

a Derat Angelotus, episcopus anagninus cum hec Cincius recitasset & alteram huic simile fabellam dixit. Affinis inquit meus: nomine eum appellans: cum noctu urbis deserta perambularet: obuiam mulierem quam extimabat:

& quidem speciosam forma ut uidebatur cognouit: tū illa ad eum terrendū in hominis turpissimi formā uersa: & quid egisti inquit: equidem te insulse decepi: tum ille ut lubet intrepidus inquit: & ego tibi culum maculaui.

De aduocato qui ficus a litigante acceperat.

h Vmanissimus ac facetissimus uir Antonius Iuscus culpantibus nobis ingratitude eorum qui ad fatigandos homines sunt prompti ad promerendum remissi. Vincentinus inquit meus qui aduocatus erat homini prediui ei sed auaro cum multotiens illi in causis affuisset: neque quicquam tulisset premii: tandem difficiliore in causa qua sibi adesse ad eum defendendum rogarat die ad tuendam causam prescripto eo autem die cliens ficus & persica aduocato miserat: ad tribunal accessit aduersariis multa contra illum dicentibus semper clauso ore tacuit: neque uerbum ullum, quis laceissentibus illis unquam protulit: admirantibus singulis cum cliens quid nam illud silentium sibi uellet percontaretur: persica inquit ficusque que misisti: ita os meum congelarunt ut nequeam uerbum proferre.

De medico qui in uisitatione infirmorum tam indoctus ipsos interfecit.

m Edicus indoctus sed uersutus cum infirmos adhibito discipulo uisitaret: tangens ut moris est pulsum si quem grauiorem solito sensisset: culpam in egrotum conferbat asserens aut ficus aut pomum aut quid aliud a se prohibitum comedisse: quod cum sepiissime faterentur egri uir diuinus uidebatur: qui ita errores morbo laborantium animaduerneret. Hoc admiratus sepe discipulus: rogauit medicum quo nam modo pulsus ne tactu an alia quadam altiori disciplina perciperet: tum ille pro eius in se obseruantia hoc archanum referaturum pollicitus. Cum peruenio in cubiculum egroti ait: circumspicio in primis diligenter si quid reliquiarum aut fructus cuiuspiam aut alterius rei in pauimento supersit: ueluti si castanee aut ficus corticem uel nucis testam aut pomorum frustra aut aliud quippiam uideri: coniector infirmum tale quod ex his comedisse

& sic egrotum incontinentiam in morbis grauioribus incu-
so: ut uidear procul a culpa si deterius se habuerint: haud
multo post discipulus & ipse quoque cura medendi suscepta: se-
pius eodem malo egros culpabat asserens edendi formulam ab se
datam excessisse: & aliquid edisse put ex reliquis coniectura asse-
qui poterat. Semel ad rusticanum inopem hominem accessit: cui cum
ualitudinem pristinam se euestigio restitutum promississet si normam
suam seruaret: data nescio qua portione abscessit: postridie re-
uersurus: cum redisset grauiori morbo eger afflictabatur: hic ho-
mo stultus ac rudis causam nesciens cum huc atque illuc deflexis-
set oculos: nullasque eiusmodi reliquias uidisset: estuans animo
tandem sub lectulo aselli clitellam conspexit: tum clamitare cepit e-
uestigio tandem se percipere cur deterius se haberet eger: ma-
gnum excessum esse ab eo factum quo mirabatur illum minime
mortuum esse asinum quippe egrum comedisse assererat: existimans
sellam decocti asini uelut os carnis reliquias uideri. In stultitia
sua deprehensus homo ridiculus multos ad risum excitauit.

De Duobus in re pecuniaria litigantibus.

o Ppidum est bononiensium nomine medicina eo missus
est potestas ut aiunt: homo rudis atque imprudens ad-
que cum duo litigantes de re pecuniaria accessissent:
ac prior qui creditorem se dicebat sibi pecuniam certis ex cau-
sis deberi dixisset: uersus in debitorem potestas male quod te
habes ait: cur non huic debitum reddis: cum negaret alter se
quicquam debere: cum iam illi satis factum esset: creditorem statim
increpauit: qui peteret quod non deberetur: illo rursus causam
suam tuente ac debiti rationem afferente: Debitorem acrius
iterum increpauit qui rem tam manifestam negaret. At is aliis
rationibus in medium deductis: cur solutus esset debito pote-
stas quoque creditorem obiurgauit qui peteret rem solutam.
Ita cum sepius se ad utriusque uerba uertisset: uir ridiculus utra-
que pars inquit est uictrix & uicta quo licet a beatis. Ita conuen-
tum re indiscussa permisit: hoc recitatum est inter socios cum
quidam nobis notus sepius in eadem re sententiam mutaret.

De Medico indocto qui urine gratia iudicauit mulierem
coitu indigere.

e Grotabat apud nos mulier quam noui Iohanna nomi-
ne. Accedens scitus & doctus medicus ut morbum cu-
raret urinam: cuius seruande cura adolescenti filie in-
nupte: demandata erat: ut moris est postulauit: hec antea ob-
litam suam pro egre urinam medico ostendit: statim mulierē
indigere coitu medicus affirmauit: cum id niro nūciatum ex-
titisset curato in cena opipere stomacho cum uxore concubu-
it: illa cū hoc sibi ex debilitate molestissimū esset: ignara enim
medici cōsiliū erat clamaretq; sepius ob rei nouitatē quid agis-
mī uir me quidē occidis: tace uir inquit: hec optima est ex me-
dici sn̄a ad te curandū medela: nā isto quidē pacto liberaberis
& restituetur ualitudo: neq; enim fefellit opinio nam cū qua-
ter eam subagitasset: postero die omnis febris abscellit ita me-
dici deceptio causam prebuit sanitatis.

De uiro qui uxorem egrotam cognouit & conualuit.

Em similem in opido ualentie quidam accedisse cōtri-
buli suo interiocandum recitauit: ait adolescentulam
nuptam notario admodū iuueni que nō multo postq̄
ad uirū ierat: graui morbo egrotaret cepit: adeo ut oēs mori-
turā existimarent: nā & medici sanitatē desperauerant: & mu-
lier adolescentula amissa loquela: clausis oculis itercluso spū
mortua uidebatur: dolebat uir tā cito eripi uxore sibi quā ra-
ro cognouerat: & eam ut equū erat summe amabat: decreuit
ergo cū uxore atēq; ea expiraret coire. Semotis omnibus cum
nescio quid se acturū secreto dixisset uxorem cognouit. Illa
uestigio tanq̄ uir nouā uitam in corpus eius indidisset cepit
spiritum ducere atq; oculis subaptis post paulum loqui & sub-
missa uoce uirū appellare: qui cum letus rogasset nunquid uel-
let potū petiuit: quo atq; deinceps cibo dato cōualuit: cuius
cām prestiterat matrimonii usus: exēplo igitur arguitur mor-
bis mulierū eam rē plurimū conferre.

De homine nō litterato qui dignitatem archiep̄s byteratus
ab archiep̄o Mediolanensi postulauit.

q Verebatur aliquñ de cōditiōe tēporū n̄e dicā hominum
qui ī ecclesia p̄cipatū tenēt: nā posthabitis doctis ac
prudētibus uiris īdocti & nullius precii hoīes extollūt

tū antonius luscus nō ē inquit magis pontificū q̄ ceteros prin-
cipū culpa apud quos fatuos & ridiculos homines ī deliciis
haberi doctrīa uero excellētes reici uidem⁹. Erat olī ait apud
priscū illū. Canē principē ueronensē periocundus hō noīe no-
bilis rudis atq; indoctus sed facetiarū grā acceptissimus Cani
& ob eā ab eo: erat enim clericus pluribus ecclesiis dōatus: hic
cū oratores uiri excellentes ad archiep̄m Mediolanēsem anti-
quiorē illū qui ciuitati imperabat a principe mitterētur se in
corū societate contulit: expositis mandatis oratores cū reuer-
ti uellent: nobilisq; ut erat hō confabulator risū archiep̄o mo-
uisset potestatem fecit siquid ab se uellet petere archiep̄s bytera-
tum quēdā magne dignitatis sibi dari nobilis postulauit. Tū
ridens archiep̄s hoīs stulticiam: uide quid petis inquit maior
est hec res q̄ uires tue ferre possint: hō eīm es inscius līarum &
apprime indoctus: atqui statim & confidenter respondit nobi-
lis: more quidē patrio id facio: nā uerone nulla litteratis uiris
sed indoctis & insciis beneficia conferūtur: risimus facete ho-
minis dictum qui quod uerone stulte fiebat & alibi fieri debe-
re arbitrabatur.

De meretrice conquerente de tonsoris maleficio.

m Agistratus est florētie quē officiales honestatis uocāt:
horū p̄cipua cura est in iure meretricibus dicēdo curā
doq; ut in ciuitate absq; molestia esse possint: accessit
ad eos semel meretrix quēsta iniuriā damnūq; a tonsore illa-
tū qui in balneū accersitus ab ea ut partes inferiores raderet:
rasorio ita cunni partē incidit ut pluribus diebus hoīes admit-
tere nequiuisset: ex quo dāni infecti illum accusabat amissi lu-
cri restitutionē petens queritur que sit futura sententia.

De religioso cui uidua confitebatur.

a Udiebat religiosus ex his qui uiuere inobseruantia di-
cuntur uiduam formosā florentie peccata sua confitē-
tem cū mulier interloquendū uiro hereret & faciē suā
ut secretius loqueretur p̄pius admoueret: anhelitus autē iuue-
nilis uirū cōcalescisset: cepit tandē qui iacebat caput erigere
adeo ut paulo hominē torqueret: cū ille molestia carnis osci-
sio: & se cōtorqueret: uixit mulierē abire: illa uero sibi p̄niam

iniungi peteret: penitentiam inquit ille indidisti tu mihi.

De uiro qui sue uxori mortuum se ostendit.

i N monte uarchio opido nobis ppiquo ortolanus mihi notus: cum semel uxore iuene que pannos lotumierat absente ex orto domum reuertisset: cupiēs quid mulier se mortuo dictura & quēadmodū se habitura esset audire: se in aula ad terram mortuo similis resupinus prostrauit uxor cum domū onerata linteis uenisset: i uento mortuo put credebat marito: dubitans herebat animo statim ne uiri mortem lamētaretur: an prius: ieiuna enī meridiē usq; pmanerat comederet fame urgēte cibū cape decreuit: & frusto succidie supra prunas iposito: ppropere comedit nihil pre festinatōne potās cū sitiret nimiū carnes fallitas sūpto urceolo scalas cepit descēdere ut uinū ex cellario hauriret: supueniēs d' iprouiso uiciā ignis petēdi grā cū subito scalas ascēdisset: statī mulier abiecto urceolo sitibūda ueluti tūc rēpēte uir exalasset animā exclamare cepit: & mortē ei' multis uerbis plāgere: supuenerē ad ululatū ploratūq; uiciā oīs uiri ac mulieris ob mortē tā repētīnā. Iacebat enī uir atq; ita spūm cōtinebat clausis oculis ut oīno expirasse uideret: tādē cū uisū ei eēt satis ludorū dedisse uociferāte muliere ac dicēte sepi' mi uir quō nūc faciā ille aptis oculis male iqt uxor mea nisi euestigio potū uadas ex lachrymas ad risū oēs cōuersi sūt audita p̄sertī fabula & cā sitis.

De bononiensi adolescentula simplici.

a Dolefcētula bononiēsis nouiter nupta q̄rebatur apud honestissimā matronā mihi uicinā: se acriter nimiū ac p sepe a uiro uapulari: q̄rēte quāobré matrona respōdit uirū egre ferre eā dū m̄rimonio uteretur imobilē i modū trūci permanere: cur nō iquit illa uiro obseq̄ris i lecto & uolūtati pares: tū illa nescio domīa quō id fiat ait: nūq; enī aliq; me docuit quō id agendū eēt: nā si id scirē nō paterer me uerberibus a uiro cedi: risit mulier simplicitatē puellē q̄ etiā que natura p̄cipiūtur femīs ignoraret hoc uxori postea p̄iocū recitauit.

Responsio confessoris ad Bernabouem principem.

b Ernaboues princeps Mediolani: fuit admodū mulierosus. Is cum aliquando solus i orto semotis arbitris:

cū muliere quā amabat lasciuus iocaretur: superuenit de im-
pro uiso religiosus quidā confessor eius: cui ppter sapientiam
& auctoritatē semp ad principem petebant fores. Erubuit si-
mul & indignatus est princeps insperato cōfessoris aduentu.
pauloq; cōmotior ut eū in responso caperet: quid inquit age-
res si tu quoq; cum eiusmōi muliere in lecto esses: at ille quid
me deceret ait scio quid uero facturus essem nescio: hoc respō-
so iram princeps flexit cū se quoq; hominem esse & labi posse
fateretur.

De seruo obliuioso ex pondere defatigato.

r Obertus ex albitiorū familia uir doctus & p̄humanus
habebat famulū quendā infulsū obliuiosū & ingenio
tardo: quē ille magis humanitatis q̄ utilitatis cā domi-
nutriebat: hūc aliqñ cū certis mandatis misit ad amicū suum
degū noīe qui habitabat ppe trinitatis pōtē ad quē cum acce-
sisset rogatus quidnā a patrono afferret noui: ille oblitus pa-
troni uerborū ueluti stupidus ac cogitabundus quid diceret
hesitabat: conspecta hoīs quem probe nouerat taciturnitate
statim scio inquit quid uelis: & ostenso p̄grandi lapideo mor-
tario: cape hoc ait & ad patronū tuū nam id postulat q̄ primū
feras: hunc robertus mortariū humeris ferentē a longe cū af-
pexisset: cogitās q̄ erat id ad puniendā famuli obliuionē factū
cū appropinquasset: malum tibi insulse ait: qui nō recte uerba
mea p̄cepisti: redi inquit euestigio: nā tam grande nolo & mi-
nusculū porta. Ille sudans ac pondere fessus: cū se errasse fate-
retur: ad amicū reuersus aliud quoddā tertio reportauit: hoc
pacto insulitas hominis est mulctata.

De homine qui mille florenos uuit expendere ut cognosca
& responso meum facta.

q Vidam e nostris florentinus adolescens haud magni
consilii amico narrauit pagrādi orbis cupiditate se mil-
le florenos uelle expendere ut quanti esset nosceretur
tum alter cui probe notus erat fatius est inquit duo milia ex-
pendas ut des operam ne cognoscaris.

Locatio Dantis clarissimi.

d Antea poeta hoster cum exul senis esset & aliquñ in ec-
clesia minorũ cubito super altare posito cogitabũdus
aliquid secretius scrutaretur animo: accessit ad eũ qui
dã nescio quid molestius petens: tum dantes dic mihi iquit q̃
est maxima omniũ beluarũ. At ille elephas respondit: cui dan-
tes o elephas sine me inquit maiora uerbis tuis cogitantem &
noli esse molestus.

Iocunda responsio mulieris facta ad quedam querẽtem añ
uxor sua per .xii. menses posset parere.

f Lorentinus ciuis peregre profectus: cum post annum
qua die domum rediit: uxorem parturientem deprehẽ-
disset: egre hoc ferebat suspicans uxoris peccatũ confi-
lii tamen causa cũ penderet animo: quesuit a uiciã matrona
nobili & pacuta an filius sibi .xii. mensium nasci posset. At illa
stulticia hoĩs conspecta uirũ consolata certe inquit: nã si tua
uxor qua die concepit: asinũ forte uidisset more asine annum
ĩtegrũ partũ gestabit: acquiescẽs uir matrone uerbis & ei gra-
tias agens q̃ se suspitione haud parua uxore magno scandalo
liberasset natũ puerum suũ dixit.

Interrogatio obscena cuiusdam sacerdotis.

Vxta portam perusinã est ecclesia sancti Marci: in ea
Cicero sacerdos in die solenni in quo plebs oĩs conue-
nerat: cũ sermonẽ de more haberet: postremo inter ce-
tera fratres inquit magno quidẽ errore liberari a uobis cupio
Hac quadragesima cũ audirẽ cõfessiones uxorũ uestrarũ: nul-
lam repi que nõ pfiteretur se fidẽ uiro inuiolatã seruasse: uos
autẽ ferme oĩs fassi estis aliorũ uxores cognouisse: ne ergo hac
in dubitatione diutius uerser scire a uobis cupio que aut ubi
nam sint iste mulieres future.

Ridenda hominis aduersus oratorem Perusinorum.

q Vo tempore florentini cum pontifice Gregorio bellũ
gerebãt oratores perusinorũ qui a põtifice desciuerãt
florentiã p subsidio uenerũt: horũ unus doctõr cũ lõ-
gam orõnem exorsus: primis uerbis tãq̃ phemii loco date no-
bis de oleo uestro dixisset: alter festinus homo cui abages uer-
borũ odio erant: quid hoc ẽ oleũ iquit: oleũ tu postulas cum

d

milite egeamus: an oblitus es nos arma non oleum postulatū
uenisse. Cum ille uerba hec sacre scripture esse responderet: bel
la res est inquit: alter nos quidē hostes sumus ecclesie & tu sa
crā scripturā in nostrū auxilium p̄fers: riserunt oēs hoīs festi
uitatē qui doctoris sup̄fluā uerborū sup̄stitutionē cum ad calcē
ueniendū esset eiusmodi dictis lusit:

De oratoribus perusinis ad pontificem Urbanū.

a D Urbanū quoq; qui cum p̄tificē auinionē: perusini
oratores numero tres cū accessissent: p̄tifer aūt gra
ui morbo teneretur: tñ hoīs diutius suspensos tene
ret ad se uocari iussit admonitos antea ut paucis loquerētur:
unus doctor qui oronem longā in uia: quā habiturus esset ad
pontificē menti cōmendarat nulla rōne habita morbi: aut q̄
in lecto iaceret multis uerbis usus ē ita ut pontifex sepius mo
lestiā audiendi p̄se ferret. Cum tandē indoctus ille porasset: q̄
siuit sua humanitate p̄tifer nunquid aliud uellent: tū alter
lex oratoribus qui & dicentis stulticiā & p̄tificis molestiā p̄ce
pisset: pater inquit sanctissime habemus hoc in mandatis no
stris ut nisi nobis euestigio p̄ his que petem⁹ feceritis satis: so
cius hic meus anteq̄ hinc recedamus uobis iterum referat ser
monem suum quo facete dicto cum arrisisset pontifex: orato
res euestigio expediri iussit.

Insulsum dictum oratorem florentinorum.

u Ostri florentini oratores in galliā missi: cū Mediolanū
puenissēt. Bernabouē principē honoris grā uisitarunt
rogati ab eo primo cōgressu qui nā essent florentino
rum & ciues & legati si uobis placet qui mos ē loquēdi respon
derunt comiter ab eo accepti dimissiq; cū iā uercellas deuenis
sent: recensētes q̄ hactenus egissent: uenit ī mentē uerborū q̄
bus ad Bernabouē usi erant. Et cum unus male ab eis dictum
diceret si uobis placet nā etiā si displiceret: tñ & florentini & ci
ues & oratores essēt: oēs sn̄iam suā approbarunt id perperam
prolatum neq; ex eorum dignitate asseuerātes. Cōi igitur cō
silio ad retractāda ea uerba Mediolanū reuersi principē adie
runt: tum senior qui & doctior uidebatur: princeps inquit cū
uercellis essemus uenit in mentē dixisse nos tibi: nos florentini

oratores & ciues esse si tibi placeret insulse ac inscite dictū: nā placeat an displiceat sumus florentini & ciues & oratores. Risit princeps de cetera seuerus hominū stultā curam sibi placere asserens: q̄ hii essent quos credebat.

Facete dictum cuiusdam Iohannis petri senensis.

i Iohannes petrus ciuis senensis ad facetias & iocos promptus: semel rome inuitatus ad potū: mane enī & estas erat a Bartholomeo de bardis: cum plures una cōuenissemus: tum portandi: tum ornandi hominis causa: atq̄ esset unicuiq̄ ut moris est ante potum p̄ticula panis oblata sumptum panē cum alii comederent: solus partem suā seruabat ī manu: rogatus cur & ipse nō ederet: ridens Bartholomeo inquit hic tuus panis ultra oēs quos uiderim reuerens est ac modestus: nam cū sepius hunc ad os admouerim nullo tamen pacto potis sum ut uelit uinum p̄ire risimus omnes facete dictū eius qui existimabat cibum non semper in magna presertim siti preire oportere.

De uiro qui uxori uestem magni precii fecerat.

q Verebatur uir quidā cū uxori uestē magni precii fecisset nunq̄ se matrimonio usum quin amplius aureo nummo cōputari posset: cui uxor hoc quidē iquit tua accidit culpa: cur enī nō rotiens cōcubitu uteris ut nūmulo crederet constet.

Recitatio iocosa de medico.

r Etulit mihi cardinalis burdegalensis quendā cōtribulē suum: cū sero domū rediisset clamare cepisse se crus uehementer dolere: uxor cū oleo rosaceo crus perunxisset stuppa & lana additis: fascia insup linea circūuoluit hō cum dolore premi se diceret: ac gemens medicum postularet: aduenit ille & paulatim leniterq̄: manū enim dolorē pre se ferebat: detecto crure cū palpitans nihil in illo morbi esse diceret: tum rusticus ergo hoc alterum crus porrigens: quod doleo est inquit. Stulticia hominis periocunda qui quod doluit a medico esset admonendus.

De homine qui in somnis aurum reperiebat.

a Micus quidam noster: aurum a se receptum noctu per somnium referebat incetu: tum quidam uide ne

d z

tibi accidat ait quod meo uicino: cui aurū ī sterco cecidit: cū
somniaū narrari posceremus. Vicinus inquit noster somniauit
ductū se a demone in agrū ad aurū effodiendū: & cū multum
reperisset: nō licet īquit nunc demon auferre sed signa locum
ut cognosci a te solo queat: cū alter quo signaculo uteretur
peteret. Cara hic demon inquit: nā hoc maximo mō nullus hic
esse aurū suspicabitur: & tibi soli res nota erit annuit uir & sta-
tim expergefactus sensit se in lecto uentē admodū laxasse in-
ter fetorē & sterco cū surrexisset: domū exiturus capiti capu-
cium ultimo imposuit in quo cattus ea nocte sterco fecerat.
In quo fetore p̄motus inquinatum caput & cesariē lauit. Ita
aureum somnum in merdam rediit.

De secretario frederici imperatoris.

Petrus de uineis uir doctus & prudēs frederici. ii. impe-
ratoris secretarius fuit: qui cum hostis esset. Alexan-
dri tertii pontificis: ac bellū terris ecclesie inferret. pe-
trum: is italicus erat: ex inuidia aduersus eū a barbaris orta lu-
mine priuauit: deinde p̄nā ductus: inique enī egerat: adsciuit
eum in secretis consiliū suū: cū imperator angustia rei pecu-
nariē premeretur: consuluit petrus uires ecclesie suis met opi-
bus contereudas capiēda ad cōflanda esse ad usū belluis cum
pis erat: ecclesiarū oīa ornamenta aurea atq; argētea īter q̄
zona illa que dirigebat tēplū memorabilis erat placuit consi-
liū Frederico: & spoliis ecclesiarū exercitū parauit: tū Petrus
imperator inquit iniuriā abste iniuste mihi illatā ultus sū: ut
tibi hoīum odia cōparasti: ego tibi deū ex sacrilegio reddidi
inimicū omnia tibi deinceps in deterius cadent: ita postea fu-
it: uictor tandē Alexander superbiā fregit imperatoris: hoc di-
cto monuit res sacras ad profanum usum transferri nō oportere
qui secus facerent a deo puniri.

De iudeo mortuo assumpto in cibū per florentinum.

Um duo iudei ex uenetis ubi habitabant se bononiā
cōtulissent: accidit ut alter morbo correptus interiret
cupiens superstes defuncti cadauer Venetias deferre
cum palam id fieri phibitū esset minutatim concisū in paruo
dolio posuit: admixtis diuersis aromatibus & melle: ita ut mi

rum in modum suavis ex doliō p̄d̄iret odor: hoc Venetias ituro iudeo alteri cōmēdauit: qui cum nauicula secum per canale ferrariā doliū deferret accidit: plures enī una nauiculā conscenderāt: ut florentinus quidā p̄pe doliū cōsideret: & cū nox superuenisset motus odore doli ac suspicatus aliquid ad usū edendi recōditum esse: clāculū ore doliū relecto: cepit q̄d̄ itus erat degustare: & cum sibi cibus sapidissimus uideretur: totū fere doliū edendo ea nocte paulatim consumpsit existimans rem optimā comedisse: egressurus ferrarie nauē iudeus cū doliū auferret: sensit ex eius leuitate uacuū esse: tum iudei caduere cum se fraudatū uociferaret tandē cognouit florentinus se iudei sepulchrum esse.

Visio Francisci philelphi.

f Franciscus philelphus zelotipus uxoris sūma cura torquebatur: ne cū altero rem haberet: semper dies ac noctes ad eius custodiam intētus: huic dormiēti per somnium: fit enim ut que uigilantes uersamus aīo in somnis sepius occurrant: uisus est demō quidā uxoris securitatē polliceri: si que admoneret uellet facere: & cū per insomniū ānuisset id q̄ sibi pergratū fore diceret: simul p̄m̄ium pollicit⁹: cape hūc ille inquit annulū & diligenter ī digito serua: nā dū in co gestaueris hunc nunq̄ uxor te īscio cū alio cōcubet: pre gaudio excitatus a sōno sensit se digitum habere in uxoris cunno: optimum quidē eius anuli zelotipis remedium: ne uxores ignorantibus uiris possint esse incontinentes.

De potatore.

q Vidam uini potator egregius incidit in febrē: ex qua multo maiore solito sitim contraxit: accersiti medici cū de remouenda febre & siti quoq̄ maiuscula agitarent: febris tantū inquit egrotus remouende officiū & onus sumatis uolo: sitim aut̄ mihi curandam relinquite.

Facetum Euerardi scriptoris apostolici qui ad cardinalis cōspectum uestris crepitem edidit.

Cardinalis de comitibus uir crassus & corpulentus cū aliquando uenatū isset esuriēs circa meridiem ad prādium descendit sudans ad mēsam: estas enim erat: ac

poscens ut uentus flabello sibi fieret: cum ministri abessent diuersis rebus ocupati iussit quendam. Euerardū lupi scriptorē apostolicū sibi uentū facere: at ille nescio id uestro more cum respōdisset: ut scis ait & tuo mō cardinalis facito: tum ille libēs me hercules & suspēso idextro crure pergrandē uentris crepitum edidit: eo pacto se uentulū facere solirū dicens: quo excitati oēs multi enī iā aderant ad risū sunt maximū compulsi.

Facetia alterius cardinalis iocundissima.

e Odem instrumento cardinalis tricariceñsis alto de comitibus se monenti respōdit: nam cū cardinalis esset uite dissolutioris. Altus uero illū in uenatione admoneret multis uerbis ad melioris uite mores auditis alti uerbis in eū palulū respexit ad euestigio se in equi caput reflectēs uētris crepitū edidit ingentē: inquiēs ad barbā tuā quo solo respōso abiit: ostēdens quanti faceret suas monitiones.

De muliere que cū cooperiret caput culum detexit.

m Vlier capite ob defectū cutis abrafo euocata foris uicina ob rem necessariā imemor p̄festinatione caput tegere: domo egressa est: eam conspicata altera femina increpat q̄ nudo capite atq̄ inuenusto in publicū pdisset: tū illa ut caput tegeter uestes retrorsus a natibus sublatas cum caput coopire uellet culū detexit: ridere qui aderant cepere mulieris factū: que ut leuis pudoris culpam uitaret maiorem contraxit: hoc eos respicit qui paruum delictum grādiori scelere occultare querunt.

Fabula facetissima cuiusdam qui litteras uxori & mercatori miserat.

f Rancisco de ortano equiti neapolitano: quē Ladislaus rex p̄fecerat ciuitati perusine: Irē & ab uxore & ab ianuēsi mercatore: cui mutuo creditas pecunias debebat: simul reddite fuerūt. Altere ab uxore eū rogabant ut domum rediret cōiugalis officii & fidei date acciti reditus admonentes: altere ut creditā redderet pecuniā poscebant: mercatori ut equū erat se q̄ primū ei satis esse facturū respondit paruulā nescio quā dilationē petēs: uxoris uero desiderium multis blādiciis & pollicitationibus leniebat: se illuc euestigio accessurū

scribens & oia facturū per que refarciret amissas coniugii uoluptates utens put ad uxore par erat uerbis paulo lasciuioribus: in quibus & illud erat adiectum se eā multimode cogniturū: seu ut uerbis suis utar futurū. In obfignandis epistolis ad mercatorem uxoris ad uxore uero mercatoris lras inscripfit: accepta uxor epistola mirata est admodū nihil sibi responderi ad ea que scripserat. Ianuensis uero perlectis ad se litteris cum res iocosas atq; uxorias continerent: in quibus illud erat precipuū se reuersurū & cum ea sepius coiturū atq; alia paulo obsceniora existimans se uerbis deludi ad regem pfectus ē: ostentans litteras ac conquerens sibi p numis debitis coitum pmitti seseq; satis futurum fuisse eo die clamitans quo ille pecunias credidisset: omibus ad risum conuersis magis postmodum epistolarum errore cognito risere.

Fabula Dantis qui sepius uxorem suam increpabat.

Contribulis meus Dantes noie cuius uxor ferebatur parū pudica: cū sepissime admōitus esset a sociis ut p hiberet turpitudinē domus: uxore acrius increpabat. Illa multi lachrymis iuramentisq; honestatē suā tuebatur: asferent ea a maliuolis confingi qui eorū quieti i uiderēt persuasus uir eiusmodi uerbis cum adhuc amici in increpanda uxore perstarent: hohe ne me his uerbis obtūdati amplius dicite inquit: illa ne añ uos sua errata melius nostis. Cū illi uxorem affirmarent: illa uos omnes mentiri affirmat cui soli magis q̄ uobis omnibus presto fidem.

Testatio cuiusdam senis facta uxori.

Petrus Masini ciuis noster admodū mordax in loquendo fuit. Is cū senex diē suū obiret cōdito testō nihil pter dotem reliquit uxori: hoc illa cum grauissime ferēs apud uirū se postpositā neq; sibi ab eo quicq; relictū queretur cōtēderetq; multis cū lachrymis ut aliquod sue senectuti subfidiū legaretur: uocate notariū ac testes uir moribūdus iquit ut aliquid relinquatur uxori quibus subito accersitis: adstāte uxore ad testes conuersus: petrus hec me obtundit ait: ut aliquid sibi relinquam: ei ergo ut morē geram: uos testes aduoco qui adestis me sibi relinquere fecidiorē & ampliorē

d +

uulnam aliqua alia huiusce ciuitatis muliere hoc dicto riden-
tes oēs abiere elusa muliere ac mesta responso uiri.

Narratio quedam zuchari de muliere a presbytero mede-
lam querente.

z Ucharus uir omniū urbanissimus: narrare solebat mu-
lierē quandā haud spernende forme uicinā suā que ste-
rilis erat: quesisse sepius a sacerdote confessore suo: an
sciret aliquā medelā ad liberos cōcipiendos. Illū postremo an-
nuisse ac mādasse ut die iouis eiusmodi rei apta ad se ueniret:
cū accessisset filiorū cupida mulier ad camerā sacerdotis: utat
ille inquit incantatione que inducit multas uariasq; illusiōes
ita ut que nō fiunt fieri uideantur: itaq; cōstantia & firmitate
animi opus est: ne res icassum euadat: uidebitur tibi ut te
tangā: osculer: amplexer & secretiora etiā faciā que uirgeus cō-
sueuit: attamen nihil eorū erit: sed ita uidebitur ex ui uerbo-
rū quibus utendū est: que adeo ē efficax: ut que nō sunt esse
uideantur cōsensit mulier cōfidēs cōpatris uerbis & se has p-
stigias p̄uifakturā dixit. Sacerdos multis pactis signis dictisq;
ī aurē secretiorib⁹ uerbis cepit mulierē osculari & ī lectū ster-
nere: cū illa tremebūda quid nā cōpater ageret q̄reretur: nōne
p̄dixi antea īquit que nulla essent p̄ ueris uisū iri: ita mulierē
credulā bis cognouit semp affirmans id nihil eē hoc pacto mu-
lier se delusā falsa imaginē existimās rediit domum.

De heremita qui multas mulieres in cōcubitu habuit.

h Eremita quidā padue erat Ansimirius noīe tpe frañci-
sci ducis patauini septimi: hic cū uir sanct⁹ haberetur
multas mulieres etiā nobiliores p̄ cōfessionis spēm ad
cōcubitum pellexit: uulgata tandem neq; enī diu hipocrisis
celari pōt scelerū fama captus a p̄tore: cū multa cōfessus esset
ad frānciscū deducitur. Is adscito secretario ex suis quedā ioci
causa sciscitabatur ab heremita noīa mulierū quas cognouif-
set: quas cū multas etiā ex domesticis familiaribus uxores p-
tulisset scribebat noīa secretarius: ut exinde cām risus eliceret
cū tandem noīandis finē fecisse uideretur peteretq; dux: an
plures superessent: ille uero cōstanter negaret: asperius argue-
bat hoīem & uim minabatur secretarius nisi oēs retulisset: tū

ille suspirans scribas & tuam quoque ait: atque eam addas humero aliarum: quo dicto & calamus pro dolore e manibus secretarii excidit & dux in maximum est risum conversus: rectum factum esse dicens: ut qui tanta voluptate reliquarum maculas audiebat & ipse in eorum cetum adderetur.

De Florentino iuvene qui nouercam suam subegit.

f Lorentie iuuenis quidam cum nouercam subigeret ac superueniens pater filium in stupro uxoris deprehendisset rei nouitate indignitateque permotus: clamando obiurgare acriter filium cepit: ille tergiversando peccatum excusabat: cum diutius elatioribus uerbis ambo concertarent: clamore excitus superuenit uicinus quidam ad iurgia componenda ignarus rei. Cum peteret contentionis causam illis ob domesticam turpitudinem silentibus instabat uicinus uehementius ut causam nosceret: tandem cum pater in filium culpam reieceret tum filius prior: hic pater meus admodum indiscretus inquit: millies matrem meam futuit: me etiam tacente nunc quia semel uxorem suam cognoui ut rudis atque inconsultus celum clamoribus ueluti insanus replet: risit ille facetum filii responsum & patrem quoad potuit solatus discessit.

Disceptatio minorum pro imagine sancti Francisci fienda.

f Rares quidam ordinis minorum decreuerat accersito pictore ut imaginem beati francisci pingeret sed in forma picture dissidebant: cum alter stigmaticum alter ad populum predicantem: alius alio modo pingendum censeret. In ea disceptatione cum uniuersum diem consumpsissent nulla certa sententia pictorem dubium quid nam ageret relinquentes dormitum iere pictor inspecta feratrum insulitate cum se delusum putaret figuram eam pinxit fistula sonantem: alii laqueo suspensa dicunt: statim abiit figura inspecta fratres cum pictorem ut male mulctaretur quesissent: ille uero pedibus sibi consulisset: existimantes summam religioni contumeliam illatam pictorem ad penam querebant.

De sacerdote florentino qui Ungariam iuerat.

e St in regno Ungarie moris. ut post missam celebratam omnes qui adsunt oculis lippientibus accedentes propius altare a sacerdote aqua in calicem effusa oculos con-

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

spargantur: dicit autem interim sacerdos uerba quedam ex sacris litteris bonam ualitudinē precantia accessit ad Vngariā olī sacerdos quidā florentinus cū philippo qui hispanus cognominabatur hic cum astante. Sigismōdo rege missā dixisset: accesserunt plures ad eū lippientes ut aqua de more oculos conspergerentur: at ille existimans id nimio potu & crapula contigisset: assumpto calice ita enim fieri uiderat: adstantes respexit dicens lingua italia beetemeno che siate morthagiadi: id ē moriamī gladio quod intelligens rex idemq; impator risum continere nō potuit. Postridie uero in cōuiuio ioci causa uerba sacerdotis referens lippientes ad iracundiam: ceteros omnes ad risum commouit.

Responsio rustici ad patronum sui fundi.

rusticus quidā e nostris roganti patrono fūdi quo maxime tpe pluribus laboribus implicarentur: maior respondit sciscitanti cām: id enī mirū uidebatur: quoniā inquit & nostras & uestras nos uxores subigere oportet.

Ridiculi hominis dictum.

Omanus quidā nobis notus ascendit semel maceriem in arundineto sitam: ac similis ad populū contionanti: cepit ad arundines loqui: differēs multa de urbis statu interdicens ex leui aura arundinū capita ceperunt flecti: hō ridiculus qui sibi arundines p hoībus finxerat tāq cōtione grās agerent: nō tāta reuerētia inquit domini romani: nā ego ex uobis minimus sum: hoc postea in prouerbii locum uenit.

Derisio hominis porcum occidere uolentis.

Os erat in oppido quodā picēni ut qui hieme porcum occidisset uicinam ad cenā inuitaret: quidā quo pacto eam impensam uitaret: cōpatrem consuluit dic inquit ille cras porcum tibi hac nocte furto ablatum & simul nihil tale alio uerente clam porcum nocte subripuit: mane conspiciens porcum sibi ablatū ad cōpatrem pfect^o alta uoce querebatur porcum sibi furto subreptum tum alter recte cōpater mi sapis inquit: ita enī te docui locuturum: cum ille sepius & per deos omnes iuraret id uerum esse: bene agis respondebat & secundum consilium meū. Cum ille iuramento iteraret: hoc mō te

loqui debere antea monui respondebat: & sanum consilium
dedit tibi: tandem elusus abiit.

Dictum fazini canis.

f Azinus canis dux armorum opera ghibelline factionis
ticinum ingressus ex composito guelforum tantum bona
diripuit: his consumptis cepit & ghibellinorum domus
exinanire tanquam guelforum bonis refertas: cum illi apud ducem que-
rerentur se cum ghibellini essent indigne spoliari: tum fazinus
uerum dicitis filii mei: ghibellini estis omnes sed bona sunt guel-
fa: hoc pacto nulla factionis discrimine bona omnium dire-
pta sunt.

De adolescente qui uxorem prima nocte nosse cognouit.

a Dolescens bononiensis stupidi ingenii & insulsi uxo-
rem duxit adulescentulam forma egregiam prima nocte
ignarus rerum & qui nunquam mulierem cognosset matrimo-
num non consumauit: mane a socio rogatus quomodo res nocturne
processissent suspirans male inquit: nam cum diu quesissem uxo-
ris concubitum: tandem illam absque foramine consueto ut aiebant
ab se repertam cognita illius stulticia socius tace inquit obsecro
neque uerbum hincas: cum res sit magni pudoris ac periculi si palam
fiat. Ille cum auxilium & consilium simul petiisset: ego labore pro-
te subibo ait hoc foramen faciendum si mihi sumptuosam cenam
uelis prebere sed octo dierum spacium mihi opus est ad hanc rem: cum
admodum sit difficilis: proficienda annuit stultus & secreto illum
cum uxore noctu collocauit: ipse in alio lecto recubans: transa-
cto spacio cum uia esset admodum patens amici opera ut sentes non
essent timendi: accersito uiro multum diuque se sudasse dixit in ob-
sequium eius: & tandem confectam foramen quod querebat: docta
adulescentula uiro gratulata est amici labores commendans: stul-
tus cum uxorem perforatam inuenisset letus & socio gratias egit
& cenam persoluit.

De uxore pastoris que de sacerdote filium habuit.

p Astoris cuiusdam in riuo frigido oppidulo moranteo
uxor cum sacerdote consueuerat ex quo puerum con-
cepit: educauitque in pastoris domo: cum puer esset sep-
teennis sacerdos bene genere allocutus pastorem ait: tandem eum

puerum suum filiū esse rogauit q̄ ut sua uoluntate puer ad se migraret: minime hoc fiet pastor iquit: ego puerum p̄ me uolo qui sit domi nat⁹: male enī ageretur mecū & cū p̄ono meo inquit si omnes agnos qui ex ouibus alieno ariete compressis oriuntur traderem arietum patronis.

De rustico qui asinos onustos deduxit frumento.

i N consilio p̄usino: rusticus cū grām certam quereret tanq̄ inhonesta postulāti ciuis unus cōtradixit: postri die admonitus hō tres asinos frumento onustos: domum eius qui cōtradixerat deduxit: post quartū diē sn̄ia mutata multis uerbis rustici cām ciuis egit: tum uicinus eius iter loquēdū ad socios inquit: auditis ne quēadmodū illi asini rugiunt in frumentū susceptum iocatus.

Facetum dictum pauperis ad diuitem frigentem.

c Iues quidā suffultus uestib⁹ hieme bononiā p̄ficiētes repro inter mōtana rustico qui unica tantū & ea contrita tunica indutus erat: admiratus in tanta ui frigoris: niues enī & uentus erant: hoīs paciētiā rogauit: nūquid nō frigeret m̄ime alter cum leto respōdisset uultu stupenti responsū: dicentiq̄ ego sub pellibus algeo tu seminudus nō sentis frigus. Si tu inquit ille oēs tuas uestes ferres sicuti ego meas tu quoq̄ nequaq̄ frigeres.

De montano qui filiam desponsare uolebat.

Vp̄iebat ex oppido pergula montanus despōsare uni ex uicinis iuuenem filiam quam ille conspicatus: ut cū nimium teneram & adolescentiorem respueret. Insul sus pater maturior est, inquit q̄ opineris: tres enim an filios peperit ex clerico sacerdotis nostri.

De presbytero qui adolescentule decimas dare percepit.

Ruggis ea nobilis est ī occidēte ciuitas in q̄ adolescētula haud admodū scita fatebatur parochiāo peccata sua. Ille cū iter cetera q̄sisset: an debitas decimas traderet sacerdoti: p̄suasit etiā coitus decimā esse reddendā: quā iu uencula ut se ere alieno liberaret: statim persoluīt domū tardi⁹ reuerſa: admirāti uiro cām more absq̄ ullo t̄iore dixit: uir tē dissimulās p̄ q̄driduū pochianū ad prādiū uocauit n̄ nullis

adhibitis quo res fieret notior: cū sederent in mensa uir narra-
ta prius fabula ad sacerdotem uersus postq̄ inquit tibi rerum
omniū uxoris mee debetur decima & hanc quoq̄ accipies: &
simul uas stercore & urina uxoris plenum ori admotum ī me-
sa bibere compulit.

De Medico qui uxorem futoris infirmam subegit.

f Utor quispiam florentie ad uxore non recte ualentem
medicū sibi notū rogauit adire: ille absēte uiro domū
pfectus: uxore eius licet reluctante cōpressit in lectulo
uir rediēs cū medicū abeūte q̄ se recte mulierē curasse dixit of-
fendisset: uxore lachrymantē capite dissoluto inuenit: medici
p̄fidia cognita rem dissimulauit & post dies octo sūpro p̄cio-
siore p̄ano ad uxore medici p̄fectus dixit se ab eo missū quo si-
bi īterior tunica: ea cocta uocatur: fieret opus erat: ut mulier
que forma ē egregia maiori ex pte nudaretur quo rectius cor-
poris mensura capi posset ad uestē recte p̄ficiendā nuda tam
remotis arbitris futor cōprimit: parem uicē medico reddens:
quod & postea obiecit ei.

De Florentino qui filiam uidue desponsauerat.

f Lorentinus qui sibi scitus uidebatur: uidue filiā cū de-
spondisset: uxoris domū ut sit sepius accedēs absente
aliq̄n matre adolescētulā cognouit: ex uultu filie co-
gnita re mater iurgare acrite illā cepit: que se domūq̄ dehone-
rasset: demū testans matrimoniū illud m̄ime ratū esse futu-
rū & se acturā enixe ut id solueretur: rediēs uir qui id obserua-
bat absēte socrū: cū mestam iuuenē dephendisset: q̄sita cā ma-
tris sn̄iam de distrahēdo m̄rimōio ītellexit quid tu ille matrī
obsequi uolo respōdit: alter ī tua ē pr̄ate īquit: cū illa modū
q̄reret at̄ea ait īferiores ptes egisti nūc superior euadas oportet
ut p̄ cōtrariū actū dissolutio m̄rimonii fiat cōfētī illa & m̄ri-
moniū dissoluit: tādē illa uirū: ille uxore alterā duxit. In eius
nuptiis prior spōsa affuit & cū ambo p̄teriorū memoria īui-
cē subridere cepisset: uidēs hoc noua uxor & aliquid suspicās
mali: noctu rogauit uirū & quid ille sibi uoluisset risus: tergi
uersantē derundendo cōpulit ut fabulā referret & simul illius
stulticiam accusaret: tū uxor cōtristetur īquit illā deus: q̄ tam

fuit amens ut id notū fecisset matri quid enī opus erat ut ma-
tri uestrū concubitū referret stulta me quidē noster famulus
amplius centies cognouit: neq̄ ullum unq̄ uerbū a me inno-
tuit m̄ri: tacuit uir sentiens sibi debitā mercedem repensam.

De feneratoro Vicentino.

fenerator Vicentinus religiosum magnē auctoritatis
uirū continuos sermones de more ad populū habentē
hortabatur sepius: ut acriter inueheret contra usurari-
os detestareturq̄ q̄ maxime uiciū qđ precipue in ea urbe uige-
ret: adeoq̄ instabat ut quicq̄ esset molestus religioso: admirat̄
unus tam cōtinuo instantē pro eius rei castigatiōe: cuius que-
stū ipse faceret: quesuit quid sibi tam frequēs sollicitudo uel-
let: rū ille ita multi sūt inquit in hoc loco qui artē usurariā ex-
ercent: ut cū pauci admodū ad me accedāt nihil faciam lucri.
Sed si ceteris fenus dissuasū erit cessabūt ip̄i & pueniēt ad me
oīm reliquorū emolimēta: hoc mihi postea religiosus indens
retulit.

Fabula facetissima Iannini coci.

iAnninus cocus Barōti pistoriēsis qui uenetiis coqui-
nariā exercuerat in cōuitio secretariorū retulit fabu-
lā admodū iocundā: Venetus inquit insulsus fuit q̄ p
iniuriā uapulauit: cū filios habere cupet qui acceptā iniuriam
ulciscerentur: uxor aut̄ esset sterilis rogauit amicum qui filiorū
pcreandorū se opificē optimū p̄fitebatur: ut sibi hoc munus
ipenderet pcreandi. Ille operā studiūq̄ pollicitus mariti uice
fungebatur: interim cū semel relicto ad serendū agrū uiro ne
quid & opē impedimenti afferret p urbē uagaretur: obuio ac-
maiora minanti inimico: hoho quassans caput tace stulte in-
quit: nescis bene quid te cōtra agatur domi siquidē id scires
nedū contineres minas: sed timeres tibi fit iam mihi crede: fit
qui cito faciet uindictam nostram.

De Veneto qui equitans calcaria in sinu gestabat.

addidit & alterius Veneti haud imparē stulticiam: qui
cum equū ascēdisset: rus iturus calcaria ī sinu ferebat
equus pigre tardeq̄ ambularet: ille calcaneis artos se-
pius percutiendo: tu non moueris en inquit: si scires quid ī si-
nu habeam mutares passus.

De Veneto isano quē farma copola circūforaneus derisit.

Arrauit quoq; aliā fabulam in qua plurimū risimus.

n Ait farma copolam circūforaneū Venetias uenisse: cuius in uexillo pictus erat priapus pluribus ligatulis distinctus accessit quidā uenetus quid illa distinctio significaret querens: ille per iocū ait: mēbrū suum esse illius nature: ut q̄ mulierē prima tm̄ pre cognosceret: mercatores faceret: secūda milites tertia duces: q̄rta pōtificates & preciū p̄ qualibet p̄sonarū petebat. Id credēs stultus cōicata re cū uxore domū uocauit hōiem pacto p̄cio ut sibi filiū militē faceret: cum ad coitum cū uxore uentū esset: maritus simulans se abire: clanculum post lectum secessit: & cum illi gignēdo militi ītenti eēt p̄siliit fatuus: & culum sefforis uehemēter p̄mens ut q̄rte quoq; partis beneficio uteretur: per sancta dei euangelia hic erit papa inquit: putans se socium defraudasse.

De Veneto qui teruisum proficiscens a seruo in renes lapide percussus est.

u Enetus teruisiū p̄fectur^o equo cōducto uehebatur: seruo pedibus iter faciēte: intereundū cum equus seruicrus calce pcussisset: ille dolore motus ab repto saxo equū ulcisci cupiens: casu ī renes patroni piccit: credidit stultus equū id egisse: cum seruus q̄ tardius ex uulnere īcedebat ī creparet a dño: nequeo citius p̄ficisci inquit exequi calce quome afflixit: tū ille ne cures inquit: est uideo admodū calcitrosus: nā & mihi quoq; modo calcē magnum in renes dedit.

De uulpe in palea ascōdita que fugabatur a canibus.

u Vlpes olim fugiens in uenatione canes diuertit ad rusticum q̄ in area triticum terebat rogās ut a canib^o tueretur: & simul pollicita ē nūq; se ei^o pullos gallinaceos lesuram: annuit rusticus conditiōi: & sumptis paleis furcula uulpem textit: aduenit unus & item alter ex uenatoribus: uulpem querens: rogitabant autem rusticum nunquid uulpem fugientem uidisset: & iter eius. Ille uerbis uulpem per certam uiam diffugisse: nutu uero & iucols latere sub paleis innuebat: Illi potius ad uerba quam nutum respicientes abierunt: tum rusticus detecta uulpe: serua inquit modo promissa:

nā uerbis meis euasisti cū dicerem te abisse: at illa que sibi ti-
mens per rimā inter paleas rusticū contēplabatur diligenter:
uerba tua inquit bona fuerūt: sed actus satis mali. Dictum in
eos qui unum uerbis aliud re agunt.

De Florentino qui equum emerat.

n Otus mihi florētinus Rome ēpturus necessario equū
pactus est cū uenditore qui. xxv. aureos preciū carius
equo postulabat se quindecim daturū in presentia re-
liquorū uero se debitorē eius esse uelle: annuit uenditor. Po-
stridie cum residuū peteret solutionē recusans: serua conuen-
ta emptor inquit. Pepigimus quidē ut debitor tuus sim futu-
rus: si aut sibi satisfecisset non futurū amplius debitorem.

Facetissimum histrionis Gonnelle.

g Onnella quondā histrio pfacetus pollicitus est ob pau-
culos numos se quendā ferrariensem: qui id admodū
cupiebat diuinū esse facturū. Accersito ut una secum
in lecto cubaret hoīe: uentum tacitū uentris in lecto emisit:
deinde eū in interiorem lectū caput subducere iussit: quo fa-
cto cū ille fetore motus caputq; statim exerens; crepitū uētris
edidisti ut uideor dixisset: tum gonnella solue nummos nam
recte diuinasti inquit.

Alia facetia eiusdem de uno qui diuinare uolebat.

a Lteri quoq; ut diuinator fieret optanti unica: inquit
pillula te diuinū reddā: assentiēti pillulā ex stercore
confectam in os p̄buit. Ille pre fetore uomitās stercus
inquit sapit quod dedisti: tum gonnella uerū illū diuinasse af-
firmavit & precium diuinationis poposcit.

De prodigiis nunciatis Eugenio pape.

h Oc anno mense octobri cum iterū pontifex esset florē-
tie: plurima pdigia nunciata sūt & ita certis auctori-
bus ut fidem abnuere impudentis uideatur. A como litte-
re allate ad honestissimos uiris asserentibus ea ad se delata a
plurimis qui id cōspexerant restabātur a certo loco qui ultra
comū est mille passus quicq; uespi uigesimā priā hora uisū eē
ingentē canū: qui rubeo colore uidebātur multitudinē ad q̄t
tuor milia: iter alamaniā uersus facere: hāc ueluti primā aciem

sequebatur bouum pecudumq; ingens numerus post hos equi
tes peditesq; in turmas cohortesq; diuisi: scutati plures: adeo
magna manu ut exercitū representarēt: quorū partim uix ca
pita: partim sine capite conspiciebantur. Ultima acies erat ho
minis permagni gigātis more equo altiori insidētis & ipse ma
gnam iumētorū diuersi generis copiam secū ducens: tris fer
me horas eorū transitus fuit longissimo agmine ut diuersis ī
locis apparerēt: cuius rei plures extant testes uiri femīeq; qui
etiam ppius cōspiciendi cā accesserunt: post solis occasū uelu
ti ad alia transisset nequaquā conspecti sunt.

Mirandum inspiciendū.

Aucis post diebus & ab urbe roma allata sūt alia haud
p dubia fide cum manifesta extent uestigia: uētorū tur
bine coorto die. xx. septembris muri castelli deserti q
borgetus appellatur ppe urbē m. l. pass. sex: & item ecclesia q
dam puetusta ei loco ppinqua solotenus deiecta sunt: ita con
tritis lapidibus ut manibus hoīum disturbata uiderētur: cau
ponule que infra muros erat pegrinantiū diuersoriū: cū in eā
plures cōfugissent tectum omne sublatū: alioq; haud longe ī
uiā translātū ē absq; hoīum nocumēto: turris quoq; ecclesie
sancte rufine longe ab urbe mil. pas. x. in ora trāstiberina: ma
re uersus casale appellatū: a solo auulsa pstrataq; ē: horū cām
multis mirantibus sciscitantibusq; bubulci duo qui eo in casa
li morabantur agriculture cā ad urbē ob rei nouitatē acceden
tes retulerunt: sepius absē uisū in siluis ppinquis ambulante
cardinalē q̄ in sepulchro. Hadriani ex uulnere nup decessit: pa
triarchā cognominatū ueste desup lintea ut moris est cardina
liū & bireto capite cōtecto put deferre cōsueuerat: mestū la
mentantē ac cōquerentē: eo uero tpe quo uēturū turbo adeo
repens fuit: interdū aut erat conspectū ab sese in area īter uē
tos amplexantē eam turrim & ab solo a se lōgius delatā ad ter
rā pstrasse: cōplures insuper quercus atq; ilices mire grossitu
dinis a radicibus auulsas atq; alio eē delatas quibus rebus cū
parum fides haberetur: multi cum accessissent id pro comper
to retulerunt.

De notario florentino falso.

e

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

n Otarius quidam florentinus qui parum questus arte sua faciebat: excogitata aliquid lucrandi uersutia adolescentem quendam adiit petens nunquid ei satisfactum esset de quingentis florenis qui olim patri pro quodam iam defunctum mutui causa debebantur. Inscius ille negauit id debitum in nominibus patris esse: notarius id instrumto constare ab se facto asserens iuuenem impulsit ut numeris redempto instrumto apud patrem debitum peteret. Citatus filius eius qui debitor dicebatur negauit parum unquam mutuo quicquam ab alio sumpsisse: cum nihil de ea re ut mos est mercatoribus libris suis constaret: statimque ad notarium profectus ut falsum hominem arguere cepit: qui quod nunquam esset actum scripsisset. Tum notarius: nescis fili tempore illius acta inquit: cum nondum natus esses: pater quondam tuus eam summam mutuo sumpsit: sed post paucos restituit menses eius rei ego contractum finis feci quo liberatus est pater. Ille pecunia data instrumentum redemit: & ea molestia producto fine liberatus est: ita ab utroque numerus bella fraude corrasit.

De Monacho qui misit per foramen tabule priapum.

i N piceno est opidum Esis nomine in eo monachus quidam qui lupus uocabatur: amabat uirginem adolescentiorem cui cum multis uerbis coitum suasisset: cessit illa tandem precibus: sed cum uerita esset ne nimio dolore transfoderetur paululumque hesitaret: monachus tabulam ligneam per cuius foramen telum mitteretur: intermedium se positurum dixit: dehinc tabula abiecta que pertenuis erat quesita: ac paulum perforata ad puellam clanculum adiit: missoque perforamen priapo qui adhuc dormiebat: cum puellam deosculari sua uirer cepisset: sublati uestibus cibum concupitum querebat: uirga uero suauitate oris & inferioris partis tactu expergefata: cepit admodum & preter mensuram foraminis tumescere: adeo ut ualde constricta teneretur: res ita in arcto erat ut neque ingredi neque egredi absque magno dolore posset. Versa in dolore uoluptate clamare & gemere monachus cepit nimio nexatus cruciatu: exterrita puella cum osculo solari hominem uellet: & rem optatam perficere in doloris leuamen tormentum augebat: nam cum ea ex re uirga tumetior fieret eo arctius torquetur. Cruciabatur miser petens aquam frigi

dam qua abluto telo tumor resideret: uirgo que domesticos timeret aquam petere nō audebat: tandē hoīs clamore dolorēq; pcita: aquā aduexit: ea perfuso inguīe & ea pte que tabule inserta erat paulū tumor abiit monachus cū iam strepitum quendā domi fieri p̄sentiret: abeundi cupidus e tabula mēbrū deduxit maiori ex parte decoriatū medicū cum morbo quesisset fabula palam facta est: si ceteris tanto sua uicia starent plures fierent continentiores.

Horribile de puero qui infantulos comedebat.

Nseram his nostris confabulationibus rē nefandā horrendāq; nullis antea seculis auditā quā ego quoq; fabulosā existimabā quoad litteris cuiusdā regii secretarii certior factus sum: uerū esse qđ ferebatur sn̄ia particule l̄arum his ferme uerbis explicabatur: rem monstro similē accessisse p̄pe neapolim decē milibus passuū in mōtib; summe qđ est castrū eo loci sitū: puer lōbardus. xiii. annorū captus est & ad p̄torē perductus qui iam duos infantulos triū annorū comederat. Seducebat eos blandiciis in speluncā quandā atq; ibi suspensos in frustra partiebatur: partim crudas a recenti cede carnes edens: partim igni coctas: fassus ē se plures alios comedissee idq; se agere: quoniā sapidiores reliquis carnibus uideretur: seq; denuo comesturum si posset: cū dubitaretur insania ne hoc faceret consulte: ad cetera respondit: ut feritate nō dementia factum constaret.

De equite florentino qui fingens se iturum foras in scia cōiuge in cubiculo latuit.

e Ques florentinus podagrosus cuius nomen honoris causa reticeo habebat uxorem que in dispensatorem domus oculos coniecerat id uiro cum esset perspectū ac die festo simulasset se foris iturum in cubiculo in scia uxore latuit. Ille euestigio uirum abesse rata dispensatore clanculum accersito: uolo inquit post aliqua primi congressus uerba ut ludum aliquem inter nos ineamus: cum ille annueret: si mulemus ait mulier bellum inter nos esse: & pacem postea faciemus altero modum querente: luctemur paulum inquit & cum ad terram prostraueris: telum infers in eum uulnus

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
tuncq; mutuis osculis pacē constituemus: placuit illi cum se
per pacē audisset laudari ab oībus pax tā suavis futura. Cū ue
ro recūbentes ad pacē se pararent: tū uir e latebra egrediens:
centū iā ego diebus meis inquit paces perfeci: hanc ego unam
tātum dirimā preter cōsuetudinē meā. Ita pace īfecta abierūt.

De quodam uolente se uideri summe castitatis in adulte
rio comprehenso.

q
Vidam ciuis noster qui se castum summeq; religionis
uideri uolebat: semel dephensus a socium coitu inho
nesto: acriter ab illo reprehensus est: q; castitatē p̄dicās
in id faciūsus laberetur: tum alter hoho inquit nō ppter luxu
riā ut forsan putas: sed ad domandā macerādāq; hanc mise
rā carnē: & ad purgandū renes hoc ago. Ita & isti pessimi hypo
cite quibus oīa op̄pleta sunt faciūt qui semper eorum ambi
tionem & scelera sub aliquo honesti uelamento cōtegi uolūt.

Ad idem.

h
Eremita qui p̄sis morabatur tēpore petri gamba cur
te: meretricē noctu in suam cellulā deduxit uigesiesq;
ea nocte mulierē cognouit: semp cū moueret clunes:
ut crimen fugeret luxurie uulgaribus uerbis dicens doma ti
carne catiuella: hoc est doma te miserrima caro quod cum re
tulisset meretrix: ille urbe pulsus est.

De paupere qui nauicula uictum querebat.

p
Auperculus qui nauicula ad flumē transportādis ho
minibus uictū querebat: cū neminē una die transue
xisset: sero quoq; mestus domū rediret: apparuit lōge
quidam clamitans ut ueheretur. Ille lucellum sperans cū re
disset letus hoīem traduxit: cū pecuniā peteret: ille enixe iurās
nullos sibi numos adesse: se sapientiā illi pro nummis daturū
polliceretur. Quid nauta num familia mea inquit esuriens sa
pientia pro cibo f̄asci pōt: hoc solo alter ait tibi satis possū fa
cere. Ille subiratus petēs' que nā hec esset sapientia ut nunq; ait
quēpiā trāsportes decetero: nisi prius pecūia recepta: tū ut nūq;
dicas uxori: cuiq; maius genitale mēbrū q; tibi esse: his auditis
mest⁹ domū rediit: uxor & quid q̄stus fecisset ad emēdū panē
cū p̄cūctatur: uir p̄ lucro sapientiā se reportasse affirmat: rēq;

narrans ordine: traditam sapientiã refert: mulier cum ad geni-
tale aurẽ erexisset: nunquid mi uir inquit: non oēs equa men-
sura estis. Vach respondit: magna est inter nos differẽtia: nam
sacerdos noster dimidio ferme nos omnes excedit & brachiũ
extendens mensurã descripsit. Illa statim in sacerdotẽ accensa
nunq̃ destitit quoad uir an uere dixisset q̃ primũ experiretur.
Ita sapientia in stulticiam uersa docuit reticenda nobis esse
que sunt nocitura.

De quodam insulso Mediolanensi qui in scriptis porrexit
peccata sua sacerdoti.

Ediolanẽsis quidã siue stultus: siue hypocrita: siue ob-
m liuiosus: cũ libellũ quendã p̃grandẽ suorũ erratorũ scri-
plisset: p̃fectus est semel ad uirũ doctissimũ inq̃ ea re
admodũ petitũ Antoniũ Randensẽ Mediolanẽsẽ ex ordine
minorũ ut ei peccata sua cõfiteretur: libelloq̃ porrecto roga-
uit ut eũ legeret qui cõtineret cõfessionẽ suã: uir scieus & pru-
dẽs qui eã lectionẽ plurimi t̃pis esse uideret: stulticia hoĩs co-
gnita: paucis illũ uerbosũ interrogãs ab omĩbus te iquit que
in hoc codice cõtinentur absoluo. Cũ alter quã sibi p̃niam in-
iungeret rogaret: ut per m̃sem hunc inquit tuũ libellũ septi-
es in die legas: cũ id a se fieri posse negaret perstitit cõfessor in-
sña. Ita fatui uerbositas facero responso contusa est.

De quodã q̃ uisitãdo affines uxori uolebat a socio cõmendari.

Esponsauerat uxore quidã, haud satis firma ualitudi-
d ne & minime opulẽtus: accersit⁹ estate ad cenã ab uxo-
ris parentibus: duxit secũ amicũ quendã rogans ut se-
per uerbis augetet ea q̃ ab se dicerentur: laudante loeru tuni-
cã qua uestitus erat: se aliã multo pulchriorẽ gener habere di-
xit: tũ socius p̃ter eã: alterã etiã inquit duplo p̃ciosiorẽ illi esse
asseuerauit rogãte socero & quas possessiões haberet: se p̃diũ
extra oppidũ possidere ait qđ uictũ suppeditaret: nō memini-
sti inquit socius & alterius prediũ qđ illo multo est elegantius
ex quo plurimos nũmos cõtrahis. Deniq̃ ad singula que ab il-
lo iactabantur: socius duplũ cõferebat: cũ uero parũ quid ede-
ret socerq̃ hortaretur ad cibũ nō bene me inquit estate habeo
hic socius ut solitam iactantiã seruaret: plus multo q̃ dicat est

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

iquit: nam estate male se habet & multo peius hieme: hic uer-
bis cum risissent oēs leuissimi hoīs iactantiā ad falsam laudē
quesitam debitum stulticie premium tulit.

De Pasquino quodam senensi qui imposuit cuidam ex sta-
tu ut creparet.

Pasquinus senensis uir dicax ac iocosus mutato statu
ciuitatis: cum exul a patria ferrariā se cōtulisset: acces-
sit ad eum uisēdi grā ciuis quidā senēsis haud magni
uir precii qui ex uenetis senas redibat: comiter a Pasquino sus-
ceptus. Cū interloquendū suā ille operā si quid in eius grām
agere posset senis polliceretur & aliquid se posse ad iactantiā
ostendens subderet ego sū de corpore p̄sentis status tum Pas-
quinus urinā cito crepet id corp⁹ iquit ut tu tuicq; similes ex
eo q̄ primū egrediantur: facete iactantiam hoīs castigauit.

De doctore qui litterali sermone loquebatur in auibus ca-
piendis & indoctus erat.

Doctor Mediolanēsis indoctus atq; insulsus hoīem qui
ad capiendas aues cum noctua pficiscebatur: rogauit
ut se qui id uidere cupiebat: ad capturā auium secum
duceret: annuit auiceps: & hoīem frondibus cōrectū iuxta no-
ctuā statuit: ea cōditione ne uerbū faceret ne aues terrerētur
cum auicule plures cōuenissēt: stultus ille euestigio exclama-
uit auiculas multas adesse ut rethe cōtraheret. Ille audita uo-
ce diffugerunt: increpatus acriter ab aucupe: silentiū est polli-
citus: aues cum iterū cōuenissent euestigio stultus uerbis lati-
nis aues p̄ multe sunt inquit: existimās que ab eo latine dice-
bantur aues minime intellecturas: rursus fugientibus auib⁹:
cū auiceps captura frustaretur: hoīem acerrime q̄ locutus eēt
obiurgauit: tum alter nunquid latine sciunt inquit aues: exi-
stimauit doctor ille nō ad sonum sed ad sensum uerborū tāq̄
ab se intellectam uocē aues diffugisse.

De muliere se credente ad laudem trahi cōfiteñdo latio-
rem uuluam habere.

Ubigebatur ab adultero mulier senensis hic cū post
coitum in eius contumeliam dixisset se nūq̄ in alia la-
tiorē uuluam reperisse: illa existimans id sibi laudi eē

ex gratia tua hoc inquit dicis non meo merito: utinam mihi
ea quam pferas adesset copia: nam multo propterea me nobis
liorem & maiori extimandam reputarem.

De adolescentula laborante ex partu facetum.

a Dolescentula paulo simplicior florentie laborabat ex
partu magno in labore constituta: cū diutius summo
cruciatu distraheretur: & aliquā obstetrix sumpto lumi
ne secretiora illius inspiceret: an nondū infans egrederetur:
posticum etiam an ea prodiret infans inspicere iussit: nam &
secum ea quoq; pte quā uirum coisse ait.

De quodā qui romanum adolescentulum laudauit.

Omanū adolescentulū admodū formosū: sed honestate
peditū certe diditū studiis līrarū laudabat admodū quidā
e nris: formā moreq; ei? multis uerbis extollēs: & cū plures i
eū laudes cōgessisset tādē existio iqt iesū xpm noste: cū id eēt
etatis neq; alia atq; iste forma fuisset i gens laus forme: ut q
nullā exquisitiōē neq; demosthenes neq; Cicero adiuēssēt.

De pluribus qui diuersa bona sibi optabant.

e Rant cōplures florentie colloquentes & sibi diuersa
bona optantes: ut fit cum alter se pōtificē maximum
alter regē: alter quippiam aliud se uelle esse asseuera
ret: tum puer loquaculus qui aderat: ego inquit pepo esse uel
lē rogat? quā ob cām: qm̄ oēs mihi culū olfacerēt respōdit. Est
enī mos frequēs ut melōes ēpturi posteriorem olfaciāt prem.

De mercatore qui laudando uxorem suā assererat eā nunq
uentris crepitum edidisse.

m Mercator quidam corā domino cui subditus erat uxore
inter cetera cōmendans cū dixisset illā nunq uentris cre
pitū edidisse admiratus dominus idq; negās fieri pos
tuisse posito inter eos opipere cene pignore: q; anteq tres exis
sent mēses: aliquos crepitus ederet uxor mercatorē postridie
rogauit: ut quingētos sibi aureos i fra octo dies reddēdos mu
tuo cōcederet. Grauabatur ille tantā summā ab eo mutuo cō
cedēdā: assensit egre tum & pecuniā cōcessit: cum sollicitus diē
cōuentū expectasset: accessit ad dominū creditam pecuniam
poscens: alter tanquā re grauiori pressus rogauit mercatorem

uelut in arcto constitutus ut pro re admodū graui alios quinquē-
gentos mutuaret & se oēs infra mēsem pollicetur restituturū.
cum bonus uir diutius inopiam preferens denegasset tamen
ne & reliquosū solutio deficeret multis suspiriis & alios quin-
gentos attulit domum reuersus mestus atq; animo eger: mul-
ta cogitans plurima dubitans agebat noctes ī somnes: uigilās
sepius audiuit uxorē dormientē edere uentris crepirus. Post
mensem dominus mercatorem ad se uocauit sciscitans an un-
quam postea uxorē creipitantē audisset: tum ille errorē suum
confessus toriens inquit ut nedū cena sed patrimonium con-
sumendum fuisset hoc dicto peccunie reddite: & cena soluta
multa itaq; subterfugiunt dormientes.

Sapientissima responsio cōtra detractorem.

d Oysius Marsilius ex ordie augustinensiū fuit nup
Florentie uir excellenti ingenio & doctrina hic senex
educauerat institueratq; in studiis humanitatis paupe-
rem adolescentem noīe Ioānē quem nouimus contribulem
nostrū adeo ut postea uir doctissimus euaderet Florentinus
quidā cōdiscipulus: plures enī discēdi grā ad senem cōfluebāt
inuidia motus cepit occulte detrahēre apud magistrū adole-
scenti: asserens eū ueluti ingratum male de eo & sentire & loq-
id cum sepius egisset: tunc senex qui erat prudentissimus q̄to
inquit tpe. Ioānem nosti: cū detractor haud amplius annū res-
pondisset miror ait te adeo sapientē te existimari & me stultū
uelle ut putes te melius anno q̄ me decennio quo mecū uixit
naturam & mores Ioānis nosse. Sapientissima respōsio & detra-
ctantē nequicie coarguēs: & adolescentis fidē cōmendās: hac
si plures uterētur: minor esset inuidie & detractioni locus.

Faceta responsio multis episcopis accommodata.

i Dem rogatus ab amico: quidnā sibi uellent duo uelu-
ti apices in epōrū mitris cōstituti: respondit significa-
ri anteriori nouū: posteriori uetus testamēta: que ipsi
tenere memoria debent. Procedens ulterius percunctator cū
quesisset quid etiam significarent due ueluti corrigere que a
mitra post renes pendent: neutrū illorū inquit epōs scire: face-
ta responsio & multis ep̄is accomodata.

Facetum dictum cuiusdam in Franciscum philelphum.

Vm in palacio apostolico in cetero secretariorum: cui & multi uiri doctissimi ut solet aderant: sermo de impura inquinataq; uita scelestissimi hois francisci philelphi ortus esset: multiq; multa in eum scelera cōiecerunt: quesiuit quispiā: an philelphus genere nobilis esset: tum unus cōtribulis eius optimus uir & admodū facetus: uultu ad grauitatem composito: apprime inquit maxima is fulget nobilitate: nam pater suus semper mane uestes sericeas induebat denotans eū sacerdotis filiū: uestimēta enī quibus prebyteri in sacris utuntur ut plurimum sericei existunt.

Vm alter nō inuocundus uir: nō mirum est inquit si Iouis nepos gesta parentum imitatus & alterā europam rapuit & alterū Ganimedē: denotans eū & uirginē grecā Ioānis Chrisolore filiā ab se stupratā ī italiā aduexisse & quādam adolefcētē patauinū ab eo pp formā ī greciam aduectum.

De Lenone factō ex notario.

Rat notarius gallicus auinione in romana curia admodū scitus qui cū publici scorti amore captus artem notarii desisset: questu meretricio uitā agebat. Is cum calendas ianuarii quā est anni pricipiū nouā uestē induisset ī manica lris argēteis ascripsit uerbis gallicis: de bene ī meli⁹ uisū est sibi lenonis exercitiū priori esse honore preferendum.

Facetum petrilli ut liberaret hospitale a sordidis.

Ardinalis barellis neapolitanus genere: tenebat hospitale uercellis in gallia citeriori ex quo parū percipiebat emolimentū: ppter īpensas que ī paupes ibi fiebāt: nisi ergo de suis quendā petrillū noīe ad colligendū pecunias. A ille cū hospitale refertū cū uariis lāguidis ac morbofis: qui bona loci illius assumebant cōspexisset uestimētis medici īdūt⁹ hospitale īgressus ē: uisūq; diuersi generis ulceribus: cū oēs cōuocasset nulla īqt medla utilis ad sanādū ulcera uīa adhiberi pōt nisi ex pinguedīe hois unguētū fiat. Itaq; inter uos hodie fortē iaciā qui p salute ceterorū uiuus ī aq; poni ac coqui debebat: singuli his uerbis territi aufugerūt: ne mortis fors ī eū caderet. Eo modo hospitale īpēsā sordidorū hoīum liberauit.

Facetia cuiusdam qui subagrabat omnes de domo.

Lorentinus quidam habebat domi iuuenē qui filios
lras doceret: is diutina cōsuetudine: primo ancillā: tū
nutricē: deinde p̄ronā: postremo etiā discipulos cogno
uit: hoc cū rescisset pater: erat enī hō p̄facetus: uocato ī secre
tius cubiculū iuuenē: postq̄ inquit oēs meos subegisti qd̄ tibi
uertat bene: ne quis excipiat ac sorte īquit & me quoq̄ sub
agites uolo. **De sono.**

Rat olim tpe Bonifacii noni sermo inter quosdā: quis
ex omnibus iocūdior ac suauior esset sonus: aliis aliū
preferentibus: litus imolēsis secretarius cardinalis flo
rentini eius qui uere florentinus fuit: cāpanulam ceteris sonis
iocundiorē esuriēti uideri dixit: mos ē enim cardī alibus ut fa
miliā ad prandiū atq̄ ad cenā sono cāpanule uocēt: qui cū tar
diusculus sit q̄nq̄ q̄ ferat multorū appetitus auditus fert sū
mā esuriēti uoluptatē. Itaq̄ oēs illum recte sensisse iudicarūt:
& hi presertim qui id sepius fuerant experti.

De filio p̄ncipis mutuo iussu patris p̄pter līguā male dicā.
Rincipi olim hispano erat filius adultus lingue male
dice ac cōtumeliose qua ex re multorū odia cōtraxe
rat ob eam cām pater filio ut p̄petuo sileret cū indixis
set p̄ruit ille. Accidit inter ea ut solēni cōuiuio regis p̄sente re
gina ambo interessent adolescēs ad cetera industrius cum mi
nistraret ut mutus patri regina ea īpudica erat: uere mutum
surdūq̄ existimans & sibi id cōd̄ cere: rogauit patrē ut secū
esse filium pateretur: id cū imperasset adhibuit eum secretio
ribus rebus: ita ut īpudicie sepe testis esset: simili itē cōuiu
io p̄ post biennium affuit: rex interim uiderat sepius adole
scētem: quē oēs mutū putabant: hic cū regie ministraret pe
tiit p̄rem rex casu: ne an natura filius mutus euasisset: neutrū
ille r̄ndit: sed iussu suo ob lingue maledicentiā: rogauit rex ut
licentiā permitteret loquendi cum diutius p̄ restitisset dicēs
aliquid scandali secuturum: tandē regis precepto loqui filiū
si uellet iussit: ille in primis ad regem cōuersus hēs uxorem ī
quit: eā qua nunq̄ aliq̄ p̄stituta meretrix impēdentior aut im
probior fuit: cōfusus rex prohibuit amplius loqui: mos ē quo

ruñdam ut licet raro tamen semp loquentur male.

Cuiusdam tutoris factum.

Acconus de ardingellis ciuis florentinus relictus tu-
tor cuidam pupillo cum bona illius diutius admini-
strasset oīaq; gule causa assumpsisset tandē cum pos-
sceretur rō gestorū iussus a magistratu pducere libros introi-
tus ut aiunt & exitus: os & nates ostendit: dicēs nullos sibi ni-
si illos alter: introitus: alterū exitus libros esse.

De fratre cōmatrem cognoscente.

Rater quidā mendicantiū iniecerat oculos in cōmatrē
f adolescentē pulchrā: maximeq; torquebatur amore
illius: cū puderet aliquid i honestū ab ea petere excogi-
tauit uersutia mulierē decipere: pluribus diebus fasciatū de-
tulit indicē digitū: simulās se maxio dolore torqueri: tandē diu-
tius cōquerēte illo: rogauit cōmater nūquā remedia expt⁹ eēt
multa ille respondit sed nihil p fuisse: uno aut medicamēto qd
quidā medicus suasisset: se uti nō posse & id tale esse ut erube-
sceret pferre: hortante muliere ne puderet loqui que ad me-
delā tanti morbi. spectarēt. Ille uelut admodū timidus aut di-
gitū abscindendū esse ait: aut i natura mulieris eē aliq̄diu te-
nēdū quoad ex calore ulcus maceraretur: sed nō audere se p
pter honestatē id ab aliqua petere: cōmater pietate mota suā
opam pollicetur. Ille ex uerecūdia loco tenebroso opus eē di-
xit: nō enī se in luce ausurū tali obsequio uti: cōsensit mulier
nil mali uerita. Ille ut in obscurū uētū est: recumbēte muliere
primo digitū deinde priapū in uulua i seruit quo factō ulcus
aptū esse dixit & saniem emisisse: ita index liberatus est.

Facetum Angellor. C. bisarionem. c.

a Ngelottus romanus cardinalis in multis pfacetus cū
cardinalis grecus ad curiā plixa de more barba uenif-
set: mirantibus aliq̄diu multis: illū barbā non depo-
nere pter cōsuetudinē ceterorū bene se hoc habet inquit: nā i
ter tot capras: pcomode residet unus hircus.

Facetum iudicis in aduocatum.

Ausa quedam testamētaria tractabat uehētis apud
iudices in certa curia seculari: aderāt aduocati ptium

quiscq; sui clientis ius defendens: alteret sacerdos testem sue de-
fensionis attulit clementinā & nouellā certā sni am earū refe-
rens: tū ex iudicibus grandeuus qdam cui ea noīa ignota erāt
parūq; cum salamōe cōmerciū cōtraxerat: truci uultu in aduo-
catū uersus: quid diabole tu inquit nō erubescis corā talibus
uiris feīas impudicas & meretriculas noīare: earum uerba p
sententiis a nobis cōprobari putans: existimauit uir ille stoli-
dus clemētine & nouelle non legum sed feminarum noīa esse
quas ille pro concubinis haberet domi.

Remedium ad frigus euitandum.

Verenti aliquādo mihi quō nocte frigus in lecto uita-
retur: eo quidā astans ait: quo socius meus dū uacare
studiis utebatur: nā cū semper solitus esset post cenā
uētrē purgare: qñq; eo usu abstinencebat asserens retentū stercus
calescere noctu corpus remediū frigoris desuetum.

De predicatore quodam.

Predicator ad populū in festo sācti xp̄ofori multis uer-
bis extollebat sāctū q; xp̄m suis hūeris portasset: sepi-
terrogās & qs tantā habuisset in terris p̄rogatiuā ut saluato-
rē ferret: & cū molesti⁹ i hac i terrogatione perseueraret: quis
unq; simili fuisset grā ex astātib⁹ facetus quidā frequēti i terro-
gatione pertesus a sinu iquit q; filiū & matrē portauit.

Dolescēs qdā ueronēsis p̄stati forma adolescētulā uxo-
rē duxit. Is cū plus equo i dulgeret m̄imōio pallorem
uult⁹ macies ac debilitas corporis secuta ē m̄ filio solli-
cita ac deteriorē morbū uerita: filiū rus lōge ab uxore ablega-
bat: illa uiri merēs desiderio coeūtes passerēs cōspicata abite i-
git: ne si uos socr⁹ cōspiciat & uos alio i diuersa cōtrahat loca.

Anuensis onerarie nauis p̄onus qui in galliam cōdu-
ctus a rege aduersus Anglicos nauigauit gestabat scu-
tum in quo bouis caput depictū erat cōspicatus hunc
gallicus nobilis: cū id armorum insigne sibi uendicaret: orta
altercatione gallicus ianuensē ad certamē puocauit ianuens-
sis accepta puocatione in campū ad certamen nullo apparatu
ōndit alter multis i pensis ornatissimis in cāpum cōstitutū ue-
nit tum ianuensis: quid ē i quid p̄pter quod certaturi hodie i-

uicem sumus ille assero inquit tua i signa mea meorumque prius
q tuorum fuisse: cum ianuenis que na sua esse diceret caput bouis
ait: hic ianuenis non est opus certamine aliquo inquit na hoc
qd porto non bouis sed uacce est caput: faceto dicto ianis gal
lici iactantia est elusa.

Facetum medici sorte medelas dante.

Os est in urbe roma ut infirmi urina mittatur ad me
dicum cum uno aut duobus argenteis numis ut consulat
sanitati: quidam medicus que ipse noui uaria nocte re
media morbis scribebat in cedula quas receptas uocat eas oes
in facculum ponebat: mane cum urine ad eum deferrentur: po
stulato remedio: ille manum ponebat ad sacculum casu que i ma
nus inciderat sumpturus dicens intercapiendum petenti uulga
ribus uerbis prega dio te lamandi bona: id est roga deum ut lor
tiam bonam misera eorum conditio quibus non ratio sed for
tuna opitulabatur.

Exhortatio ad hominem tristem ob debita.

r E ambulat p uinis quidam puicum cogitandum ac me
stus quem cum obuius interrogasset quid eum torque
ret exoluere: uah inquit stulte relinque has cogitationes
creditori.

De pena imposita grecis & ianuensibus homicidis.

q Vidam ianuenes habitantes pere: ea est ianuensium
ciuitatis ppe constantinopolim: cum negociandi ca con
stantinopolim diuertissent orta inter eos ac grecos dis
cordia partim ex eis interfecti partim uulnerati sunt: cum pete
retur ab imperatore iustitia de homicidis fieri ille p mpte se id
facturum pollicitus: barbam grecis in pena sceleris radi iussit que
multa apud eos ignominiosa habetur ptor ianuensium qui
erat pene se delusum putans: consanguineis ianuensium pmisit ut
ipe met suas iniurias ulcisceretur. Sumpto itaque tpe constan
tinopolim ingressi: nonnullos grecos occiderunt ac uulnerarunt
ingres querela statim ad ptores pere ab imperatore defertur pena
maleficii postulante: ille se puniturum maleficos libere asserens
die ad pena pstituta: captos homicidas reliquosque i publicum p
duci iussit tanquam illos capite multaturus: conuenerant ad fama

reum greci permulti: tū populus uniuersus pere expectan-
tes penam: sacerdotesq; aderant parati cū crucibus ueluti ela-
turi cadauera mortuorū: tum pretor silentio per preconē fa-
cto omnibus maleficii res culum radi fecit asserens ianuentes
barbam non in facie sed circa nates ferre ita rasura & faciei &
culi equata maleficii pena est.

Facetum contra Romanos qui edunt uirtutes.

Alēdas maii romani uaria leguminū genera que uir-
tutes appellāt simul coquunt mane edūtq;. Frācisus
lauegius mediolanensis per iocū cum is mos recitare
tur īter socios: nequaq; mirū est inquit romanos superioribus
degenerasse cū singulis annis eorū uirtutes edēdo absumāt.

De quodam qui uouit candelam uirginis marie.

Um essem in anglia audiui facetū dictū cuiusdā ma-
gistri onerarie nauis: qui erat hibernicus. Iactabatur
magnis in mari fluctibus nauis & tēpestate quassaba-
tur: adeo ut salutē oēs desperarēt magister si salua nauis eua-
deret tempestatē cuidā ecclesie dei genitricis uirginis marie q̄
ante ob similia miracula insignis erat: uouit candelā ceream
īstar mali nauis. Tū socius cū uotum culparet ut difficillimū
facto. Cū in tota anglia tantū cere nō esse affirmaret ut talis
candela possit confici: obtace inquit magister & quantūlibet
matri dei pollicear: dūmodo periculū euadamus sine. Nam
si saluabimur candela parui numuli contenta erat.

Facetum de alio qui fecit uotū sancto Ciriaco.

Neandē sententiā anconitanus quidā mercator ī sañ-
ctū Ciriacū quē ciuitas barba pmissa depictū prōnum
colit iocatus ē. Iactata magnis aliquando fluctibus na-
ui mortē ueritus domū Ciriaco ī fra certū tēpus se daturū uo-
uuit: eo elapso id antistiti ecclesie p cōfessionē fassus ē. Sacer-
dos utile enī id sibi futurū erat: ad exoluendū uotū hortatur
ille se tāto onere exuturū pollicitus cū sepius & nō absq; rep-
hensione promissi nīmiū dilati admoneretur: seu molestia sa-
cerdotis tā frequēter monētis: seu impietate motus semel in-
terpellatus: ohe ne amplius hac de re obtundas ait: nam ma-
iorem q̄ qua Ciriacus est iam barbā decepi.

De muliere uidua cupiente habere uirum prouecta etate.

ma Vlier uidua cū diceret uicie: se licet iam de uita huius
seculi nō curaret: cupere tamē uirū quietū puecta eta
te societatis potius & cōis uite subsidii q̄ alterius rei cā
cum potius de salute anime q̄ corporis lasciuia esset: cogitan
dum. Illa inuenturā se eiusmodi uirū pollicita: postridie ad ui
duā redit: & se cōperisse uirū testatur in quo oēs quas cuperet
uirtutes inessent: & illū ī primis qđ ipsa optare uideretur man
cū uiribus eē: tū uidua istū inquit ego uirū nullo pacto uolo:
nā si officialis: ita enī hoīum appellauit genitorē: desit q̄a me
diator: pacifice. n. cū uiro uiuēdū ē si qñ ut fit altercatio gra
uior aut discordia inuicē moriretur cōstitueret ī ter nos pacē.

De quodam fratre abbatissam impregnante.

a Batissam certi monasterii de urbe quā noui: cū amaret
frater ordinis minorū petiit sepius cōcubitū eius. Id d̄
neganti mulieri eo q̄ uereretur ne cōciperet & exīde
peñā metuenti pollicitus ē frater quoddā breue ut appellāt se
illi daturū qđ si ad collū filo sericeo suspensū ferret phiberet
plem & eo mō securo coire cū quocūq̄ uellet posset: credidit
illa qđ optabat: frater mulierē sepius cōpressit: post tres men
ses mulier grauida cōperta ē. Id resciscēs frater aufugit: abba
tissa se delusā cōspiciens breue illud dissoluit apperuitq̄ ut ui
deret quid intus esset scriptū: uerba hec erant uulgaria. Asca
imbarasca: nō facias te supponi & nō implebis tascam: optima
ad prohibendā fecunditatem incantatio.

Cuiusdam pueri responsio in Angelottum cardinalem.

a Ngelotto cardinali romāo homini mordaci & ad iur
gandum p̄mpto uerborū satis prudentie parū erat ad
eū cū pontifex Eugenius esset florentie: accessit uisitā
di grā puer decēnis admodū scitus usus paucis uerbis orōne
satis luculenta: admiratus Angelottus pueri grauitatē suau
tatēq̄ dicendi ac nōnulla p̄cōtatus ad que puer scite respōdit
uersus adstātes simili īgenio & ita docti a puericia īquit cre
scētibus ānis decrescūt ītellecū: & stultiores puecta etate eua
dūt: tū puer exēplo doctissimus ergo p̄fecto sapientissimusq̄
preceteris uos in teñeris annis esse debuistis: obstupuit su

bito faceret: responso cardinalis stultitie ab illo reprehensus quem ferme infantem uidebat.

De discipulo cerdonis qui subagitabat uxore magistri.

Recii discipulus cerdonis sepius domum redibat: simulans se ibi comodius calceos suere: orta ex frequenti recessu suspitione: cerdo domum cum insperato redisset: discipulum subagitantem uxorem deprehendit: in quem conuersus credo per istiusmodi futura inquit ne dum pecunias dem tibi: sed habeo gratias malas.

Facetia adolescentule que emittebat petum.

Vpta adolescentula ad parentes proficiscens cum per siluam iter cum uiro faceret conspectis nonnullis ouibus quas arietes subigebat: quesitum cui potius cum illis quam cum aliis eiret: uir iocundo que petum facit ouis inquit statim comprimitur ab ariete: petiit illa nunquid & uiris id moris esset: cum uir annuisset illa statim petum edidit: uir ioco suo deprehensus uxorem cognouit. Cum deinde paulum uie processissent iterum mulier pepedit: uir denuo matrimonio usus est: cum iam ad finem nemoris peruenissent: femina tali ludo gaudens tertio petum emisit: tum uir & iocundo & ambulando fessus non si cor cacares aite amplius subagitarem.

Quid sit acceptius deo dicere aut facere.

Acetus quidam notus meus petiuit a religioso utrum esset deo acceptius dicere aut facere: ille facere cum dixisset: ergo alter plus mereat quam facit pater noster quam quod dicit ait.

De egypto hortato ad fidem.

Ortatus est christianus quendam infidelem egyptum quo cum sibi diutina uite consuetudo fuerat: cum is in italia uenisset ut semel interesset in ecclesia dum missa solennis celebraretur assentitur ille & misse interfuit cum christianis: rogatus deinde in cetero quid sibi de cerimonia & solennitate officii uideretur: respondit omnia recte & ex ordine preter unum sibi uideri facta: nullam enim charitatem in ea missa esse seruatum: cum unus solus reliquis esurientibus comedisset ac bibisset: nulla portione cibi ac potus reliquis impensa.

De episcopo perdices pro piscibus comedente.

e Piscopus hispanus iter faciens die ueneris ad hospiciū
diuertit: missoq; seruo qui pisces emerat nō repiri eos
uēales: sed duas pdices p̄no retulit: ille eas emi & si
mul coqui ac in mensā deferri iussit: admiratus seruus qui eas
emptas p̄ die dominico crederet quesuit ab ep̄o num eas eēt
esurus: cū tali die carnes essent phibite: tū pro piscibus inquit
utar: multo id magis admiranti respon sū: an nescis ait me sa-
cerdotē esse: quid est maius inquit: ex pane corpus xp̄i facere
an ex pdicibus pisces: factoque crucis signo cū eas in pisces uer-
ti imperasset p̄ piscibus usus est.

De fatuo dormiente cū archiep̄o colonien̄si qui dixit eum
quadrupedem.

a Rchieps colonien̄sis defunctus habebat ī deliciis fatu-
um qui secū in lecto cubabat: cū aliqñ monialis eodē
in lecto iaceret sensit fatuus qui in inferiori pte iace-
bat: plures solito esse ī lecto pedes: tacto uno pede quesuit cu-
ius nā is pes esset: suū esse respondit archiep̄s cū alterū deīdo
tertiū ac q̄rtū tetigisset: oēs archiep̄s r̄ndit suos esse: tū ille fe-
stinus surgēs ad fenestrā pdidit: magna uoce exclamās: accur-
rite oēs ad uidendū nouū & insuetū monst̄: noster enī archi-
ep̄s quadrupes factus est: ita p̄oni turpitudinē detexit. In sani-
or est certe fatuo qui fatuis delectatur.

Facetū Marini p̄tificis in oratorem molestum.

p Etebat a p̄tifice Martio q̄nto orator ducis mediolāi
nescio qd istātius qd̄ ille cōcedere nolebat. Cū orator
ī portun^o istaret seq̄batur petēdo p̄tificē usq; ad cu-
biculi fores: tū ille ut se ea molestia eximeret posita ad genas
māu hoho dētes sūme doleo iqt: relictoq; oratore cubiculū ī-
gressus ē.

De quodā qui dānabat uitam Car. An.

d Amnabat quidā multis uerbis uitā & mores Angelor-
ti cardinalis defūcti: fuit enī rapax & uiolētus: ut cui
nulla eēt cōsciā. Tū ex adstātibus unus opinor īquit
diabolū iā uorasse & cacasse eū sepius ob scelera sua alter uir
facetissimus: adeo mala caro ei⁹ fuit īquit: ut null⁹ demō quā-
tumuis bono stomacho illā pre nausea comedere auderet.

De fatuo qui militem florentinum irridebat.

f

e Ratolim florētie equestris ordinis uir nobis notus statura admodū paruus: & barba utebatur paulum pmiffa: quidā fatuus cum irridere cepit: & in staturā ac barbam iocari quotiens in ipsum in uia incidisset adeo importune aliquando ut molestus esset: hoc equitis sentiēns uxor fatuum ad se uocatū optimo cibo farsit uestēq; dedit rogās ne amplius illuderet uiro: promisit ille & cū offenderet aliquando hoīem tacitus p̄teribat. Hoc admirati adstantes ad loquēdum irritabant: simul querentes: cur nil ut antea loqueretur. Tū ille digito ad os posito: obturauit iquit os meū ut āplius nequeā loq optim⁹ ergo ad cōciliādā beniuolētiā opifex ē cib⁹.

Excusatio sterilitatis filie ad patrem.

d Omini cuiusdam uxor reiecta ac repudiata est a uiro post ānos aliquot obsterilitate: cū in domū paternam redisset: obiurgauit eā secreto pater q; nō & cū aliis creandis liberis operā dedisset: tū illa mi pater iquit nulla huius rei residet in me culpa: oēs enim domesticos etiam stabularios sū experta: an possem cōcipere & nullius usus profuit mihi: doluit filie fortunam pater procul existentis a sterilitatis culpa.

Iohannis andree adulterium deprehenditur.

i Oannem andreā doctore bononiēsem: cuius fama ad modū uulgata ē subagitantē ancillā domesticā uxor dephendit re īsueta stupefacta mulier ī uirū uersa ubi nūc ait domine Ioānes est sapiētia uestra: ille nil amplius locutus ī uulua isti⁹ rñdit: loco admodū sapiētie accomodato.

De fratre minorum qui fecit nasum puero.

r O manus uir facetissimus in cetu mihi confabulāti retulit historiam risus plenam: que acciderat uicine sue: frater inquit ordinis minorū nomine Laurentius oculos coniecerat in adolescentulam formosā nupram uicino: & nomen retulit: meo querens ulterius progredi petiuit a uiro ut prime proles cōpater esset presentiens frater qui oīa uestigia adolescentis obseruabat illā esse pregnantē: uiro presente accessit ad mulierē & tanq̄ futurorū diuinator dixit & grauidam illā eē & pariturā quod plurimū mestitie afferret: mulier de femina suspicans dictum: etiam si femella fuerit iquit erit

gratissima: aliud quid grauius mesto uultu frater asseuerans
scrupulū quid esset noscēdi iniecit mulieri: quo instantius fu-
tura rogabat mulier: ille cōstantius se dicturū negabat: tandē
sua mala noscēdi cupida mulier: clā uiro accersito fratre: mul-
tis precibus īpetrauit: ut sibi quid id mōstri esset referret. Ille
silētio opus esse dictitans: tandē ait illa masculū parituram &
absq̄ naso: que est turpissima omniū in facie hominis nota.
Exterrita adolescētula: & nūquid remediū adhiberi posset pe-
tens: annuit ille sed certa die opus esset ut cū ea cōcuberet: &
se suppleturū uiri defectū & puero additurū nasum: quis du-
rū id femine uideretur: tamen ne infans informis nasceretur:
prestituta die se subdidit fratri: & cū ille nondum nasum pfe-
ctū esse diceret: sepius cū muliere cōcubuit: illa pre uerecūdia
cū staret īmobilis: frater moueri eā iubebat: ut ex cōfricatiōe
magis nasus cohereret: tādē casu masculus ortus est & naso
admodū protēto id admirāte muliere: frater nimīā naso pficiē-
do operā impēsā dixit: hoc ipsamet uiro retulit. existimās rē
infandam filium absq̄ naso deformatū nasci: quod & marit⁹
laudauit: & operam corporis nō est aspernatus.

De Mendacissimo florētino.

Rat florētie quidā ab eo mēdaciis assuetus ut nunquā
uerū ex ore suo pdiret: unus quo cū sepius cōsueue-
rat multisq̄ fallaciis usus erat: cū ei semel mēdax ob-
uiam fieret tanq̄ locuturus: mentiris īquit ille: quomodo mē-
tior ait qui nihil dixi: tū alter ego siquid loqueris aio.

Zelotipus quidam se castrauit ut
uxoris probitatem cognosceret.

Vidam in ciuitate Eugubii admodum zelotipus Io-
hānes nomine nesciebat quo maxime modo animad-
uerteret. Si uxor cum altero aliquo consuesset: exco-
gitata calliditate zelotipis digna seipsum castrauit: eo consi-
lio: ut si uxor postmodum concepisset in adulterio fuisse con-
uinceretur.

Sacerdos offerentibus quid dicens audiuerit.

Vm quidam sacerdos castri florentini in offertorio
quod die sollenni ex cōsuetudine recipiebat a populo

illud de more diceret offerentibus: centū p̄ uñō accipietis & uitā eternā possidebitis: unus senex nobilis qui numum dabat auditis his uerbis: satis duce rem inquit si tantum capitale ut uulgo dicitur redderetur mihi.

Sacerdos predicauit & in nūero errauit cētū p̄ mille dicēs. Ne eandem sn̄iam sacerdos quidā cum exponeret populo suo euāgeliū: referēs saluatorē nostrū quinq; panibus quinq; milia hoīum saturasse: errore dixit pro quinq; milibus quingentos: tū clericus suus cū submurmurans dixisset eū in numero errasse: cū .v. milia euāgeliū referret: tace inquit stulte n̄am uix numerū quē dixi credent.

Usum est mihi in has confabulationes nostras cōferre falsum dictum cardinalis auinionē: uiri prudētissimi: quem cū pontifices auinione morarentur cum equi plures strati: falleratiq; uacui sessorib; p̄ magnificētia preirēt rogauit eū rex francie indignabundus: nunquid apostoli ea pompa usi essent: tū cardinalis nequaq; respondit: sed apostolos eo quoq; fuisse tpe inquit quo & reges: & aliis moribus uiuerent: cū pastores essent & armentoꝝ custodes.

Terribile factum in lateranensi ecclesia.

On̄ confabulandi sed a sceleribus deterreñdī gr̄a: res n̄o monstro similis referetur. Quidam religiosus ex ordine augustinensium romanus: dum uerba haberet ad populū hac quadragesime me adstante: hortaretur q; ad confessionē peccatorū hoc miraculū sibi accidisse sex annis antea dixit. Cum noctu in basilica lateranensi cum aliis surrexisset post mediā noctem ad matutinas horas deo canēdas: ait uocē e sepulchro: quo antea .xviii. diebus quidam romanus: ciuis conditus fuerat p̄disse sepius cōpellantem ut ad se adirent. Illos ad primā uocē territos: tum paulū confirmato aīo: quo uox trahebat accessisse: ac subinde mortuū dixisse nē timerēt: sed irēt calicēq; afferrent & lapidē submouerēt: quo facto surrexisset mortuū ac hostiā sacratā quam ātea mortē sumpserat in calicem spuisse: tū dixisse se damnatum maximi cruciari penis: eo q; matrem filiāq; cognouerat: que scelera nunq; fuisset confessus: his doctis cadauer recubuisse.

Predicator multum clamañs quō confuñdebat.

C Um religiosus: ad populū predicans sepius: ut stulto-
rū mos est magna uoce clamitaret: quedā ex ad stanti-
bus feminis ad exclamātis ueluti rugitū plorabat: hac
re sepius animaduersa religiosus existimans mulierē uerbis
suis ex zelo dei & conscientia notam flere ad se uocatā roga-
uit que causa esset gemitus: & num uerbis suis mentis spiritu
agitata lachrymas illas pias ut putabat effunderet. Illa uero
uocibus & clamoribus eius impulsā se acriter animo cōmoue-
ri & dolere respondit: se enim uiduā esse cui olim a sellus a ma-
rito esset relictus ex quo partē sui uictus traheret: eū sepius ut
religiosus ille consueuerat rugire die noctuq; solitum tūc de-
functū se miseram sine subsidio reliquisse: itaq; cum predicā-
tem illum audiret magnis uocibus resonantē similē illū uoce
asino suo uideri cuius recordatiōe cōmota ad flendum etiam
in uita impelleretur: stultus ille latrator potius q̄ predicator
sua stulticia confusus abiit.

De adolescentula per senem maritum delusa.

F Lorentinus iam senex uxore duxit adolescentulam q̄
a matronis edocta ut primo insultu noctis obsisteret
uiro neq; primo prelio arcem traderet renuit congres-
sum. Vir ad nauigandū plenis ad id impensa opera uelis para-
tus ubi illam renitentem cognouit: quesitum cur sibi nō obse-
queretur. Cū uirgo dolorē capitis causasset: uir demissa uir-
ga in aliud latus reuolutus usq; ad diluculum dormiuit: puel-
la sentiens se nō amplius peti: dolensq; cōsiliū datū & se po-
stulatis nō consensisse: excitato uiro dixit se non amplius do-
lere caput: tū ille & ego nunc doleo caudā respōdit: uxore uir-
gine ut erat relictā. Sanum igitur consiliū est accipere rem
proficiam cum datur.

De reliquiis bracharum cuiusdam minoris.

Es digna risu & ut confabulationibus inseratur: nup
accidit amelie: nupta mulier & mota ut existimo bene
agendi conscientia confitebatur peccata sua religio-
so ex ordine minorū: hic iterloquēdū exarsit in cōcupiscētā
carnis: & radē multis uerbis muliere ī uolūtate suā traducta:

querabatur facultas & locus rei cōficiende. Placuit ut mulier
se egrā fingens, hunc fratrem pro cōfessore ad se uacaret. cōsuef
se enim solos eiusmodi homines relinquī: ut remotis arbitris
que ad animā spectāt libera sit loquēdi facultas. Illa ficta egrit
tudine corporis lectū ingredit. dolorem pergrādem simulat
confessorem accersit qui ut ad eam uenit cum ceteri abissent.
solus solā sepius cognouit, cū diutius morarentur interuētū
aliorum frater ueluti nondum perfecta confessione abiit po
stridie reuersurus redit mulieris supra lecticā brachis positus.
priori modo peccata examinat: Vir nō nichil suspicās de tam
longa cōfessionis mora cubiculū ingreditur. ille subito inter
uētū percussus brachas oblitus abiit. maritus brachis uisis ex
clamat adulterum nō fratrem esse. totaq; domus ad bracharū
aspectū facinus indignum cōclamat. Euestigio primariū con
uentus fratrum uir clamitans conuenit. indignū factum queri
tur mortem malefico minatur. Alter qui senex erat iram cō
primit asserens illum improprie familie: suumq; dedecus ex
clamare taciturnitate & reticentia esse opus ut contegeretur
crimen. Ille ita rem palam esse repertis brachis ait ut nequeat
celari. Senex ad id remedium profitetur: asserturū se enim il
las sancti francisci brachas esse: quas frater ad liberandā mu
lierē portarit: accessurūq; eo profitetur cū processione & pōpa
brachasq; publice exinde reportaturū: probato cōsilio prima
rius fratres illos cōuocat: ac cū cruce uestibusq; sacris domum
illius accedit brachasq; deuote capiens & tanq̄ reliquias reli
giosas super pepulū sericiū suspēsis manibus feres: tū uiro tū
matri: tū reliquis obuiis exosculādas porrexit: & magna cum
cerimonia & cantibus ad cōuentum deductas ī sacrario cum
ceteris reliquiis locauit: detecto postmodū dolo oratores eius
urbis questū eam iniuriā uenerunt.

De breui contra pestē ad collum suspendendo.

Vper cū iuisssem tibur cupidus uidēdi liberos quos eo
peffis cā ex urbe miseram audiui rem dignā risu & con
fabulationibus nostris: paucis ante diebus frater qui
dam ex his circulatoribus in uicinis castellis ad rusticos predi
cans pollicebatur: erat enī pestis suspicio: se daturū eis certū

ut aiunt breue: quod ad collū qui gestaret nunq̄ peste possēt
perire: stulta plebecula hac spe cōmota: p̄cio quo poterāt bre-
uia redimētes ad collū filo uirginco suspendebāt: edixerat autē
frater ne quis breue ante diē. xv. referaret: id si fecissent uirtu-
tē amissurū: multis cōtractis numis frater recessit breuia post
modū lecta sunt ut ē cupiditas hominū noua cognoscendi: in
eis uulgaribus uerbis scriptū erat. Donna si fili & cadeti lo fu
so: quādo tafieri' tieni lo culo chiuso: hec sunt latine: Mulier si
filas & cadit tibi fufus quādo te flectis tene culū clausum: hoc
omnium medicorum precepta exuperat & medelas.

Angeloti Cardinalis os potius claudendum aperiebatur.

a Angelotus Romanus admodum loquax & maledicus
nemini parcēs erat. Cū culpa tēporis ne dicā stultitia
hominū cardinalis esset factus: aliq̄diu ut moris ē i se-
creto consistorio cardinalium tacuit uulgo enī clauū os te-
nere nouos cardinales aiūt: donec p̄tificis p̄missu loquātur
cardialis facti Marcelli certo die cū ab eo petissē & quid nā in
cōsistorio egissent: os iquit aperuimus Angelotto: tū ego sa-
tius inq̄ consultiusq̄ fuisset illi os sera ualida occlusisse.

Equum exquisitum prestauit redolphus se petenti.

B Redolpho camerinensi cuius supra meminimus: q̄
dam nobilis ex piceno dono petiuit equū: cui tot con-
ditiones ad pulchritudinē uirtutēq̄ adiecit: ut nullo
pacto talis equ⁹ iter sua armēta repiri posset: tū redolph⁹ quo
illi⁹ uolūtati satisfieret: equā & stallonē uulgo aiūt ex suis ele-
git atq̄ ad illū destinauit inquis se ei i strumēta mittere qui-
bus equū suapte mō cōficeret: cū nullus eiusmodi prout po-
stulasset inter suos reperiretur: hec uerba monēt ne adeo exq̄-
sita petamus ut aut difficilia sint aut negentur honeste.

Contentio mulierum extorsit dictum risu perdignum.

q Vedā in urbe quā nouimus mulier corporis questu ui-
tam ducens habebat filiam grandiorē natu admodū
pulchram: quam ueneri dedicauerat: orta inter ip-
sam aliquando & uicinam suam eiusdem professionis contē-
tione ad iurgia & uerborū contumelias peruenerunt: cum ui-
cina quorundā maiorum auxilio confisa: matri & filie acriter

minaretur: tūc illa tacto filie desuper femore: hoc mihi saluet
& custodiat deus inquit: qua tuta omnia tua uerba & minas
contemno: optime quidem respōdit: nam egregio patrocinio
& quo multi delectabantur fidebat.

Sacerdos laicum delusit se capere uolentem.

Sacerdos quidam meridie cū uxore rustici iacebat ī le
cto sub quo latebat rusticus: ut sacerdotē deprehende
ret: cū sacerdos labore forsan nimio in quandā leuem
uertiginē incidisset nescius uirum sub lecto absconsū: o totū
terrarum orbē mihi uideor cōspicere inquit: tum rusticus qui
pridie asinum perdiderat: iniuriarū oblitus: ho respice queso
ait: an sicubi asinū meum forsan uideres?

Fulloni in anglia accidit res miranda cum uxore.

Um essem in anglia: fulloni res ridenda & haud reiici
enda a nostris confabulationibus contigit. Is cū uxore
rem haberet multosq; preterea ī familia iuuenes atq;
ancillas: iniecit animum in unā earum que pulchrior atq; ue
nustior uidebatur: cū eam coitus requisisset: sepius illa rem de
tulit ad matronā eius consilio assentitur patrono: prestitit die
atq; hora in locū secretum ac suboscuro matrona latuit p
ancilla: accessit uir mulierq; cognouit nesciens uxorem esse:
peracto opere exiens a cōclauī: quid egisset narrauit uni ex iu
nioribus: eūq; hortatus est ut etiā ipse ancillam prout credebat
subagitaret: accessit ille quem mulier p uiro excepit nihil lo
cuta: cum post eū & itē alter a uiro missus eēt: mulier extimās
maritum esse: tertiū congressū passa est. & ipsa uirū & illi ancil
lam esse opinati digressa occulte postmodū a loco mulier nos
ctu maritū redarguebat: qui in se esset remissus & in ancillam
adeo libidinosus ut una die ter se pro ancilla cognouisset: dissi
mulauit uir errorem suum & uxoris cuius ipse causa fuisset
peccatum.

Confessio tusca & postea brusca.

Vidā qui sororis pudicie non pepercerat: romam ac
cessit criminis confitendi causa: confessorē querēs qui
tuscus esset: ostenso hoie accessit primū perens an tus
ce loqui nosset: annuente illo inter cetera delicta dixit: se cum

esset in cubiculo solus cum sorore tensa balista sagittasse illam
tum confessor o scelus inquit nunquid sorore occidisti: minime
respondit ille sed tu non intelligis sermonem tuscum: noui satis al-
ter ait: cum sim ibi genitus: nempe dixisti tensa te balista sagital-
se sorore: non ait ille ita intelligo sed dico me retendisse balista
& imposuisse sagittam & in sororem misisse. Num tu uulnera-
sti eam inquit: aut faciem uel aliquod membrum lesisti: hoc respo-
dit ille nescis sane loqui tusce: atqui alter uerba que dicis no-
ui sed caue ne tu loqui tusce ignores: non dico inquit me sorore
uulnerasse: sed sagittam tensa balista emisisse: confessor qui dis-
simularet se ignorare que dicerentur: ille uero iteraret confes-
sorem non intelligere tuscam linguam repetens baliste & sagitte ca-
sum: nisi aliis uerbis utaris ait quid sentias ignoro: tum alter cum
diu pudore tergiuersasset: tandem uulgaribus uerbis dixit ap-
te sororem suam se compressisse hic alter: nunc tu loqueris tus-
ce apud tuscum inquit te plane intelligo: & imposita erroris pe-
nitentia recessit. Mali animi est pudorem uerbis ostendere cum
opere impudicus fueris ac scelestus.

De prelio picarum & gracularum.

Hoc anno millesimoquadringentesimo quinquagesimo
moprimo mense aprili res monstro similis accidit in con-
finibus gallie & eius que nunc dicitur britania: pice &
gracule aues aciebus instructis in aere immenso clangore per
uniuersum diem acriter pugnarunt: uictoria penes graculas
stetit: ex eis ad duo ex picis ad quattuor milia in terra mortue
sunt repte: quid id prodigium ferat tempus ostendet.

Facetum dictum Francisci de lanuensium filiis.

Franciscus quaratensis mercator florentinus moraba-
tur ianue cum uxore & familia: filii sui macilenti erant
& graciles corpore ianuensium filii habitiores sunt: &
robustiores: petiuit quidam ex eis ab francisco cur filii eius ita
tenuis essent & natura imbecilles ianuensium uero non item: tum
ille causa est inquit in promptu: ego enim solus filios meos creo
uobis uero ad filios preceados multorum subsidia opitulantur
lanuenses quippe sumpta uxore paulopost nauigant: uxores de-
solatas uiris aliorum presidio ut aiunt annis pluribus relinquentes.

De facto cuiusdā florentini iusto sed bruto.

Etulit in cetu hominum mihi familiaris. florentinum
quendā quē nosset uxore formosam habuisse quā mul-
ti proci sequerentur: ex eis quidā serenatas ut aiūt cū
sepius noctu accensis cereis ut moris est in uia prope domum
facerēt: uirū admodū facetū semel tubarū cantu excitatū cū
surrexisset de lecto ad fenestrā cū uxore accessisse conspectaq;
tumultuantīū & lasciuientīū turba magna uoce astantes ro-
gasse ut ad se paulū suspicerent: cum oculos omnes ad eā uo-
cē substulissent illū exerto & extra fenestrā porrecto cui⁹ erat
copiosus priapo inanē laborē & inutilē sumere illos ait: cū ui-
derent se habere unde etiā uberius q̄ ipsi possent uxori satisfac-
cere: itaq; consulere ut huic eorū molestie parcerent nō profu-
ture quo p̄facete dicto ab superflua cura destiterunt.

Faceta petitio senis laborē copule ferre nō potentis.

Diecit & alter similem fabellam florentini quoq; uici-
ni sui qui cū esset etate natura uxore dux erat iuuenē
hanc amare cepit. Ricardus de albertis adolescens no-
bilis ac pulcher qui similiter sono & cantu per strepentibus in
uia plurimis noctu hominē a somno sepius excitabat: at is de-
mum ad benedictū adolescentis patrē profectus narrata prio-
ri eorū consuetudine & mutuis officiis post longā querelam
grauiter questus est se nihil cōmeruisse cur eius filius se uel-
let occidere: ad hec pater stupens idq; egro animo ferens res-
pondit se id facinus prohibiturū: & simul ré sibi narrari postu-
lat quo filiū posset acrius compescere: tū alter uxore meā in-
quit deperit filius tuus sepiusq; suis tibiis & sonitu me & uxo-
rem dormiētes noctu suscitāt: quo fit ut uigilās ultra q̄ uires
ferant uxore ne alium appetat coner subagitare: quod cū se-
pius accidat iam deficiūt ad id opus uires: ita ni tuus filius ab
icepto desistat: iam iam tali uigilia pereā necesse ē: quo ioci ge-
nere Ricardus patris monitu haud āplius illi molestus fuit.

Facetum dictum meretricis adiocans uenetis.

Um essem in balneis petriolanis audiui a quodā erudi-
to uiro dictum meretricis facetū sane: & haud idignū
reliquarū confabulationū nostrarum societate. Scor

rum erat ait uenetis uulgare ad quod diuersarum gentium uiri accederent: quesitum aliquando ab eo quispiam: que sibi hominum natio maiori membro uirili esse uideretur. Mulier eue stigio uentos respondit. Cum causa postularetur: quoniam inquit tam longo sunt priapo: ut cum sepius in remotissimis & ultra mare sitis prouinciis uersentur tamen cum uxoribus cocant & procreent filios: iocata est in illorum uxores quas uiri profecti peregre relinquunt aliorum cure.

Facerum dictum indocti doctiores confundens.

Uim plures religiosi de etate & operibus saluatoris nostri: & quomodo post trigessimum annum predicare cepisset colloquerentur: quidam rudis litterarum adstans quæsiuit ab eis: quid primum iesus fecisset postquam trigessimum annum excessit. Cum alii hesitarent: alii uaria sentirent: nescitis inquit ille cum uestra doctrina re cognitu facilem: petentibus illis quid primum egisset: trigessimum primum annum ingressus est: ait omnes abortu risu facerum hominis dictum commendarent.

Salsum hominis dictum contra mercatorem alios accusantem

Arolus gerii mercator florentinus: ex his mensariis que romanam curiam sequuntur: accessit auinionem pro ut moris est mercatorum qui in diuersis prouinciis negociantur: romam deinde reuersus in conuiuio domesticorum cum queretur ab eo interloquendum de uita & moribus florentinorum qui auinione commorabantur. Respondit gaudentes omnes & alacres esse: nam quicumque ibi per annum fuisset dementes efficerentur: tum Aldigherius quidam ex conuiuibus homo perfacetus rogat Carolum quanto tempore ibidem commoratus esset: cum sex menses tantum Carolus respondisset: tum alter peroptimo inquit ingenio Carole extitisti qui quod alii anno solent tu sex mensibus perfecisti: risimus omnes salsum hominis dictum.

Bellum mulieris responsum ad iuuenem suo amore flagrantem.

i Vuenis quidam florentie amore calebat mulieris nobilis atque honesta: quam ad templa & quocumque diuerteret frequentius sequebatur: hic cum sociis tempus

sibi & facultatem dari optabat: quo mulierē paucis uerbis a se ad id premeditatis & cōpositis posset alloqui: cū semel ad templum sancte Lucie festo die mulier accessisset: tempus loquendi adesse ex sociis unus ait: cū uidisset eam solam ad fontem adire aque bñdicte: ille uelut amisso spiritu stupidus hortante atq; ipellente socio: prope mulierē abiit: oblitusq; eoz q̄ cogitauerat neq; auderet loqui: socius aut instaret ut saltē uerba fūderet tandē ille domina iquit ego sū uester seruitialis: ad que uerba subridēs femīa: satis superq; satis famulorū habeo iquit domi: qui & eā uerrāt & scutellas ac incisoria lauent ut pluribus mihi seruitialibus non sit opus: riserūt socii & hominis stupiditatē & bellum mulieris responsum.

De nobili quodam tempore frederici imperatoris in armis presumentis sed nil facientis.

Tempore quo Fredericus imperator qui in bonconuentu oppido senensium defunctus est prope florentiam ad secundum lapidem ut hostis castra posuit: multi nobiles ad tuendam patriam arma sumpserant castris hostium insultantes: tum quidam ex nobili familia iactabundus ascenso equo armatus: extra portam extento cursu ferebatur increpans tarditatem ceteroz: qui ueluti timidi tardius incederēt. seq; uel solum clamitans cum hostibus congressurum: cū miliaris spacium currēdo & uires suas iactando transegisset: uidens quosdam uulneribus confectos ab hostibus reuerti: cepit paulatim incedere tardius lentoq; passu proficisci: audito uero hostiū cū ciuibus pugnantium clamore: cōspectaq; a longe preliantium pugna gradū fixit immobilis cum quidā qui eius iactatoris uerba audierant: cur non ulterius progredere- tur ad pugnam rogarent: tum ille cū aliquādiu siluisset: tandē non sentione ita fortem & strenuū armis esse ait ut persuaserā mihi. Pensitañde sunt animi & corporis uires neq; plus promittendum q̄ queas prestare.

De homine qui per biennium cibum nōn sumpsit neque potum.

Ereor ne id quod nostris confabulationibus inseram ceteris fabulosius uideatur: cum & natura repugnet

& preter modum uideatur mirandum tamen ita uerum esse
compertum est ut impudens uideatur id negare. Quidam Ia-
cobus nomine qui tempore Eugenii erat in romana curia ex
his qui uocantur copuste: cum ad patriam nouiomum in galliam
redisset: incidit in morbum grauem & diuturnum: longior esset fu-
tura narratio si omnia recensere uelim que sibi in morbo as-
serit contigisse tandem post annos multos anno. vi. Nicolai quin-
ti pontificis reuersus ad curiam ut iret ad sepulchrum saluatoris
nostri nudus & inops: nam in itinere inciderat in latrones: di-
uertit apud curiales uicinos meos honestissimos uiros quibus
antea fuerat notus. Is biennio iam post morbum dicit se neque co-
medisse neque potasse cuius rei periculum factum est sepius ho-
mo macerrimus est sacerdos & sane metis ut qui officium con-
tinue dicat & missam me uidente audierit. Plures & theologi
& phisici cum eo serio locuti sunt: rem contra naturam aiunt: sed
ita certa est ut pernicious sit id non credere. Concursus ad eum fit
quotidie hominum percontantium: multi uaria de hoc sentiunt
Sunt qui existimant corpus illud a demone habitari sed nulla
signa in eo apparent nisi prudentis uiri probi & religiosi: qui
hodie quoque scribendi exercitio uacat: alii humorem melancoli-
cum asserunt prebere nutrimentum cum ipso egomet sepius
sum colloquutus: falsa existimans que dicebantur. Is quoque
non minus quam reliquos se ex hoc admirari dicit: non tamen subi-
to sed paulatim in hanc consuetudinem descendit: ego rem hanc
magis admirarer: nisi reuoluens nuper quosdam annales quos
in gallia olim transcripsi legissem. Idem tpe Lotharii impera-
toris & pascalis pape anno domini octingentesimo uigesimo
secundo contigisse puellam scilicet duodecim annorum in terri-
torio tullenensi uilla comertiaci: post assumptam in pascate sa-
cram communionem: primo per decem menses pane deinde triennio
potu & cibo abstinuisse: postea redisse ad priorem uitam quod
& iste se sperat futurum.

Facetum dictum hominis asinum erudire promittentis.

Iranus ad exhaustum bonis subditum qui se mul-
ta facturum iactabat: sub graui pena precepit ut asi-
num litteras doceret: ille impossibile ait fore: nisi multum

temporis sibi in erudicndo a sino concederetur: petere quasi-
tum uellet iussus decennium impetrauit: deridebatur ab omi-
bus: quonia rem impossibilem suscepisset. Ille amicos solatos
nil timeo inquit nam interim aut ego moriar aut asinus: aut
dominus: quibus uerbis ostendit salutare esse rem difficile in
longum protrahi ac differri.

De presbytero epiphaniam an uir esset uel feia ignorante.

f Ocius quida in festo epiphanie narrauit mihi stultitia
ridiculam sacerdotis contribulis sui. Sacerdos fuit in-
quit qui populo nuncians Epiphanie celebritate futu-
ra. Cras ait summa deuotioe ueneremini Epiphania: maximu
est enim & precipuu festu nescio autem uir fuerit an femia: sed
quisquis extiterit a nobis e sumo timore hic dies custodiendus.

De quodam equestre corpulento.

e Questrem quenda admodu corpulentum urbe perusi-
um ingressum cu permulti: natura enim ad facetias sut
prompti: anteriori contra more equiparte iocando ma-
la ferre dicerent. Ille faceto responso atqui ita est opus inquit
in urbe furibus ac latronibus referta.

Fenerator sicte penitus in peius recidiuat.

D senem quendam feneratorem qui artem se desuisse
simulabat: accessit homo pecunia sub fenore sumptuo-
sus: tulitque in pignus crucem argentea in q inerat por-
tiucula, ligni crucis saluatoris nostri: cum peteretur a sene ut
pecuniam mutuarer: ego inquit ab hoc feneradi peccato iam
destiti: sed uade ad illum filiu meum ait: & nome dixit: q ani-
mam profligauit ac pdidit ut mutuet tibi: misitque domesticu
cum illo domu filii monstraturum cu iam abissent longius: he-
us tu inquit domestico: dic filio ut meminerit deducere de pre-
cio ligni pondus noluit qui ad consciam se redisse finxerat: ut
filius lignum crucis extimaret p argento: id uilius argento pu-
tans: facillime res in suam naturam redit.

De auiculis fabulose & false loquentibus.

q Vidam auiculas capiens in cauea reclusas: stricto ma-
nibus capite interficiebat. Interim casu lachrymas ce-
pit emittere: cu una ex reclusis ait reliquis: bono sitis

animo: nam ut uideo lachrymantē nōstri miseretur: hic senior ex eis o fili inquit non ad oculos respice sed ad manus: non ad uerba sed opa mōstrās esse a nobis respiciendum.

Catenis uariis collū cingens stultior estimatur.

o Rdinis equestris quidā mediolanensis miles gloriosus qui orator florentiam uenerat quottidie ī oitentatio nē: diuersas uarii generis ad collum catenulas deferebat: hui⁹ inanē iactantiā uidens nicolaus nicolus uir doctissimus & ad iocos pmptr⁹: ceteri stulti iqt unica catena se uiciri patiūf: huius aut īsanā tāta est ut non sit una catena cōtētus.

Facetum Redolphi camerini in oratorem contra omnes dominos iniectum.

b Ellum quod inter pontificem Gregoriū .xi. & florētianos est gestum picenū & oēs ferme ecclesie romāe puīcie a pōtificem descuerūt: orator raconatēsiū florētiam missus gratulatus est apud priores ob restitutā eis florētiorū ope libertatem multisq; uerbis in pōtificem suosq; ministros & precipue cōtra dominos oēs & tirānos inuectus ē malum eorū regimē & facinora detestatus nulloq; adhibito respectu Redolphi domini camerini: qui tū dux florentinorum aderat cū eiusmodi legati audirētur: diutius uersatus est ī eorum detractiōe: tū redolphus petēs ab oratore illo cuius facultatis aut artis esset: cum ille doctorem iuris ciuiliis se diceret: quesuit quātum tempus legibus opam dedisset: cum ille amplius decēnio respōdisset: q̄ uellem inquit ut saltem annū discretionis studio uacasses: stultum illum iudicans: qui tā multa se presente cōtra dominos effudisset.

De arbitro in cuius domo porcus oleum effudit.

q Vidam arbiter inter duos litigantes datus accepit ab uno urceum olei ea spe & pollicitatione: ut pro se iudex inīam ferret: hoc sentiens alter porcum pinguem misit iudici: rogans ut sibi faueret: tulit ille sentētiā pro porco qd̄ sentiens alter cū & fidem datā & oleū missum apud iudicē quereretur porcus inquit quidā domū uenit: & inuento oleo uas effregit atq; oleum dissipauit adeo ut tui fuerim oblitus optima uenalis responsio.

Iuuenicularum a Caluo quodam faceta delusio.

i Venevole due cū essent ad fenestrā domus supra ortū
sive exhibat ortolanus senex & caluus ad sumendū ci-
bum quē cum ille uidissent caluicie: deformē petuerunt
nunquid cuperet scire quo pacto pili nascerentur. Assen-
tiente illo ioci causa dixerunt ut caput aliquādo urina laua-
ret uxoris: tū ille ad eas uersus hanc uestrā medelam ridens in-
quit: nequaquā uerā esse: uxoris mee factū comprobauit que li-
cet huñc socium meū priapū, manu ostēdens: iam triginta la-
uerit añnis tamen nulli in eo pili exorti sunt.

De Messer perde elepiato.

h Enricus de monte leone causarū procurator erat i ro-
mana curia senex admodū & parum in ea facultate.

Vnde messer perde elepiato uulgari uerbo appellatur:
id est dominus perdens lites: cū semel ab eo postularetur: cur
in singulis semp causis succumberet. Quoniā nullus iquit ni-
si iniustitiā petens litigaturus patrociniū meum petit: ut ne-
cesse sit me semper esse in causa iniqua i ferio rem faceta igno-
rantis hominis responsio.

De Cātilena tabernariis placida.

u Iator quidam esuriens cū diuertisset ad cauponulam
uentrem cibo potuq; fartiuit: petente pecuniam cau-
pone: ait nullos sibi esse nūmos sed cantilenis se satis
esse facturū: tabernarius non cantu sed precio sibi opus esse
respondit: quid alter si eam cantionem dicam que placeat ti-
bi: num ea pro pecunia contentus eris: annuente caupone ce-
pit uiator canere: & an ea placeret interrogauit: cū abnuisset
caupo unam & deinde alterā cecinit: nullius cantu sibi satis-
fieri ille testatus est: hic uiator: dicam ergo nunc inquit eam
que tibi sunt placitura: & arrepro marsupio dissoluēti similis
cepit cantionē qua uiatores uti cōsueuerūt. Metti manu' alla
borfa & pagha loste: hoc ē mitte manū ad bursam & satis fac
hospiti. hac dicta nūquid illa sibi placeret rogat: placet hec in-
quit hospes: tū uiator satis factū est tibi ex pacto ait: postq; hec
cantio placuit tibi. Ita absq; solutione discessit.

De Gracili quodam faceta responsio.

c Iuis flosser mihi amicissimus: est admodū gracili corpore ac macilentus: admirante quodā huius rei causā facetus quidam quid miraris inquit qđ est ī promptu semihorā quippe hic in cibo capiēdo sedet: ī secessu ad emittendum duas: mos enim illi est ut plurimum temporis in purgādo uentrem impartiat.

Faceta responsio mulieris pugillare uacuum habentis.

m Atrona e nostris honestissima mulier: querenti tabelario nūquid litterarū ad maritū dare uellet: aberat enim longius reipublice legatus quomodo īquit possum scribere: cū uir calamū detulerit secū mihi pugillare uacuum reliquerit. Faceta atq; honesta responsio.

Ridenda de paucitate amicorū dei responsio.

D egrum quendā ciuem nostrū perfacetum qui graui morbo diutius torquebatur: accessit religiosus hortandi gratia: cū uero intercetera consolationis uerba dixisset: solere deum quos diligeret hoc pacto castigare & incomodis afficere. Nō mirū est inquit egrotus si tam paucos amicos habet habiturus si ita tractaret eos etiam pauiores.

De Antonii fratre & laico ac lupo.

r Eligiosus ex his questuariis qui pro sancto Antonio elemosinam petunt: agricole ad dandum sibi nescio quid frumenti persuasit: ea pollicitatione ut assereret res omnes suas & oues presertim per eum annum saluas atq; incolumes fore: huiusmodi rusticus promissis fidens: cū oues licentius uagari permisisset: lupo plures ex eis comedit: qua ex re indignatus uillicus cū anno altero questuarius pro frumento rediret negauit se quicq; daturum: & simul questus ē inanes suas fuisse pollicitationes. Sciscitatus causam: respondit ab lupo oues suas raptas. Lupus īquit alter: hoho mala ea bestia est & absq; fide: cauebis ab ea. Non enim sanctum Antonium tantum sed ipsum christum si posset falleret. Stultum est nihil fidere quorum exercitium ī fraudando consumitur.

De mirabili confitenti & confessore reciproca pro satisfactioe putanti.

Vidā se u serio seu sacerdotis ludendi cā ad eum adiit
q̄ asserēs se peccata sua cōfiteri uelle iussus dicere q̄ me
minerat: ait nescio quid se ab altero clā furatum: sed il
lum multo plus eripuisse sibi: tū sacerdos alterum inquit pro
altero cōputetur quoniā pares in facto estis: addidit etiam se
aliū quēmpīā uerberasse: & se quoq; ab eo uapulātū: eo mo
do sacerdos parē fuisse culpā & penā dixit plura similimodo
cum retulisset semper sacerdos alterū pro altero compensan
dum respondebat: tū ille restat nunc peccatū inquit ingens
quod dicere uereor atq; erubesco: tibi presertim ad quē maxi
me spectat: cū hortaretur eū sacerdos ad deponendā uerecun
diam & libere profitendū crimen cū diutius recusasset: tandē
motus exhortantis sacerdotis uerbis, Ego inquit sororē tuam
cognoui tum sacerdos & ego matrem tuā ait sepius futui: ita
q; ut de reliquis alterum alterius culpam luat: ita paritas cri
minum peccatorem absoluit.

Duorum florentinorum adolescentium dicta sale respersa.
Dolefcens quispiam florentie deferebat ad arni flui
um retia quibus lauantur lane huic obuius dicax pu
er ridendi illius gratia: ad quod cum istuc rete pergis
aucupium inquit: tū ille ad exitum lupanaris uado: ut exten
so ibi reti capiā matrem tuam euestigio alter heus tu inquit
pulsā locam diligentius: nam & ibi quoq; reperies tuam: duo
eodem sale respersa dicta.

Adolescentis confusio super mensam
mingentis in conuiuio.

Obilis in ungaria adolescēs a quodam nobiliore quo
cum sibi affinitas erat ad prandium uocatus accessit
cum famulis equester cū abesset longius. Cū ex equo
descendisset uiri mulieresq; obuiam prodeunt: adolescentēq;
euestigio & hora erat tardiuscula ad tricliniū conuiuio para
tūm deducunt: lotis deinde statī manibus in mensa iter duas
formosas adolescentulas hospitis filias adolescens collocat:
qui emittēde urine cupiditate pre pudore tacita neq; ulla da
ta diuertendi facultate inter edendū mingendi cruciatu: ita
uexabatur ut ciboq; cogeret obliuisci: cū omnes suspensū

animi remissiorēq; in sumendo cibo uiderēt ac hortarētur ad edendū: ille dolore motus dextra manu subtus mensā posita priapum occulte exertum in alterā ocreaꝝ mingendi gratia demisit. Adolescentula dextre proxia heus ede alacriter iquiens brachiūq; subito apprehendens manum extulit supra mēsam uirilia tenentem ac mingentem ex quo urina mensa resperfa est: ad tam insolitum spectaculū risere omēs adolescēte admodum uerecundia perfuso.

Callida consilia femine in facinore deprehense.

m Vlier prope florētiam publici hospitis uxor admodū liberalis cum quodam cuius usu tenebatur cubabat in lecto. Accessit interim de improviso & alter: idem quod prior factururus: quem presentiens scalas ascendente mulier atq; obuiam facta: acriter eum iurgare & ulteriore aditu arcere cepit: asserens non esse tēpus quo ei satisfieri posset: rogansq; ut euestigio abiret renitendo a stercoq; cū aliquam diu tempus tereretur superueniens uic: quid sibi ea uellet cōcertatio quesuit: femina ad fallendū prompta: hic inquit iterato aīo uult superius ingredi ad uulnerandū quendam qui in domū confugit: quē adhuc continui ne tātū facinus hic patraretur ille qui latebat his auditis uerbis sumpto animo cepit minari se ulturum iniuriam dictitans. Alter iterum priori uim & minas intentare se simulabat. Vir stultus quesita causa dissensionis onus rei componende suscepit & cū ambobus una collocatus pacem composuit soluens etiam de suo uinū ut uxoris adulterio adderet iacturam potus callida sunt profecto femine consilia in facinore deprehense.

De mortuo uino ad sepulchrum deducto loquente & risū mouente.

e Rat florentie stultus cognomine nigriaca haud nimium insaniens & satis iocundus. Iuuenes quidam facti ioci gratia cum uellent ei persuadere illum grauiter egrotare re composita: exeunti mane domo unus obuiam fit petens nunquid ei mali cum facie esset immutata & pallida contigisset: nequaquam respondit stultus. Cum paulum

processisset longius alius ex composito rogauit an teneretur febrī cum macra esset facie & egritudine ostentante: cepit ad dubitare stultus uerū quod dicebatur credens: cū prodiret timidus lento passu tertius ut cōstitutū erat cōspecto illo: uultus ait tuus indicat te febrī ualida torqueri & grauē morbū esse: timuit ille magis & represso pede cogitabūdu animo pēdebat an febrī citaret. Tum superueniens quartus grauissime illum īfirmari affirmauit: mirariq; se dixit nō illum in lecto esse: suasiq; ut domū euestigio rediret: seq; sociū obtulit ut fratrē curatuz. Retrocessit stultus tanq; magna grauatus infirmitate: & lectulū ingressus expirāti simuilis uidebatur. Ceter socii euestigio domū pdeūt dicentes recte: illū qui se īlecto collocasset fecisse: paulopost supuenit qdā qui se medicū pfitebatur & tacto pulsu restatus est egrū paulopost ex eo morbo pituz: deinde circūstantes lectū omnes dicentes alter alteri: iā iste īcipit mori: iā pedes frigescūt: lingua balbutit: & caligant oculi: statiq; expirabit inquit: claudamus igitur oculos & componamus manus & ad sepeliendū feramus: & o q; magna iactura in istius obitu facta est: bonus enim & amicus noster: & se inuicē consolabātur: stultus ut defunctus nihil loquutus: persuaserat sibi se mortuū esse posito in feretro cū iuuenes illi per urbē portarent petētibus ceteris quidnam rei esset se nigriacā ad sepulchrū ferre mortuū dicebant. Interpetendū multi ad ludū cōcurrebant cū omnes nigriacā mortuum ad sepulturā de ferre dicerent. Unus ex tabernariis o q; mala bestia fuit: & fur pessimus ait: dignus certe suspēdi laqo. Tum stultus cū hec audisset erecto capite si uiu⁹ essem sicut sum mortuus inquit dicerem furcifer te per gulam mentiri: qui eum portabant ab ortu risu maximo hominem in feretro relinquere.

De dubio zophismate.

Isserebant ambulantes socii duo: utra maior esset uoluptas coitus ne an uentris secessus: cōspecta muliere que congressum hominū haud aspernata fuerat: pcurātemur hanc alter ait utranq; rem expertam: minime inquit hec est idonea alter ad hanc rem iudicandam: multo enī

lepius futuit q̄ cacauit.

De molendinario ab uxore decepto & quinque ouis relecto.

a Dicitur superioribus confabulatio mantue iter oēs nota. Est iuxta urbis pontē mola: cuius magister cornicula dicebatur. Is in ponte post cenā & estas erat sedens transeuntē puellā rusticanā etate matura ueluti errabūdam conspicatus: hortatur cū hora esset tarda & sol in occasū uergeret ut apud uxore diuenteret. Cū annuisset illa accito famulo duci eam ad uxorem iubet dariq̄ cenā & in certo cubiculo locari: remisso famulo cū intelligeret uxor uirū ad adolescentulā adiecisse animū: adolescentula in suo lecto collocata: ipsa in idē cubiculū dormitū proficiscitur. Vir de industria ad multā noctē cum uigilasset: existimās dormire uxore clā domū reuersus cubiculū ingreditur ignarusq̄ doli: uxorem tacitus tacitum subagitauit: egressus eā egerat dixit famulo ipm ad idem certamen cohortatu ipse p̄oni uxore cognouit. Cornicula ad solitum cubiculum diuertens: lectū silens intrauit: ne uxor ut putabat excitaretur: mane q̄ primū surgens tacitus abiit: existimās se puellā cognouisse: hora deī de prandii cū redisset ad domū: uxor in primis sibi quinque relectia oua ad sorbendū dedit: admiratus uir: rei nouitatē cum quid id sibi uellet percuntaretur: illa uultu hilari p̄ numero miliariū que ea nocte cōfecerat totidē oua sibi offerre iquit sensit ille se suo laqueo captū ac simulans ab se solo uxorem tā: oua sūpsit accidit plerūq̄ ut suomet dolo castiget̄ improbi.

Pulchrum dictum pulchritudinem mentiens.

i Bant per uiam florentie colloquētes socii duo quorū unus erat oblongus & corpulētus ac facie sub nigra.

Is cōspecta adolescentula cū matre ambulāte: hec inquit iocandi grā iuuecula formosa est admodū ac uenusta: illa ad hec uerba insolētior facta nequaq̄ hoc de uobis dici posset r̄ndit: imo recte iquit alit̄ siqs̄ put ego feci uellet mētiri.

Facetum mulieris responsum sed parum honestum.

n Arrauit mihi quidam mihi familiaris hispanus dictū mulieris fallum quod mihi uisum nostris confabulationibus adiiciendum: duxerat uiduam in uxorem, uir

quidam etate prouectior: qui cum prima nocte dū matrimo-
nio fungeretur percipiens uxoris cellam uberiorem q̄ putas-
rat: mea uxor iquit hec tua curia amplior est numero gregis
mei. Tū mulier hoc iquit tua culpa accidit. Nā uir meus qui
obiit misereatur deus anime sue: ita hāc adimplebat curiam
ut edi persepe extra tabulata p loci angustia p̄silire cogeren-
tur. Responsum salis plenum & uenustatis.

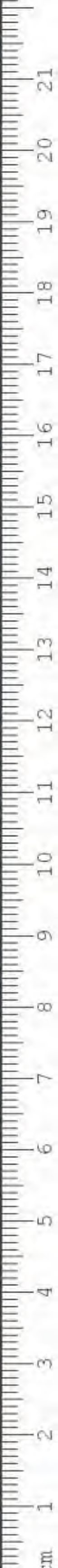
De dentibus casum minantibus similitudo obscena.

Piscop⁹ mihi notus senior q̄rebatur quosdā dentes sibi
cecidisse: quosdam ita labare ut eoz casum timeret:
tū unus ex familia ne timeatis inquit dentiu casū pe-
tenti causā ep̄o quia resiculi mei respondit iam. xl. ānis pepē-
derunt casuro similes & tamē nunq̄ ceciderunt.

Is sum est mihi cū quoq̄ nostris confabulationibus lo-
cum adicere in quo plures eaz tanq̄ in cena recitate
sunt. Is est bu^giale nostrum hoc est mendaciorū uelu-
ti officina quedam olim a secretariis institutū iocandi gratia
Consueuimus enim a Marrini pontificis usq̄ tēpore quendā
eligere in secretiori aula locum in quo & noua referebantur
& uariis de rebus tum laxandi ut plurimum animi causa: tū
serio quandoq̄ colloquebamur. Ibi parcebatur nemini in la-
cessendo ea que non probabantur nobis ab ipso persepe pon-
tifice iniciū reprehensionis sumpto: quo fiebat ut plures eo
cōuenirent ueritine ab eis ordirentur. Erat in eo princeps fa-
bulator razellus boñoniē. cuius nōnulla i confabulationes
coniecimus. Antonius item luscus: qui sepius i feritur uir ad
modum facetus. Cinciusq̄ romanus & ip̄e iocis deditus. Nos
quoq̄ plura e nostris addidimus non insulsa. Hodie cum illi
diem suum obierint desit bugiale: tum temporum tum ho-
minum culpa. omnisq̄ iocandi confabulandiq̄ consuetudo
sublata. Finis.

Pogii florentini secretari apostolici facetiaz liber absolut⁹
é feliciter. Impressum Venetiis anno. M. CCCCLXXXVII.
Dic. x. mensis Aprilis.

[Faint, illegible text or markings on the page]

